

HØGSKULEN I VOLDA

Masteroppgave i Kulturmøte

Oppgavetittel:

Den norske Pinsebevegelsens møte med spørsmålet om
likekjønnet ekteskap

Studiepoeng: 60

Forfatter: Guro Lovise Bjørnevik

Måned / år: 05/2020

SAMMENDRAG

Pinsebevegelsen kom til Norge med metodistpresten, Thomas Ball Barratt, i begynnelsen av det tjuende århundre. I starten var bevegelsen en vekkelse, som gikk på tvers av konfesjoner. Senere organiserte de seg og dannet kongregasjonalistiske menigheter rundt omkring i landet. I dag er Pinsebevegelsen et nettverk av menigheter, som rommer nær 50 000 voksne og barn. De har gjennom tidene hatt et noe variabelt forhold til deltagelse i samfunnet. Og de har i perioder valgt å isolere seg fra samfunnet for å ikke la seg påvirke. Men selv om bevegelsen gjerne blir fremstilt som konservativ, har også den latt seg endre av ulike kulturelle strømninger, som til dømes nye former for dans og musikk. I tillegg har de også i dag et mer liberalt syn enn tidligere, med tanke på spørsmål omkring skilsmisse, gjengifte og kvinner i lederstillinger.

Nå møter Pinsebevegelsen på et nytt uttrykk for kulturelle strømninger, det nye kjønnsnøytrale ekteskapet. Som kjent har en revurdering av den tradisjonelle ekteskapsforståelsen allerede blitt utført i storsamfunnet og i Den norske kirke. I storsamfunnet endte dette med at Stortinget i 2008 vedtok å innføre likekjønnet ekteskap på lik linje med det tradisjonelle ekteskapet. Og i 2016 stemte Kirkemøtet for at likekjønnede par også kunne gifte seg i kirken. Men i Den norske kirke skapte dette utfordringer, da dette ikke var noe alle kunne enes om. Kirken har dermed i dag offisielt to syn på ekteskapet, det tradisjonelle/konservative og det liberale, og dette nye liberale synet på ekteskapet utfordrer nå Pinsebevegelsen.

Oppgavens problemstilling blir derfor: *Hvordan møter den norske Pinsebevegelsen spørsmålet om likekjønnet ekteskap?* Den vil bli besvart ut fra tre underspørsmål: 1. Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt? 2. Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet? 3. Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side? Ut fra funnene jeg gjør fra disse underspørsmålene, vil man kunne se hvilke strategier Pinsebevegelsen ønsker å møte utfordringene med at storsamfunnet har endret syn på likekjønnet ekteskap. Vil de følge Den norske kirkes eksempel eller vil de gå sin egen vei?

ABSTRACT

The Pentecostal movement came to Norway with the Methodist priest, Thomas Ball Barratt, in the early twentieth century. At first, the movement was a revival, which went across confessions. Later, they organized and formed autonomous congregations around the country. Today the Pentecostal movement is a network of congregations, which holds close to 50,000 adults and children. Over the years, they have had a somewhat variable relationship with community participation. And they have at times chosen to isolate themselves from society in order not to be influenced. But although the movement is often portrayed as conservative, it has also been altered by various cultural trends, such as new forms of dancing and music. In addition, they also have a more liberal view today than before, regarding questions about divorce, remarriage, and women in management positions.

The Pentecostal movement is now encountering a new expression of secularization, through the new gender-neutral marriage. As is well known, a reassessment of traditional marriage understanding has already been carried out in the larger community as well as in the Norwegian Church. In the larger community, this ended with that the Stortinget in 2008, decided to introduce same-sex marriage, in line with traditional marriage. And in 2016, the Kirkemøtet voted for same-sex couples to get married in church. But this created challenges in the Norwegian Church, as this was not something everyone would agree on. Today, the church has officially two views on marriage, the traditional /conservative and the liberal, and this new liberal view of marriage is now challenging the Pentecostal movement.

Therefore, this papers main research-question becomes: *How does the Norwegian Pentecostal movement meet the question about same-sex marriage?* This will be answered by three sub-questions: 1. How is the Pentecostal participation in the public debate? 2. How does the Pentecostal movement argue to hold on to a classic view of marriage? 3. How does different views on marriage affect the ecumenical side of the Pentecostal movement? From the findings I make from these sub-questions, it will be possible to see what strategies the Pentecostal Movement wants to meet the challenges of the larger society changing views on same-sex marriage. Will they follow the example of the Norwegian Church or will they go their own way?

Forord

Det som gav meg inspirasjon til denne oppgaven var at jeg gjennom min bacheloroppgave, hvor jeg sammenlignet spirituelle uttrykk i Den norske kirke med Pinsebevegelsen, så at det skjedde en tilnærming mellom de to kirkesamfunnene. Pinsebevegelsen hadde en tendens til å følge etter Den norske kirke, med litt tidsforsinkelse. Dette gjaldt da ikke bare de spirituelle uttrykkene, men også i forhold til strukturering og innføringen av kvinnelige prester.¹ Jeg ble dermed nysgjerrig på hvordan spørsmålet om likekjønnet ekteskap, som ble vedtatt i Den norske kirke i 2016, nå blir møtt i Pinsebevegelsen.

Jeg har selv tidligere vært medlem av Pinsebevegelsen, og slik jeg opplevde det var bevegelsen stort sett inkluderende og raus. I arbeidet med denne oppgaven har jeg dog møtt en noe mer lukket bevegelse. Noe som har satt mer begrensninger for denne oppgaven enn jeg forventet på forhånd.² Men jeg har også erfart mennesker som gjerne vil bidra til å gi svar på min problemstilling, og jeg vil i den anledning rette en spesielt takk til Øyvind Gaarder Andersen for alle tips, råd og utdypende svar.

Gjennom arbeidet med denne oppgaven har mine barns oppmuntring og støtte vært helt uvurderlig. Hannah, Maria og Andreas: I love you as meat loves salt. Uten dere hadde jeg aldri kommet i mål. Takk også til min kjære mann, Ståle, for kyndig datahjelp, og selvsagt takk til Knut-Willy Sæther for god og stødig veiledning.

¹ Se til dømes Asheim et al., 1982, s. 94

² Denne lukketheten er noe av det jeg analyserer i kapittel 5, hvor Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt er temaet.

Innhold:

1	Innledning	6
1.1	Aktualitet	6
1.2	Problemstilling.....	8
1.3	Kulturmøte.....	9
1.4	Avklaring av sentrale begreper.....	11
1.5	Metode.....	14
1.6	Litteratur og kilder	16
1.7	Struktur og oppbygging.....	23
Del 1	26
BAKTEPPE	26
2	Homofili og likekjønnet ekteskap i Norge, en historisk gjennomgang	27
2.1	Fra sinnsykdom til likestilling i det norske storsamfunnet.....	27
3	Prosessen i Den norske kirke	31
3.1	Den norske kirke og dens forhold til storsamfunnet	31
3.2	Den norske kirkes struktur.....	32
3.3	Fra motstander av homofili til innføring av likekjønnet ekteskap	33
3.4	Debatten utenfor kirkens instanser.....	42
4	Pinsebevegelsens historikk	50
4.1	Fra New York til Norge.....	50
4.2	Fra en økumenisk vekkelse til oppstart av egne pinsemenigheter	51
4.3	Pinsebevegelsens variable forhold til samfunnet.....	53
4.4	Pinsebevegelsens organisering	57
Del 2	60
PINSEBEVEGELSENS MØTE MED SPØRSMÅLET OM LIKEKJØNNET EKTESKAP	60
5	Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?	61
5.1	Fra en enkeltsak i Veggli til en endring på verdensbasis	62
5.2	Pinsebevegelsens deltagelse blir etterspurt.	63
5.3	Pinsebevegelsen kommer på banen.....	65
5.4	Vil de ha debatt?	69
5.5	Klimaet i debatten	76
5.6	Oppsummering og refleksjoner	78
6	Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?	81
6.1	Trosgrunnlaget.....	82
6.2	Offentlig debatt mellom Erlandsen og Andersen i Korsets Seier.....	83
6.3	William J. Webb om kulturelt betingede og transkulturelle tekster	93
6.4	Dokumentet Samlivsetikk	94
6.5	Oppsummering og refleksjoner	97
7	Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?	100
7.1	Den Teologiske refleksjonsgruppens veiledning	101
7.2	Calmeyergate-linjen, i strikt- eller light versjon?	103

7.3	Egil Svartdahl, Ett hus - mange rom	105
7.4	Oppsummering og refleksjoner	109
8	Et sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen	111
8.1	Homosexualitetsfrågon – en retorisk kris for kyrkan och dess ledare	112
9	Sammenfatning og konklusjoner.....	118
10	Figurer.....	123
11	Litteraturliste.....	124

1 Innledning

1.1 Aktualitet

Debatten om homofili³ og likekjønnet ekteskap har vært en gjenganger både i media og innenfor ulike råd og instanser siden begynnelsen av millenniet. Sitatene under her representerer de ulike nåværende synspunktene på likekjønnet ekteskap til henholdsvis den norske stat⁴, Den norske kirke og Pinsebevegelsen⁵:

Odelstinget har vedtatt endringer i en rekke lover, herunder ekteskapsloven, barneloven, adopsjonsloven og bioteknologiloven. Lovendringene innebærer at det blir en felles ekteskapslov for heterofile par og homofile par. Adopsjonsreglene endres slik at ektepar av samme kjønn kan bli vurdert som adoptivforeldre på lik linje med ektepar av motsatt kjønn. Det åpnes for å tilby assistert befruktning til lesbiske par som er gift eller samboere i ekteskapslignende forhold på lik linje med heterofile par. Partnerskapsloven oppheves. Registrerte partnere kan få sitt partnerskap omgjort til ekteskap.⁶

1. Kirkemøtet erkjenner at spørsmålet om homofilt samliv og vigsel av likekjønnede par er en sak som Den norske kirke etter lange samtaler og flere utredninger ikke har lykkes å enes om. 2. Kirkemøtet viser til tidligere vedtak som understreker at uenighet i dette spørsmålet teologisk bedømt ikke er av en slik karakter at det gudstjenestelige og

³ Gjennom denne oppgaven vil begrepet homofili bli knyttet til homofilt samliv og likekjønnet ekteskap. Når jeg bruker benevnelsen homofil, vil den således ikke tale om homofile som lever i sølibat.

⁴ Begrepene *vårt sekulære samfunn*, *det norske samfunn* og *storsamfunnet*, vil i denne oppgaven være synonymer, og peker på den norske stat som enhet. Hvorvidt Norge er en sekulær stat, kan selvsagt diskuteres. Men ettersom staten ikke lenger holder med en bestemt konfesjonell tilknytning, og dermed ikke trenger å ta hensyn til religiøse lover og påbud, vil jeg hevde at vi lever i et sekulært samfunn. Se Bangstad, 2012, s. 8.

⁵ Jeg velger å skrive Pinsebevegelsen med stor P, og viser da til den klassiske Pinsebevegelsen i Norge. Den pentekostale/pinsekarismatiske bevegelsen kan deles inn i tre greiner: 1. den klassiske Pinsebevegelsen, 2), den karismatiske pinsebevegelsen innen protestantiske, katolske og ortodokse kirker, og 3) uavhengige karismatiske kirker. Pinsebevegelsen i Norge faller altså inn under den klassiske greinen og er et nettverk bestående av over 340 selvstyrte menigheter/kirker. Man vil også finne andre kirkesamfunn som er pinsekarismatiske, men som ikke er en del av Pinsebevegelsen. Som jeg vil komme nærmere inn på under kapittel 4, var Pinsebevegelsen opprinnelig en vekkelse som var tenkt å virke på tvers av konfesjoner, men man så etter hvert behovet for å danne egne kirker. Vekkingsbevegelsen fikk også fotfeste innenfor allerede etablerte konfesjoner, og man finner fortsatt karismatiske grupper innenfor disse i dag, som til dømes Oase som har en sterk tilknytning til Den norske kirke. For en utdypning, se til dømes Andersen, 2018, s. 191-192

⁶ Stortinget, 2008.

sakramentale fellesskapet i Den norske kirke må brytes. Begge syn på likekjønnet ekteskap kan derfor gis rom og komme til uttrykk i kirkens liturgiske ordninger, undervisning og forkynnelse. 3. Et flertall i Kirkemøtet mener at det i tillegg til dagens liturgier for ekteskap og forbønn for borgerlig inngått ekteskap mellom kvinne og mann, må utarbeides tilsvarende liturgier som inkluderer likekjønnede par og som kan brukes overfor alle par. 4. Et mindretall i Kirkemøtet ønsker ikke kirkelig vigsel av likekjønnede par fordi det strider mot deres forståelse av ekteskapet. De av mindretallet som støtter dette vedtaket, tar likevel til etterretning Kirkemøtets sammensetning, og at slike liturgier derfor vil bli utarbeidet og implementert.⁷

Vi tror at Gud har skapt himmel og jord, alt synlig og usynlig. Alt i skaperverket er ment godt og vakkert. Mennesket er skapt i Guds bilde og har en ukrenkelig verdi fra unnfangelse til naturlig død. Vi tror at Gud har innstiftet ekteskapet mellom kvinne og mann som den naturlige rammen for samliv. Mennesket er satt til å beskytte og bevare Guds skaperverk. Gud fortsetter å fornye sitt skaperverk, og en dag skal han nyskape hele verden.⁸

Den offentlige debatten førte til endringer i den norske stats ekteskapslov som ble endret i 2008. Debatten fortsatte om hvorvidt dette også skulle gjelde i religiøse sammenhenger, og i 2016 vedtok Den norske kirke to syn på ekteskapet, og likekjønnet vigsel ble innført i 2017. Dette satte et press på andre religiøse grupper til å ta et standpunkt, og dermed blir nå også Pinsebevegelsen utfordret til å revurdere sitt syn på ekteskapet.⁹

⁷ Den norske kirke, 2016

⁸ Pinsebevegelsen, 2012

⁹ Da jeg begynte arbeidet med denne oppgaven, hadde ikke Pinsebevegelsen kommentert denne saken noe utover deres *Trosgrunnlag* som siteres i delkapittel 1.1, fra 2012 og en kort klargjøring av deres ekteskapsyn i 2014. Senere skal vi se at de gjennom Teologisk refleksjonsgruppe, kommer med mer utdypende svar på spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen for denne oppgaven er:

Hvordan møter den norske Pinsebevegelsen spørsmålet om likekjønnet ekteskap?

Jeg velger å sette problemstillingen i sammenheng med de endringene som har skjedd innenfor ekteskapssynet i Norge.¹⁰ Endringen av ekteskapssynet skjedde som jeg har vist til tidligere, først i storsamfunnet og deretter i Den norske kirke. I Den norske kirke ble det vedtatt at kirken skal romme både det tradisjonelle klassiske ekteskapssynet, og det nye liberale ekteskapssynet. Når Pinsebevegelsen nå blir utfordret på dette spørsmålet, har altså ekteskapsbegrepet allerede vært gjennom ulike prosesser, først i det norske storsamfunnet, og deretter i Den norske kirke.¹¹ Det er først og fremst det kristne liberale ekteskapssynet som vi finner innenfor Den norske kirke, som nå utfordrer Pinsebevegelsen.¹² Likekjønnet ekteskap kan sees på som det institusjonelle uttrykket for en endret etikk i Norge.¹³ Og det er Pinsebevegelsens møte med dette uttrykket jeg vil kartlegge og analysere, da med utviklingen i både storsamfunnet og Den norske kirke som kontekstuell forhistorie.¹⁴

¹⁰ Flere andre land, spesielt i Vesten, har en lignende utvikling i forhold til ekteskapssyn.

¹¹ Jeg vil gjøre rede for disse prosessene i kapittel 3 og 4.

¹² Jeg vil begrunne denne påstanden i delkapittel 1.3.

¹³ Etikk og teologi er for de religiøse nært knyttet sammen. Gjennom prosessene i Den norske kirke, i kapittel 3, vil vi se at behovet for å kunne knytte den nye etikken til teologi, fortsatt er viktig i forhold til ekteskapssyn. Det som også er viktig å merke seg i denne sammenheng, er at Den norske kirke ikke har fulgt det sekulære samfunnets utvikling hvor vilkårlig sex utenfor rammen av kjærlighet er akseptert. Deres samlivetikk vil fremdeles fastholde den delen av den klassiske kristne etikken, hvor seksuell aktivitet er forbeholdt ekteskapet, i det minste som et ideal. Dette er også noe som skaper et stort spenn i debatten i det offentlige rom, når sekulære skal diskutere med representanter fra de med et konservativt ekteskapssyn slik som Pinsebevegelsen. Deres utgangspunkt for hva som er etisk godt og rett er allerede på sprikende grunn før det homofile perspektivet kommer på banen. Denne oppgaven avgrenser seg til debatten som skjer i det offentlige rom, der hvor vi vanligvis finner pinsevenners meningsutvekslinger. Da med hovedvekt på Pinsebevegelsens egen avis, Korsets Seier og avisene Dagen og Vårt land.

¹⁴ Pinsebevegelsens håndtering av utfordringene ved at homofili nå er akseptert i storsamfunnet, hadde i seg selv også vært interessant å se nærmere på. Høstens (2019) TV-program med Morten Hegseth på VGTV, hvor han tar for seg det han velger å kalle *homo-terapi*, har skapt mye debatt. Og det førte til at det 5. november 2019 ble lagt frem et ønske om å utrede et forbud mot homoterapi under høringen i Stortinget. Medio desember samme år, ble det vedtatt å gjøre en slik utredning. Skei Grande lovet å ha et lovforslag klart i løpet av våren 2021. Men dette aspektet på homofili er et jeg ikke vil vie plass i denne oppgaven. Som sagt holder jeg meg til synet på selve ekteskapet og hvordan dette kommer til uttrykk gjennom de tre underspørsmålene jeg vil ta for meg. Jeg vil heller ikke gå i detalj med navn, steder og hendelser som ikke står i direkte forhold til oppgaveteksten.

Problemstillingen tolkes og besvares ut fra flere ulike aspekter. For begrepet *møter* i problemstillingen viser til hvordan Pinsebevegelsen som organisasjon velger å opptre i kulturmøtet som spørsmålet om likekjønnet ekteskap fører til.¹⁵ Dette kulturmøtet fører til utfordringer på flere ulike områder som til dømes i samfunnet som helhet, internt i Pinsebevegelsen og i møte med andre trossamfunn. Slik jeg ser det, utpeker disse nevnte områdene seg, og jeg har valgt å undersøke dem gjennom hvert sitt underspørsmål. Disse underspørsmålene vil samlet sett kunne gi et helhetlig bilde av Pinsebevegelsens (kultur)møte med likekjønnet ekteskap.

Det første og muligens mest synlige stedet hvor dette kulturmøtet finner sted, er i Pinsebevegelsens deltagelse i samfunnets samtaler om temaet. Dette møtet vil bli analysert gjennom underspørsmålet: *Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?* Et annet område hvor dette kulturmøtet gjør seg gjeldende, er i Pinsebevegelsens posisjonering i møte med et nytt liberalt, kristent ekteskapssyn. Her skjer kulturmøtet da i form av en konflikt mellom eldre og nyere normer, og er noe Pinsebevegelsen internt må ta stilling til. Slik jeg ser det blir dette synlig gjennom deres argumenter, og det andre underspørsmålet bli dermed: *Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?*¹⁶ Det siste området hvor man får et tydelig innblikk i Pinsebevegelsens kulturmøte, er i møte med andre trossamfunn. Det tredje og siste underspørsmålet blir således: *Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?*

1.3 Kulturmøte

«Religion er et kulturelt system og en sosial mekanisme (eller institusjon), som styrer og fremmer idealfortolkningen av tilværelsen og idealpraksis ved henvisning til én eller flere transempiriske makter.»¹⁷ Slik blir religion definert av Armin Geertz¹⁸, og ved å peke på at

¹⁵ Pinsebevegelsen er en paraplyorganisasjon, og ikke et kirkesamfunn. Dette gjør at man vil kunne ha stor variasjon i hvordan de lokalt håndterer spørsmål av en slik art. Men i denne oppgaven kommer jeg ikke til å belyse det vide spekteret av mulige håndteringer, men forsøker å gi et samlet bilde på hvor Pinsebevegelsen står i spørsmålet om likekjønnet ekteskap som en organisasjon. Pinsebevegelsen vil da vise til det nettverk av selvstendige menigheter/kirker som vi finner i Norge.

¹⁶ Innenfor dette feltet hadde det selvsagt vært ønskelig å få innblikk i hvordan de ulike menighetene og pastorene omtaler temaet og håndterer situasjonene relatert til spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Jeg prøvde meg både på en spørreundersøkelse og en intervjurunde med et utvalg pastorer og ledere i begynnelsen av mitt arbeid med tematikken, men dette gav et for tynt grunnlag til å kunne gi noen god analyse av, da jeg fikk liten respons. Slik jeg ser det vil man likevel kunne anta at deres argumenter i den offentlige debatten gjenspeiler kulturmøtet innad i Pinsebevegelsen.

¹⁷ Gilhus & Mikaelson, 2012, s.24

¹⁸ Armin Geertz er Professor Emeritus ved Aarhus universitet, Danmark.

religion også er et kulturelt system, kan man omtale møtet mellom Pinsebevegelsen og det nye ekteskapsbegrepet som et *kultur møte* mellom det som Pinsebevegelsen anser som idealet gitt av Gud, ekteskap mellom mann og kvinne, og det nye ekteskapsbegrepet som i tillegg rommer likekjønnede. Begrepet kultur møte, blir av Illmann¹⁹ og Nynäs²⁰ definert på denne måten: «Tar vi fasta på møtet som ett gränsöverskridande handlar kultur mötet om situationer där de egna kategoriernas gränsdragningar överskrids – inte om en gång för alla, utifrån definierade kontakter över exempelvis nations-, språk eller religionsgränser.»²¹ Med andre ord oppstår kultur møter ved situasjoner hvor grensene for egne kategorier blir overskredne. Og som jeg har vist til vil oppgavens problemstilling føre til et kultur møte på flere områder, både mellom Pinsebevegelsen og storsamfunnet, innad i Pinsebevegelsen og i møte med andre trossamfunn.

Til vanlig ser man ikke nødvendigvis på forholdet mellom storsamfunnet og Pinsebevegelsen som et forhold mellom to ulike kulturer. For Pinsebevegelsen er jo selv en del av storsamfunnet, og har på mange måter en lik kultur. Men samtidig ser vi gjennom historien at storsamfunnet endrer seg hurtigere enn Pinsebevegelsen, og at sekulariseringsprosessene er med på å øke tempoet. Pinsebevegelsen har på den andre siden en historie som viser til perioder hvor de har isolert seg fra storsamfunnet, for å unngå å bli påvirket. Dette er dog ikke den Pinsebevegelsen vi møter i dag. Dagens bevegelse har innlemmet flere kulturelle strømninger fra storsamfunnet, som til dømes nye former for musikk og dans, og gudstjenester kan til tider oppleves som en pop-konsert.²² Menigheter, da spesielt i storbyene, har med dette fått det som gjerne karakteriseres som en hipp kultur. I tillegg har de også endret syn på skilsmisse, gjengifte og kvinnelige ledere²³ og har derfor nå et mer oppmyket syn på disse teologiske spørsmålene.²⁴

¹⁹ Ruth Illman er docent ved Donnerska institutet i Åbo, Finland

²⁰ Peter Nynäs er professor ved Åbo Akademi, Finland

²¹ Illman & Nynäs, 2017, s.69

²² Bolstad, 2019

²³ Pinsebevegelsen ser ut til å ha to syn i denne saken. Fra sentralt hold i Pinsebevegelsen er de klar på at de ønsker kvinner i alle typer lederstillinger, men det finnes også lokale menigheter som fortsatt ikke ønsker dette.

²⁴ I disse teologiske spørsmålene har Pinsebevegelsen hele tiden kommet etter Den norske kirke. Men i forhold til andre kulturstrømninger som til dømes bruk av nye former for musikk, adopterer Pinsebevegelsen disse hurtigere fra storsamfunnet enn Den norske kirke.

Da spørsmålet om likekjønnet ekteskap ble satt på dagsorden i storsamfunnet, bygget det på argumenter om at alle mennesker har lik verdi, og dermed også bør ha like rettigheter. Da begrepet ekteskap fikk en utvidet betydning i storsamfunnet, var ikke argumentene av en teologisk art, og muligens utfordrer de dermed ikke Pinsebevegelsen på samme måte som Den norske kirkes teologiske argumenter. I Pinsebevegelsens møte med Den norske kirke vil vi derimot se at disse argumentene endrer og utvider seg ved at man i tillegg gjør nytolkninger av bibeltekster som omtaler homofili, og spørsmålet om hvem som er bibeltro dukker også opp.²⁵ Kulturmøtet mellom Pinsebevegelsen og Den norske kirke vil dermed muligens føre til større konflikter enn i kulturmøtet mellom storsamfunnet og Pinsebevegelsen, da det i det førstnevnte også argumenteres ut fra religiøs overbevisning. Pinsebevegelsens møte med Den norske kirkes argumenter fører således til en *teologisk kamp*, mellom den tradisjonelle bibeltolkningen og nytolkning.²⁶

Dermed ser vi at ettersom kulturen innenfor Pinsebevegelsen er nært knyttet til religion, og deres verdisyn og virkelighetsforståelse er basert på troen om Bibelen som normgivende, anser jeg kulturmøtet med det liberale kristne synet på likekjønnet ekteskap, som det mest utfordrende for Pinsebevegelsen. Det er dette kulturmøtet som vil bli viet plass i denne oppgaven.

1.4 Avklaring av sentrale begreper

I denne oppgaven benytter jeg meg av noen sentrale abstrakte begreper²⁷. Abstrakte begreper vil som kjent kunne inneholde mye forskjellig, alt ettersom hvilket perspektiv man har. Noen av disse begrepene nyttes i forbindelse med hvilket syn man har på ekteskapet: *konservativ*, *liberal* og *klassisk*. En enkel definisjon på begrepet *konservativ* finnes i Store norske leksikon: «Konservativ beskriver noen som ønsker å bevare eller bygge videre på det som er nedarvet eller det som er gjeldende nå.»²⁸ Et *konservativt* ekteskapsyn vil med andre ord være lik det tradisjonelle synet på ekteskap som en samlivsordning mellom én mann og én kvinne. Når det

²⁵ Selv om Pinsebevegelsen har endret syn i forhold til andre teologiske spørsmål, kan det virke som at synet på ekteskap stikker dypere, og er vanskeligere å endre på.

²⁶ Jeg vil igjen påpeke at dette er ett av kirkens to syn. De har fortsatt en stor gruppe som fastholder det tradisjonelle, klassiske ekteskapsynet.

²⁷ Abstrakte begreper, også kalt andre ordens begreper, er begreper som ikke står i direkte kontakt med begrepsinnholdet. De må oversettes, og dermed kan de tolkes ulikt.

²⁸ Persvold, 2019,

så kommer til det *liberale* synet på ekteskap vil dette stå som en motpart. Altså at man vil være fremtidsrettet og ikke ønsker å bevare tradisjoner som ikke faller sammen med utviklingen i samfunnet. Dette er innarbeidede begreper som vanligvis ikke fører til utfordringer, men som vi senere skal se i min analyse av debatten mellom Thomas Erlandsen²⁹ og Øyvind Gaarder Andersen³⁰, strides det om hvem som kan påberope seg bruken av disse begrepene til inntekt for eget syn. Når det kommer til begrepsbruk rundt ekteskapet, anvender jeg benevnelsen *klassisk* ekteskap når jeg viser til det tradisjonelle ekteskapet mellom én mann og én kvinne.

Begrepene *sekularisering*, *sekularisme* og *sekularitet* er begreper som også kan inneholde ulike betydninger. Men de kan alle føres tilbake til det latinske begrepet *saeculum* som i sitt opphav viser til livet i verden i motsetning til livet på den andre siden.³¹ Jeg vil definere *sekularisering* som sosiale prosesser som på en eller annen måte svekker eller endrer religionenes stilling i samfunnet.³² *Sekularisme* på sin side er et begrep som peker på politiske programmer og doktriner. Disse har da som mål å redusere religionenes rolle i samfunnet

²⁹ Thomas Erlandsen er tidligere pinsepastor, men er ikke lenger medlem av Pinsebevegelsen. I dag arbeider han som undervisningsleder for Den norske kirke i Stokke-menighetene.

³⁰ Øyvind Gaarder Andersen er leder i Pinsebevegelsens Teologiske refleksjonsgruppe. Han er ansatt som lektor ved Høyskolen for teologi og ledelse, og hans fagområde er systematisk teologi.

³¹ Leirvik, 2008, s.253

³² Man vil finne mange ulike teorier i forhold til sekulariseringens opphav. Men som hovedgrupper har vi historisk sett benyttet to ulike måter å se på sekulariseringsprosessene på, laicite og jødisk-kristen variant. Laicite vil forfekte at sekulariseringsprosessene har sitt opphav i opplysningstiden og den franske revolusjonen hvor man fremmet en ikke-religiøs kjerne til fornuften. Sekulariseringen blir da stående som en motsats til religionen. Den andre måten å se på sekulariseringen, den jødisk-kristne varianten, peker på at kristendommen selv banet vei for sekulariseringsprosessene. Ved at man gjennom reformasjonen og den protestantiske kristendommen fremmet en individuell tenkning, fremfor en kollektiv. Max Weber peker på at det først skjer en indre utvikling i religionen, hvor de bruker teologiske forklaringer på det vundes problem, og fortrenger de folkelige mytene. Denne avmystifiseringen forklarer ifølge Weber også hvorfor avmystifiseringen ikke skjer gjennom katolisismen, hvor man fastholder frelsesvirkninger av magisk art. En annen forutsetning Weber peker på er det dualistiske verdensbilde, hvor man skiller en profan og en åndelig verden. Dette er spesielt for kristendommen og gjør det mulig å tenke seg et system hvor kirken ikke er involvert (eller iallfall ikke er øverste autoritet). En tredje forutsetning er at den etiske rasjonalismen, gjennom protestantismen, fører til en form for verdslig askese. De verdiene som tidligere var å finne innenfor klosterordener ble nå allmenngjort. Religionen står på denne måten i et nytt forhold til verden, og viderefører sine verdier dit. Jeg vil ikke utdype dette noe mer, men for videre lesing om Webers teser i forhold til protestantisme og sekularisering, les Weber, 1995, s.63.

Jeg støtter meg til den jødisk-kristne varianten, og vil i kapittel 6, *Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapsynet?* knytte dette til videreføringen av kristen etikk i det nye verdigrunnlaget i vårt sekulære samfunn.

generelt, da spesielt innenfor de offentlige institusjonene.³³ *Sekularitet* betegner en politisk kultur der religionene deltar i den offentlige debatten på en ikke-hegemonisk måte. Oddbjørn Leirvik definerer sekularitet slik: «En måte å leve sammen på der religionene og deres autoritetspersoner ikke lenger har hegemoniet, men må dele påvirkningskraft og samfunnsmakt med andre tankeretninger og institusjoner.»³⁴

Plausibilitetsstruktur, er et begrep Levi Geir Eidhamar³⁵ anvender for å forklare hvilken troverdighet religiøse holdninger blir tillagt. Han påpeker at denne plausibiliteten kan ha fotfeste både i ens eget religiøse miljø, men også i det omliggende storsamfunnet.³⁶ I denne konteksten, vil man kunne se at tidligere hadde Den norske kirkes plausibilitet i forhold til holdningen om homofili som synd, sterk støtte i storsamfunnet. Men på grunn av sekulariseringen har troverdigheten til en religiøst forankret moral angående homofili endret seg, og plausibiliteten finnes nå stort sett bare i de konservative religiøse miljøene, som til dømes den konservative grupperingen innenfor Den norske kirke og Pinsebevegelsen.

Et annet begrep jeg vil avklare er *den offentlige debatt*. Dette er et vidt begrep, som egentlig kan romme alle ytringer fra alle plattformer i offentligheten. Videre i denne oppgaven vil dog begrepet, *den offentlige debatt*, være begrenset til de kristne avisene jeg har valgt meg ut, Korsets seier³⁷, Dagen³⁸ og Vårt Land³⁹, og aktuelle podcaster.⁴⁰ Dette utvalget vil jeg begrunne i delkapittel 1.4.5.

³³ Sekularisme vil derfor forsterke sekulariseringsprosessene, og slik jeg ser det, kan dette knyttes direkte til endringen i ekteskapsyn. Dobbelaere (2004) har delt sekulariseringen inn i tre områder: *Samfunnsmessig, organisatorisk og individuell sekularisering*. Dette er områder som likevel vil kunne flyte over i hverandre. I denne teksten gjenspeiles dette i at man gjennom samfunnsmessige endringer i holdninger i forhold til først homofili, og deretter likekjønnet ekteskap, får en endring på flere plan, både samfunnsmessig og organisatorisk. Etter hvert vil dette igjen påvirke mennesker på et individuelt plan. For videre lesning, se Dobbelaere, 2004, s.24-25

³⁴ Leirvik, 2008, s.354

³⁵ Levi Geir Eidhamar er dosent i religionsvitenskap ved Universitetet i Agder.

³⁶ Eidhamar, 2017, s.7. Ifølge Eidhamar forklarer Peter Berger dette begrepet, *plausibilitetsstrukturer*, som de sosiale kontekstene der de religiøsbaserte holdningene blir støttet og fremstår som meningsfulle.

³⁷ Korsets Seier er Pinsebevegelsens egen avis. Den første avisen kom i 1904. 24. september 2019 kunne man lese i Dagen at Mediehuset Dagen kjøper Korsets Seier fra Filadelfiaforlaget. Men de fortsetter som egen publikasjon: <https://www.dagen.no/Nyheter/2019-09-24/Dagen-kj%C3%B8per-Korsets-Seier-800126.html>

³⁸ Avisen Dagen har en tydelig kristen profil, samtidig som den har vært tydelig i samfunnsdebatten.

³⁹ Vårt Land er landets største kristne avis, og profilerer seg som en avis som vil forvalte kristen tro og tanke, og være med på å prege samfunnet.

⁴⁰ Selv om jeg har avgrenset oppgaven til disse mediene, vil funnene likevel også kunne overføres til ikke-kristne arenaer. Muligens ville det da vært enda tydeligere, at klimaet i debatten ikke alltid fordrer til deltagelse. Jeg vil komme nærmere inn på dette i kapittel 5.

1.5 Metode

1.5.1 Hermeneutisk tilnærming

I denne oppgaven møter jeg på hermeneutiske utfordringer i forhold til min egen førforståelse, som tidligere medlem av Pinsebevegelsen. Denne førforståelsen kan selvsagt være med på å farge min fremstilling av ulike momenter i forhold til Pinsebevegelsen, både i negativ og positiv forstand.⁴¹ Men ifølge Hans-Georg Gadamer⁴², trenger ikke forhåndskunnskaper lede til problemer. Han peker på at førforståing eller på mer folkelig munne, *fordommer*, kan være en forutsetning for forståelse. Og ifølge Gadamers hermeneutiske sirkel, vil man alltid starte med en førforståelse, for ingen kan starte på bar bakke.⁴³ I mitt arbeid, vil min førforståelse av Pinsebevegelsens møte med spørsmålet om likekjønnet ekteskap, justeres ut fra de funnene jeg gjør i underspørsmålene mine. Dette er enkeltheter som tolkes og analyseres, og gir ny mening til det helhetlige bilde.

1.5.2 Metodiske perspektiv

Jeg vil i denne oppgaven ha ulike metodiske perspektiv i de forskjellige delene. I Del 1 av oppgaven vil jeg gjøre rede for trekk ved den historiske utviklingen med tanke på aksept av homofilt samliv/likekjønnet ekteskap, i storsamfunnet og Den norske kirke. Jeg vil da først gjøre kort rede for hvordan den allmenne (sekulære) etikken rundt homofilt samliv og vigsel har endret seg i storsamfunnet, før jeg går videre til å se på prosessene i Den norske kirke.⁴⁴ Begge steder er det slik jeg ser det sekulariseringsprosesser som fører til at man får en type sekularisert *ekteskaps-forståelse*.⁴⁵ Selv om dette ikke er en komparasjonsoppgave i begrepets rette forstand, vil jeg likevel peke på likheter og forskjeller i forhold til disse prosessene underveis i teksten. Da spesielt med tanke på bruk av argumenter, forholdet mellom etikk og teologi, aktivister og struktur. Redegjørelsene av disse vil således danne et bakteppe for den videre analysen og drøftingen av hvordan Pinsebevegelsen møter utfordringen med likekjønnet ekteskap.

⁴¹ I tillegg byr det å forske på noe som er i samtiden på utfordringer med tanke på hva man i fremtiden vil se på som relevant eller ikke.

⁴² Hans-Georg Gadamer blir som kjent regnet som en av de viktigste filosofene innenfor hermeneutikk, og ifølge ham, bringer alle mennesker med seg sin forståelseshorisont inn i enhver forståelsesprosess

⁴³ Krogh, 2009, s.53

⁴⁴ Dette gjenspeiles i endringer i lovverket.

⁴⁵ Begrepet ekteskap blir gjennom disse prosessene *utvidet*, for også å kunne romme den likekjønnede kjærligheten.

Avslutningsvis i Del 1 vil jeg så gi en kort fremstilling av relevante historiske trekk ved Pinsebevegelsen som en kristen bevegelse i Norge. Jeg vil da også peke på momenter i forhold til deres historiske forhold til både storsamfunnet og Den norske kirke. Vi vil se at deres forhold til storsamfunnet har vært gjennom ulike faser og at det har endret seg opp gjennom tidene. De siste årene har de ikke vært like isolert som de til dømes var på 70-tallet.⁴⁶ Denne redegjørelsen er viktig for å kunne forstå hvilke forutsetninger Pinsebevegelsen har for å handle som de gjør i spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

I Del 2 kommer jeg til det som er hovedfokus i oppgaven, og benytter meg da av kvalitativ innholdsanalyse av dokumenter som metode.⁴⁷ Jeg har samlet inn en mengde mykdata⁴⁸ i form av avisartikler, dokumenter publisert av Pinsebevegelsen selv og podcaster. I tillegg har jeg også innhentet informasjon for å få mer utdyping av tekstene. Dette er blitt gjort gjennom skriftlig kommunikasjon med navngitte personer som er synlige i den offentlige debatten.⁴⁹ Videre har jeg sortert materialet og gjort en viss rekonstruksjon gjennom kategorisering av de ulike funnene inn under de tre nevnte underspørsmålene jeg har valgt meg: *1. Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt? 2. Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet? og 3. Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?* Formålet med å analysere og kategorisere de ulike dataene er å besvare problemstillingen og gi et best mulig bilde på Pinsebevegelsens møte med likekjønnet ekteskap. Funnene vil bli oppsummert og reflektert over i et eget delkapittel i etterkant av hvert underspørsmål.

Ettersom Norge og Sverige har en forholdsvis lik dynamikk i forhold til sine Pinsebevegelser og tidligere statskirker, vil jeg mot slutten av oppgaven gi et innblikk i hvordan den svenske Pinsebevegelsen har møtt spørsmålet om likekjønnet ekteskap og

⁴⁶ Jeg vil komme nærmere inn på dette i redegjørelsen av Pinsebevegelsens historie i Norge.

⁴⁷ Larsen, 2017, s.120. Innholdsanalyse, også kjent som dokumentanalyse er en av de mest utbredte metodene innenfor samfunnsvitenskaplig metode. Denne metoden baserer seg kort sagt på å innhente dokumenter(sekundærdata), med det formål å besvare problemstillingen. I denne oppgaven benytter jeg meg av kvalitativ metode hvor jeg gjennom systematisk gjennomgang går gjennom innholdet i dokumentene med sikte på kategorisering og registrering av data som er relevante for problemstillingen. Det hadde selvsagt også vært interessant å gjøre en kvantitativ undersøkelse innenfor dette temaet. Mange lurer nok på hvor mange innenfor Pinsebevegelsen som faktisk fastholder et klassisk syn på ekteskapet. Men en slik type undersøkelse ville blitt for tidkrevende i forhold til oppgavens gitte rammer.

⁴⁸ Kvalitative data blir ofte referert til som mykdata. Larsen, 2017, s.25

⁴⁹ Samtalene har da foregått gjennom e-post og andre digitale plattformer. Samtalene er gjort for å bringe klarhet i enkelte ytringer i media, og for å få bedre innsikt i enkelte deler av etisk og teologisk tenkning av debattørene.

sammenligne noen momenter fra deres håndtering av spørsmålet med den norske Pinsebevegelsens håndtering.⁵⁰ Den svenske statskirken var tidligere ute enn Den Norske kirke med å anerkjenne homofile ekteskap, og jeg finner det dermed interessant å se hva som eventuelt har skjedd i den svenske Pinsebevegelsen.⁵¹

1.5.3 Avgrensning

Når det kommer til tidsavgrensning, vil materialet i hoveddelen av oppgaven romme tiden fra Kirkevalget i 2015⁵², til Pinsebevegelsens dokument om samlivsetikk ble gitt ut i juni 2019. Dette er en spenningsperiode hvor Pinsebevegelsen er under stort press i media om å ta stilling til spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Men selv om hovedfokus er innenfor denne forholdsvis korte tidsperioden, vil jeg likevel vise til eldre materiale både i forbindelse med synet på homofili i allmenheten og saksgang i den norske stat, utviklingen i Den norske kirke og fremstillingen av Pinsebevegelsens historikk.⁵³

I forhold til avgrensning av rom, er alle avisene, podcastene og dokumentene jeg har benyttet meg av i hoveddelen alle å finne innenfor en kristen sfære. Dette er det rommet jeg vil hevde at det er naturlig for Pinsebevegelsen å uttrykke seg i. Men jeg finner det også hensiktsmessig å vise til enkelte utsagn fra den offentlige sfære.⁵⁴

1.6 Litteratur og kilder

Når det gjelder litteratur og kilder er de forholdsvis omfattende og grundig gjort rede for, men jeg valgte å gjøre det slik da det er viktig at alle de ulike stemmene i de forskjellige delene av

⁵⁰ Jeg kunne selvsagt sammenligne hvordan Norges Pinsebevegelse håndterer dette spørsmålet med situasjonen i USA. Men i USA har de flere retninger innenfor pentekostalismen, de har ikke statskirke og i tillegg har de hatt en helt annen form for sekularisme enn den vi finner i Norge (og Sverige). Jeg finner det dermed mer interessant å sammenligne med Sverige som har hatt en noenlunde lik dynamikk som Norge imellom Pinsebevegelsen, den tidligere statskirken og storsamfunnet.

⁵¹ Ved å dra disse parallellene kan det virke som jeg mener det er forutbestemt at den norske Pinsebevegelsen vil følge etter. Men det kan like gjerne være at Pinsebevegelsen holder fast ved sitt klassiske syn på ekteskapet.

⁵² I 2015 kommer Kirkerådet med en anmodning om at saken om likekjønnet vigsel igjen skal bli tatt opp. Det blir da klart at om de med et liberalt ekteskapssyn får valgt inn nok av sine i Kirkevalget, 2015, kan de få innført likekjønnet vigsel. Selve vedtaket om likekjønnet vigsel kom først i april 2016, da Kirkemøtet stemte over saken. Jeg vil komme nærmere inn på denne saksgangen i redegjørelsen av prosessene i Den norske kirke i kapittel 3.

⁵³ Synet på homofili utenfor den institusjonelle rammen ekteskap henger også uløselig sammen med problemstillingen. For slik jeg ser det, sier det seg selv at om man ikke godtar likekjønnet ekteskap, kan man heller ikke godta praktiserende homofili i noen annen form. Den sekulære verden har endret sine holdninger i forhold til både homofili i seg selv og til homofilt samliv, og dette har så videre resultert i en endring av ekteskapsloven. Slik jeg ser det har dette hatt en smitteeffekt og resultert i en innføring av likekjønnet ekteskap også i Den norske kirke

⁵⁴ Slik oppgavetittelen og problemstillingen viser til er oppgaven avgrenset til å gjelde Norge og den norske Pinsebevegelsen (med unntak av kapittel 8, hvor jeg tar et sideblikk til Sverige).

teksten blir synlig. Kildene vil bli gjort rede for suksessivt etter kildenes rolle i besvarelsen av problemstillingen, fremfor kronologien i oppgavens gang. Det vil dermed bli gjort rede for kildene jeg har nyttet i Del 2, som er selve besvarelsen av problemstillingen, før jeg gjør rede for kildene i Del 1 som tar for seg bakteppet for problemstillingen.

1.6.1 Kilder til hoveddel, Del 2

Temaet og problemstillingen for denne oppgaven har så vidt meg bekjent, ikke tidligere blitt forsket på. Det har derfor ikke vært mulig å benytte seg av faglitteratur som direkte kaster lys over problemstillingen. Til hoveddelen av denne teksten, Del 2, hvor de tre underspørsmålene vil bli besvart, benytter jeg meg dermed primært av avisartikler fra Korsets Seier, Dagen og Vårt Land. I tillegg benytter jeg også podcaster, skriftlige kommunikasjon på digitale plattformer og dokumenter publisert av Pinsebevegelsen selv.⁵⁵ Alle disse kildene bidrar etter mitt syn likevel til å gi et helhetlig inntrykk av det dagsaktuelle kulturmøtet mellom Pinsebevegelsen og spørsmålet om likekjønnet ekteskap. I tillegg vil disse kildene bli knyttet til momenter fra bakteppet, som blir gjort rede for i Del 1. Avslutningsvis etter hvert underspørsmål, gjør jeg en oppsummering og kommer med refleksjoner. I disse delene vil jeg anvende ulike relevante teorier som jeg kobler til funnene i analysen. I de følgende delkapitlene, 1.5.2, 1.5.3 og 1.5.4 vil jeg gjøre rede for kildebruk i underspørsmålene i kapittel 5, 6 og 7.

1.6.2 Kilder til underspørsmål 1, kapittel 5: Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?

For å kunne fremstille et bilde av Pinsebevegelsens rolle i den offentlige debatten i dag, har jeg hatt fokus på avisartikler fra Korsets Seier, Dagen, og Vårt Land, da disse er aviser som har behandlet temaet gjentatte ganger og som dessuten har et kristent perspektiv på saken.⁵⁶ Flere sentrale navn med tilknytning til Pinsebevegelsen går igjen i disse avisene.⁵⁷ Øyvind Gaarder Andersen er en aktiv debattant og apologet for det klassiske synet på ekteskapet, noe

⁵⁵ I begynnelsen av mitt arbeid med denne oppgaven, kontaktet jeg flere ledere og pastorer innenfor Pinsebevegelsen, men dessverre var det flere som ikke ønsket å uttale seg

⁵⁶ Jeg har da fortrinnsvis benyttet meg av nettutgavene og nettmediene til disse avisene, grunnet stengte arkiver på grunn av korona-viruset. Som jeg allerede har nevnt i fotnote 13, skiller storsamfunnets moral i forhold til sex og seksualitet seg mye fra det kristne, og slik jeg ser det, er det da mest interessant å se på debatten mellom konservative og liberale kristne i ekteskapsynet.

⁵⁷ Jeg vil presisere at jeg har gjort et utvalg av avis-artikler, og at det dermed ikke er alle bidragsytere til artikler som omhandler homofili i denne perioden som vil bli nevnt.

som blir tydelig gjennom flere av hans innlegg i de nevnte avisene. I tillegg er han leder for Pinsebevegelsens Teologiske refleksjonsgruppe og sterkt medvirkende i deres utgivelse av veiledninger. Anne Gustavsen er redaktør i Korsets Seier og er en av dem som tydelig viser at hun ønsker debatt om likekjønnet ekteskap også i Pinsebevegelsen.⁵⁸ En som støtter Gustavsen i dette ønsket er Terje Hegertun. Hegertun er professor ved MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn, i tillegg til at han er pinsevenn. Han har ingen formelle verv sentralt innenfor bevegelsen, og blir således, i motsetning til Andersen, en tydelig akademisk stemme i debatten. I tillegg møter vi gjennom først en kronikk, så videre i debatt med Andersen, Thomas Erlandsen⁵⁹. Erlandsen er en aktiv debattør og blir stående som en opposent til Pinsebevegelsens klassiske ekteskapssyn, noe jeg vil vise til gjennom å analysere noen av hans artikler i både kapittel 5 og 6.

Avslutningsvis i kapittel 5 benytter jeg meg av John Rawles` *Political liberalism* og Jürgen Habermas` *Religion in the public sphere*. Deres teorier om viktigheten av at også religiøse bidrar i samfunnsdebatten er med på å knytte de ulike avisartiklene sammen og til å kaste lys over funnene fra underspørsmålet om Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt.

1.6.3 Kilder til underspørsmål 2, kapittel 6: Hvordan argumenterer den norske Pinsebevegelsen for det klassiske synet på ekteskapet?

For å besvare underspørsmålet om hvordan Pinsebevegelsen argumenterer for det klassiske ekteskapssynet, har Pinsebevegelsens hjemmeside vært nyttig, da de der har publisert flere dokumenter, blant annet deres *Trosgrunnlag* og *Samlivsetikk*. *Trosgrunnlaget* som jeg viser til i delkapittel 1.1: *Aktualitet*, gir en kort beskrivelse av deres ekteskapssyn, men utdyper det ikke noe mer. Dokumentet *Samlivsetikk*, gir en oversiktlig og grei innføring i deres årsaker til Pinsebevegelsens argumenter.⁶⁰ Men dette dokumentet ble først utgitt i 2019, og frem til det kom, ble debatten som pågikk mellom Andersen og Erlandsen i Korsets Seier både i 2016 og 2017, en god informasjonskilde til Pinsebevegelsens ekteskapssyn. Andersen refererer flere ganger til Bjørn Helge Sandvei⁶¹ i disse debattinnleggene, og jeg har derfor også benyttet meg

⁵⁸ Som jeg vil komme nærmere inn på under kapittel 5, er det på dette tidspunktet taust fra Pinsebevegelsens side i debatten.

⁵⁹ Thomas Erlandsen, er som tidligere nevnt, ikke lenger en del av bevegelsen, og arbeider i dag innenfor Den norske kirke.

⁶⁰ Mye av det som står skrevet her er identisk med Andersens kapittel om homofili i *Våg å tenke – våg å tro*.

⁶¹ Bjørn Helge Sandvei er førstelektor ved MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn.

av hans dokumenter, *Homofilt samliv i historisk, bibelsk og aktuelt perspektiv*, og *Homofili – samliv eller singelliv, historisk og aktuelt*. Jeg har også kommunisert med både Øyvind Gaarder Andersens og andre innenfor Pinsebevegelsen for å få utdypet deres argumenter bedre. I tillegg viser jeg til *Slaves, Women & Homosexuals. Exploring the Hermeneutics of Cultural Analysis*, av William J. Webb⁶², for å utdype Øyvind Gaarder Andersens forklaring på tilnæringsmetoder til bibeltekster.

Avslutningsvis i dette kapitlet har jeg benyttet meg av Hans Bringelands & Arve Brunvolls: *Religionen og verdigrunnlaget for samfunnet*, hvor både Bringeland og Gunnar Skirbekk peker på at det sekulære verdigrunnlaget fortsatt bærer på kristne grunnverdier. Her vil jeg også supplere med Sindre Bangstads⁶³, *Sekularismens ansikter*, fra 2009, hvor han tar for seg hva som kjennetegner det sekulariserte samfunnet. Han forfekter at utviklingen i henhold til kvinnelige så vel som homofile prester er direkte knyttet til samfunnsutviklingen, og at dette ikke kommer av interne teologiske prosesser.⁶⁴ Samtidig hevder han at det ikke alltid er mulig å gi et entydig svar på om noe er sekulært eller religiøst⁶⁵, noe som fører til at man heller ikke kan avskrive noe som *bare* sekulært eller *bare* religiøst. Denne teorien vil jeg knytte opp mot både det sekulære samfunnets argumenter for likekjønnet ekteskap, og argumentene med en teologisk forankring.

1.6.4 Kilder til underspørsmål 3, kapittel 7: Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?

Når det kommer til det siste underspørsmålet, hvor Pinsebevegelsens økumeniske side blir diskutert, har jeg benyttet Pinsebevegelsens eget skrift, *Veiledning om likekjønnede ekteskap og økumenikk*. Jeg benytter meg også av avisinnlegg i denne delen av oppgaven, og spesielt interessant er intervjurunden av pastorer som ble gjort i *Dagen*, juni 2017. I forbindelse med belysningen av hvordan ulike ekteskapsforståelser endrer deres økumeniske side, har jeg også valgt å ta med Egil Svartdahls todelte tale, *–Ett hus, mange rom*. Disse talene ble holdt ved sommerstevnet på Hedmarktoppen, 2017, og er hentet fra IBRA radio. Slik jeg tolker Svartdahl blir hans uttalelser her stående i opposisjon til veiledningen fra Teologisk

⁶² William J. Webb er professor ved Tyndale Seminary in Toronto, Ontario.

⁶³ Sindre Bangstad er antropolog og førsteamanuensis ved Sosialforsk, Høgskolen i Oslo

⁶⁴ Bangstad, 2009, s. 34

⁶⁵ Bangstad, 2009, s. 39

refleksjonsgruppe. Jeg vil også trekke trådene tilbake til redegjørelsen av Pinsebevegelsen og hvordan de opprinnelig var tenkt som en bevegelse på tvers av konfesjoner. I tillegg benytter jeg meg av Andersens kapittel, *Pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelsen -Den hellige ånds gaver og åndserfaringer*, i boken *Kirkesamfunn i Norge*. Disse peker på Pinsebevegelsens økumeniske side, slik den fremstår før møtet med spørsmålet om likekjønnet ekteskap kom på banen.

1.6.5 Personlig kommunikasjon

I begynnelsen av mitt arbeid med denne oppgaven, kontaktet jeg flere ledere og pastorer innenfor bevegelsen, med et ønske om mer utdypende svar til å belyse problemstillingen min. De som jeg har kommunisert med på digitale plattformer og gjennom e-post er: Øyvind Gaarder Andersen, Tormod Røyland⁶⁶, Frank Erlandsen⁶⁷ og Jan Eilert Aakre⁶⁸. Alle disse har bidratt til å utdype svarene på underspørsmålene til problemstillingen min. I tillegg har jeg også gjennom samtaler med Thomas Erlandsen⁶⁹ fått bedre innsikt i hans argumenter, som representant for de med et liberalt ekteskapssyn.

1.6.6 Kilder til bakteppet, Del 1

Redegjørelsen av både de ulike prosessene i det norske storsamfunn, Den norske kirke, og historiske momenter i den norske Pinsebevegelsen er ment som et bakteppe for den situasjonen Pinsebevegelsen i dag står ovenfor. I kapittel 2, hvor jeg gjør rede for utviklingen i samfunnet har *lovdata* og *norgeshistorie.no* vært hovedkilder. Meningen bak dette forholdsvis korte risset av utviklingen av ekteskapsbegrepet i storsamfunnet, er å peke på hvordan endringen i samfunnsholdninger, er med på å endre lovgivningen. Jeg vil også vise til hvordan Levi Geir Eidhamar i sin artikkel, *Spenningsfylte endringer - Holdninger til kjønnsroller og homofili hos kristne og muslimer i Norge*, knytter endringer i plausibilitetsstrukturer til endringer i verdisyn.

Når det kommer til kapittel 3 hvor jeg gjør rede for prosessene frem til vedtaket om to ekteskapssyn i Den norske kirke, har jeg først og fremst valgt å benytte meg av Den norske

⁶⁶ Pastor i Karsimakirken, Stavanger.

⁶⁷ Pastor i Betel, Trondheim.

⁶⁸ Administrerende leder Pinsebevegelsen.

⁶⁹ Thomas Erlandsen er som nevnt tidligere pinsepastor.

kirkes egne nettsider hvor de har en ryddig og god oversikt av deres håndtering av spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Her følges saksgangen fra første brev som ble sendt, hvor man ønsket å drøfte homofili, frem til dagens ordning med likekjønnet ekteskap.⁷⁰ Den norske kirkes saksgang, hvor også tolkning og teologi er et tema, vil være med på å kaste lys over problemstillingen ved at det gir et grunnlag for sammenligning til Pinsebevegelsens håndtering i dag. Jeg vil også i dette kapittelet vise til artikkelen av Eidhamar, hvor det blir påpekt at endringer i holdninger i storsamfunnet er med på å endre holdningene i Den norske kirke. I tillegg vil jeg anvende deler av Gunnar Heienes⁷¹ artikkel, *Homofili som utfordring for kristen etikk* og Jan-Olav Henriksens⁷² artikkel, *Homofilt samliv – en revurdering*. I deres artikler blir det nyttet tolkninger og argumenter som vi vil se også er gjeldende i dagens situasjon for Pinsebevegelsen.

1.6.7 Kilder til Pinsebevegelsens historikk

Når jeg videre gjør rede for Pinsebevegelsens historikk, har jeg først og fremst hentet informasjon fra Terje Hegertuns bok: *Pinsebevegelsen i Norge 75 år, 1907-1982*, og Øyvind Gaarder Andersens kapittel: *Pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelsen -Den hellige ånds gaver og åndserfaringer*, i boken *Kirkensamfunn i Norge*. Denne gir en fin oversikt over hvordan bevegelsen kom til Norge, og hvordan den har utviklet seg som religiøs retning.

Historisk sett har ikke Pinsebevegelsen i Norge vært særlig opptatt av dogmatikk, men de har likevel noen retningslinjer for hvordan man bør leve sitt liv som troende. Alf Somdal⁷³ skriver i *Tro og lære* at «vi er jordens lys og salt, og en motvekt mot forråtnelse i samfunnet»⁷⁴. Hvordan man i praksis da skal leve, står det heller lite om, og gir dermed rom

⁷⁰ Den norske kirke, 2020.

⁷¹ Gunnar Heiene er professor ved MF, vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn, hvor samlivsetikk er et av hans fagområder.

⁷² Jan-Olav Henriksen er professor ved MF, vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn

⁷³ Alf Somdal har vært misjonær store deler av sitt liv, og har forfattet boken, *Tro og Lære*, fra 1990. Tradisjonelt sett har ikke Pinsebevegelsen ønsket å produsere bøker om deres lære, da de har vært opptatt å peke på Bibelen som den rette lære. Og slik jeg ser det, blir denne stående som deres mest omfattende gjennomgang av deres kristne trosgrunnlag i Norge.

⁷⁴ Somdal, 1990, s. 249. Dette sitatet blir ofte brukt som et argument for å holde fast på det tradisjonelle ståstedet innenfor teologi fremfor å tilføre endringer. Men som jeg senere i oppgaven vil vise, bruker også Sigmund Kristoffersen den som et argument for å være synlig i samfunnet.

for tolkning.⁷⁵ I forhold til Pinsebevegelsens historikk vil debatten mellom Thoralf Gilbrant⁷⁶ og Egil Svartdahl⁷⁷ omkring klesstil i Pinsebevegelsens på 70-tallet være interessant, og man kan dra paralleller fra den inn mot dagens situasjon hvor Svartdahl hever stemmen mot den Teologiske refleksjonsgruppes veiledning angående økumenikk.⁷⁸

1.6.8 Sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen

Den svenske kirken, var tidligere ute enn Den norske kirke når det gjelder å likestille homofiles rettigheter med heterofile, og jeg finner det dermed interessant å ta et sideblikk til Sverige.⁷⁹ Gregor Andersson⁸⁰ har skrevet en artikkel, *Homosexualitetsfrågon – en retorisk kris for kyrkan och dess ledare*. I den blir det gjort en analyse av hvordan de svenske kirkene⁸¹ håndterer møtet mellom det nye liberale ekteskapssynet og det tradisjonelle ekteskapssynet. Anderssons funn i denne artikkelen vil ha en viss overføringsverdi til situasjonen i Norge. Videre gir også Joel Halldorf, gjennom sitt innlegg i svenske Dagen, *Homosexualitet är ingen regelfrågon*, innblikk i en svensk Pinsebevegelse i endring. Han viser til hvordan enkelte menigheter i Sverige nå har åpnet opp for homofilt samliv, og forfekter at man bør tenke nytt om homofili, og at man bør legge *den nye etikken* til grunn.⁸²

1.6.9 Eventuelle feilkilder

Alle kilder vil kunne inneholde feilkilder, og dette gjelder spesielt muntlige kilder. I denne oppgaven refereres det kun til en muntlig kilde, og det er i form av et par podcaster som er opptak av en todelt tale. Her må man være oppmerksom på at man ikke vil kunne ta del i den stemningen blant publikum som talen ble gitt i, og ei heller se talerens kroppsspråk. Ellers har samtalen jeg har hatt, vært i form av konkrete spørsmål, alle gitt og besvart skriftlig. Således kan man muligens anta at de ikke gir mye rom for feiltolkning. Men det er alltid en fare for at

⁷⁵ En mulig årsak til dette er at den livstilen som ble forventet var opplagt, og dermed ikke krevde noe mer forklaring.

⁷⁶ Thoralf Gilbrant var en sentral skikkelse innenfor Pinsebevegelsen. Han var både pinsemenighetsleder, redaktør i Korsets Seier, bibeloversetter og utgiver

⁷⁷ Egil Svartdahl er pastor i Filadelfiakirken, og er en kjent person for de fleste gjennom media.

⁷⁸ Som vi vil se, vil Egil Svartdahl også utpeke seg i dagens debatt.

⁷⁹ Berge, 22. oktober, 2009.

⁸⁰ Gregor Andersson er professor i litteraturvitenskap ved Örebro Universitet i Sverige.

⁸¹ Her blir det også vist til den svenske Pinsebevegelsen.

⁸² Halldorf, 20.mars, 2015.

formuleringer som brukes overfor kilder utilsiktet likevel kan ha blitt oppfattet på en annen måte enn de var tenkt, eller vært ledende.⁸³ I tillegg må man være oppmerksom på at svar tolkes av intervjuer, og at kroppsspråk også har mye å si for hvordan man tolker et svar. Denne delen går man glipp av ved å ikke ha en fysisk muntlig samtale.

1.6.10 Utfordringer i forhold til korona-viruset

Som tidligere nevnt, benytter jeg meg blant annet av aviser som data for kartleggingen og analyseringen av Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt. Dessverre har det digitale arkivet hos Korsets Seier vært utilgjengelig siden de fusjonerte med Dagen høsten 2019.⁸⁴ I tillegg har det ikke vært mulig å oppsøke det fysiske arkivet, på grunn av situasjonen med korona-viruset.⁸⁵

Det har heller ikke vært mulig å få tilgang til bøker om til dømes Pinsebevegelsens forhold til media og om dens økumeniske side.⁸⁶ Fra Hegertuns doktorgradsavhandling: *Det brodersind som pinseaanden nødvendigvis maa føde - analyse av økumeniske posisjoner i norsk pinsebevegelse med henblikk på utviklingen av en pentekostal økumenikk og fornyelse av økumeniske arbeidsformer*, fikk jeg notert ned noen stikkord før bibliotekene ble stengt, men ikke nok til at jeg får nyttet den slik den var tenkt. Dobbelaere sin bok *Secularization: An analysis on three levels*, har jeg også bare tilgang til deler av, og jeg får dermed ikke referert noe videre til hans teorier.

1.7 Struktur og oppbygging

Jeg velger å dele oppgaven inn i to hoveddeler. Del 1 vil fungere som et bakteppe for det kulturmøtet som Pinsebevegelsen nå står i og beskrives i kapittel 2, 3 og 4. Jeg vil i kapittel 2: *Homofili og likekjønnet ekteskap i Norge*, gjøre kort rede for hvordan synet på homofilt samliv og ekteskap har endret seg i storsamfunnet. Jeg viser da til storsamfunnets utvikling

⁸³ Larsen, 2017, s.102

⁸⁴ Jeg vet ikke når de får ordnet dette. Og det gjør at hyperkoblingene i litteraturlisten min, per i dag, ikke er funksjonelle. Men etter litt undersøkelse, fant jeg ut at de kan søkes opp gjennom <https://archive.org/>. Lim inn URL, og de fleste artiklene vil være tilgjengelige der.

⁸⁵ Dette vil selvsagt gjelde alle aviser.

⁸⁶ Som kjent har alle biblioteker nå vært stengt i lang tid på grunn av korona-viruset. Noe som gjør at jeg ikke har tilgang til flere bøker som kan være aktuelle kilder til denne oppgaven. Jeg vet at bøker som *Pinsebevegelsen: en undersøkelse av pinsebevegelsenes tilblivelse og særpreg med særlig henblikk på bevegelsens utforming i Norge* av Bloch-Hoell og flere bøker av Harvey Cox, hadde vært av interesse.

fra 70-tallet hvor homofili faktisk ble sett på som en sinnssykdom til hvordan vi gjennom homokamp og partnerskapslov, i dag har et storsamfunn hvor homofili og likekjønnet ekteskap er allment akseptert og likestilt med heterofilt samliv og livsførsel.

Videre i kapittel 3: *Prosessene i Den norske kirke*, gir jeg en fremstilling av prosessene og saksgangen innenfor Den norske kirke, hvor likekjønnet samliv og ekteskap går fra å være synd til å være velsignet av Gud, mye grunnet innsatsen til Åpen folkekirke.⁸⁷ Men her, som jeg vil komme nærmere inn på, beholder man i tillegg det klassiske synet på ekteskap. Og kirken får dermed to offisielle syn på ekteskapet. Jeg vil også vise til utviklingen av argumentene for et likekjønnet ekteskap, og peke på hvordan strukturen i Den norske kirke skiller seg fra strukturen i Pinsebevegelsen og således gjør at deres håndtering av dette spørsmålet blir annerledes.

I kapittel 4: *Pinsebevegelsens historikk*, vil jeg gjøre rede for viktige momenter i historien til Pinsebevegelsen. Vi vil da se at de går fra å være en vekkelse på tvers av konfesjoner, til en mer strukturert organisasjon med selvstyrte menigheter. Jeg vil også vise til tidligere diskusjoner innenfor bevegelsen i henhold til livsførsel, og peke på utviklingstrekk som viser at bevegelsens forhold til samfunnet rundt seg har gått i bølgedaler.

Etter å ha bygget opp om bakgrunnen, for å sette saken inn i en kontekst for hvordan Pinsebevegelsen møter spørsmålet om likekjønnet ekteskap, kommer jeg så til det som er hovedfokus i oppgaven, hvor selve kulturmøtet blir analysert og drøftet. Her i Del 2, har jeg blant annet valgt å lage et kapittel for hver av de tre utvalgte underspørsmålene til problemstillingen. I kapittel 5, *Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?* vil jeg kartlegge og analysere deltagelsen deres innenfor de arenaene jeg har valgt å definere som den offentlige debatten i oppgaven. I kapittel 6, *Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?* vil jeg analysere og drøfte argumentene deres opp mot det kristne liberale synet på likekjønnet ekteskap. I kapittel 7, *Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?* knytter jeg Pinsebevegelsens grunntanke om økumenikk, til dagens situasjon, hvor de møter på utfordringer ved det endrede kristne, liberale ekteskapssynet. Slik jeg ser det vil disse tre

⁸⁷ Åpen kirkegruppe har siden 1976 arbeidet for at Den norske kirke også skal gi rom og støtte til homofile og lesbiske. Åpen folkekirke derimot ble dannet som et *kirkelig parti* hvor de ønsket å stemme frem de med et liberalt ekteskapssyn til Kirkevalget i 2015.

kapitlene være med på å gi et helhetlig bilde av Pinsebevegelsens håndtering av de ulike kulturmøtene som spørsmålet om likekjønnet ekteskap fører til.⁸⁸

I kapittel 8 har jeg valgt å supplere med: *Et sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen*. Her vil jeg sammenligne Gregor Anderssons analyse av ledertekster i svenske Dagen med mine funn. Videre viser jeg til at den svenske statskirken var tidligere ute med endringer i forhold til ekteskapssynet enn i Norge, og at man her finner pinseteologer, som Joel Halldorf, som åpner opp for et liberalt syn på ekteskapet.

Avslutningsvis i kapittel 9, vil jeg gjøre en sammenfatning og komme med konklusjoner ut fra funnene jeg har kartlagt og analysert i Del 2. Jeg vil også vise til forskjeller og likheter i håndteringen av dette spørsmålet blant henholdsvis storsamfunnet, Den norske kirke og Pinsebevegelsen.

⁸⁸ Dette blir selvsagt fra et ytre perspektiv, og hvordan Pinsebevegelsen selv ser på dette kulturmøtet og hva som skjer innad i menighetene hadde vært interessant å få innblikk i.

Del 1

BAKTEPPE

2 Homofili og likekjønnet ekteskap i Norge, en historisk gjennomgang

Det første sitatet jeg refererer til innledningsvis, fra Stortinget, viser til hvordan homofile i dag inkluderes i lover, regler og rettigheter i forhold til vigsel og adopsjon. Men vi skal ikke mange tiårene tilbake i tid før vi møter et helt annet klima for homofile. På under 40 år gikk Norge fra å kriminalisere sex mellom menn til at ekteskap mellom to av samme kjønn, både er vanlig og akseptert. Således vil man kunne si at endringen i holdninger og lover har skjedd forholdsvis raskt i det norske samfunnet.⁸⁹ Jeg vil nå gi et innblikk i de prosessene som førte frem til dagens lovverk.

2.1 Fra sinnssykdom til likestilling i det norske storsamfunnet

Frem til 70-tallet ble homofili av flere sett på som en sinnssykdom, og som en synd. Dette gjaldt ikke bare de som var konservativt kristne, men også i samfunnet generelt.⁹⁰ I tillegg til at det ble sett på som en sinnssykdom, ble homoseksuelle handlinger mellom menn rammet av straffelovens bestemmelser om *utuktig omgang* (§ 213⁹¹).

"Finder utuktig omgjængelse sted mellem personer af mandkjøn, straffes de, der heri gjør sig skyldige eller som medvirker dertil, med fængsel indtil 1 aar. Med samme straf ansees den, som har utuktig omgjængelse med dyr. Paatale finder alene sted, naar det paakræves af almene Hensyn."⁹²

Denne paragrafen ble først opphevet i 1972, selv om den allerede ble forsøkt endret av Justisdepartementet i 1954.⁹³ Opphevingen av denne paragrafen må kunne sees på som et tegn til en mykere holdning til homofili, og som et uttrykk for en forståelse for at det var snakk om legning og ikke et valg eller en psykisk sykdom. Men bak denne endringen i samfunnet lå det

⁸⁹ Jeg gjør ikke rede for strukturen i det norske politiske system, da jeg regner dette som allmenn kunnskap.

⁹⁰ På denne tiden hadde ikke sekulariseringsprosessene kommet like langt som i dag, og den allmenne etikken lå tett inntil den kristne etikken.

⁹¹ Paragrafen inneholdt også forbud mot samboerskap.

⁹² Jusleksikon, 2017.

⁹³ Almås, Arntzen, Benestad, 2019. Jeg vil utdype mer om behandlingen av denne saken i kapittel 3.

mye arbeid fra homobevegelsens side, og deres hensikt med alt arbeidet med å få denne paragrafen opphevet, lå nettopp i den symbolske verdien av paragrafen.⁹⁴ Homoseksualitet blir så i 1977 også fjernet som psykisk diagnose her i landet.⁹⁵ Men homoseksualitet hadde ikke bare vært straffbart og sett på som en psykisk lidelse, det var også et tabubelagt tema. Og selv om straffeparagrafen ble opphevet og diagnosen strøket, gikk det en tid før man var villig til å ta opp til debatt ordninger for likekjønnet samliv.

2.1.1 De homofiles levevilkår

Staten fattet ikke interesse for de homofiles levevilkår til å begynne med, men homobevegelsen som hadde vokst frem allerede fra 1950-tallet, arbeidet bevisst med dette. Da straffeparagrafen ble opphevet på 70-tallet tok denne bevegelsen opp spørsmålet om ordninger for samliv for homofile. De ønsket å avskaffe ekteskapet til fordel for andre samlivsformer.⁹⁶ Dette skjedde som vi vet ikke, og da Karen-Christine Friele i 1981 lanserte ulike modeller for lovregulering av homofilt samliv, ble fokus gradvis dreiet mot en egen regulering for dem. Man argumenterte da ut fra et etisk perspektiv for å få endret holdninger til homofile og homofilt samliv i befolkningen.⁹⁷ Tanken om at alle er like mye verdt og dermed også burde ha samme rettigheter, la grunnlaget for at også homofile skulle kunne leve i åpent, regulert samliv.

Men selv om dette førte til at det tidligere tabubelagte begrepet homofili, nå ble diskutert og debattert, var den offentlige debatten preget av ytre hendelser. Hiv/aids var en sykdom som ble knyttet til homomiljøets seksualpraksis og førte til en stigmatisering av de homofile. Dette stigmaet førte til at homobevegelsen satte i gang tiltak, hvor de spredte kunnskap om sykdommen i samfunnet. Videre førte dette til en dialog mellom bevegelsen og helsemyndighetene og på denne måten ble de homofiles levevilkår også en del av enkelte politiske partiers programmer.⁹⁸

⁹⁴ Hennum, 2003, s.20. Det var ikke en paragraf som ble ofte brukt, noe som også kunne brukes som argument for å få den fjernet.

⁹⁵ Hofgaard, 2010

⁹⁶ Berge, 2017

⁹⁷ Hvordan man argumenterer for endringen i synet på homofilt samliv/ekteskap, vil som vi skal se, endre seg alt etter hvilken arena det skjer innenfor. Som vi skal se av saksgangen i Den norske kirke, blir det viktig at man kan forankre det nye liberale ekteskapssynet i Skriften.

⁹⁸ Berge, 2017

2.1.2 Innføring av partnerskapsloven

Husstandsfellesskapsloven trådte i kraft i 1981. Denne loven gav rettigheter knyttet til samboende, uansett hvilken relasjon de hadde seg imellom. Loven samlet på denne måten både søsken og andre voksne som av en eller annen grunn delte bolig i tillegg til homofile i en og samme gruppe.⁹⁹ Dette førte til at homobevegelsen så på denne loven som nedlatende. De hevdet at denne inndelingen nedvurderte parforholdet deres.

Mens Norge løste det å lovmessig kunne bo sammen som likekjønnede med en felles lov for alle samboende, innførte Danmark en partnerskapslov i 1989, hvor parforholdet mellom to av samme kjønn ble regulert. Dette var noe den norske homobevegelsen også så på som viktig og nødvendig. Og de jobbet aktivt for å få flertall på Stortinget og dermed få innført tilsvarende lov i Norge.

I perioden 1985 -1993 hadde vi flere regjeringsskifter i Norge, noe som førte til at spørsmålet om en ny lov for å regulere likekjønnet samliv ble preget av koalisjonspolitik. Partnerskapsgruppa¹⁰⁰, som arbeidet for denne saken, arbeidet hovedsakelig opp mot Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Arbeidet deres gav resultater, og i 1993 ble det i Norge innført lov om registrert partnerskap som det andre landet i verden.¹⁰¹

Vedtaket ble gjort med et knapt flertall i Stortinget, noe som også gjenspeilte samfunnet på denne tiden.¹⁰² Men selv om denne loven gav homofile og lesbiske flere av de samme rettighetene som heterofile hadde, inngikk ikke rett til adopsjon, assistert befruktning eller religiøs vigsel. Allerede i denne tidsperioden påpekte motstandere av loven at det neste steget kom til å handle om akkurat disse overnevnte sakene. Og deres syn var at det ville svekke barnas rettigheter om man tok bort ekteskapets privilegerte samlivsform.¹⁰³ Noe som de pekte på som et bidrag til oppløsningen av samfunnet.

⁹⁹ Jusleksikon, 2017

¹⁰⁰ Homobevegelsen satte i 1988 ned en egen partnerskapsgruppe for å få vedtatt en lovregulering av homofilt samliv.

¹⁰¹ Etter Danmark.

¹⁰² Jeg vil senere i oppgaven vise til at man innenfor Pinsebevegelsen ikke avgjør lærespørsmål ved votering.

¹⁰³ Berge, 2017. Dette er et argument som i høyeste grad også blir benyttet av den konservative siden i dag. Se til dømes, Andersen, 2018, s.273

2.1.3 Ny ekteskapslov, 2008

Selv om partnerskapsloven anerkjente homofilt samliv, gav den ikke en fullverdig likestilling. Lovendringsprosessen fortsatte og i 2001 ble det gjort vedtak om at de som hadde inngått partnerskap skulle ha mulighet til å adoptere partneren sine barn, altså stebarnsadopsjon. Senere i 2008 vedtok Stortinget så en felles ekteskapslov¹⁰⁴, hvor heterofilt og homofilt samliv ble likestilt både i forhold til ekteskap, assistert befruktning og adopsjon. Dette kan sees som et resultat av at man nå anerkjente homofilt samliv, at de hadde et vanlig familieliv og dermed også burde ha samme rettigheter som heterofile. Deres evner til kjærlighet og foreldreskap ble på denne måten anerkjent som likestilt med heterofile.¹⁰⁵

2.1.4 Endring i holdninger

Partnerskapsloven fra 1993 vekket på sin tid stor motstand, men vedtaket om den kjønnsnøytrale ekteskapsloven i 2008 derimot, passerte uten mye oppstyr. Dette må kunne sees i sammenheng med de endrede holdningene i storsamfunnet i spørsmålet om likekjønnet samliv i løpet av denne perioden på femten år. Levi Geir Eidhamar¹⁰⁶ forklarer denne type endringer av holdninger gjennom Peter Bergers teorier, som peker på at sekulariseringsprosessene gjør at de religiøse holdningene som samfunnet tidligere støttet, blir svekket og utfordret av det moderne og pluralistiske samfunnet.¹⁰⁷ Altså forsvinner gradvis holdbarheten av de religionsbaserte holdningene, etter hvert som det sekulære samfunnet tar over.¹⁰⁸

Den videre debatten ble etter denne lovgivingen rettet mot de ulike trossamfunn og da spesielt Den norske kirke. Men som jeg i neste kapittel vil påpeke, var dette en debatt og en prosess som allerede var godt i gang innad i kirken, lenge før storsamfunnet rettet søkelyset på dem.

¹⁰⁴ Lovdata, 2019

¹⁰⁵ Berge, 2017

¹⁰⁶ Levi Geir Eidhamar er dosent ved Universitetet i Agder.

¹⁰⁷ Eidhamar, 2017, s. 7-8

¹⁰⁸ Den jødisk-kristne teorien peker på kristendommen (protestantismen) som pådriver for sekulariseringen, således vil likevel de religionsbaserte holdningene og de sekulære holdningene kunne ha felles opphav. Se fotnote nr. 32

3 Prosessen i Den norske kirke

Gjennom prosessene i storsamfunnet, så vi at holdningene til homofilt samliv endret seg drastisk fra 70-tallet og frem til 2008. Stortinget vedtok da en felles ekteskapslov hvor heterofilt og homofilt samliv ble likestilt både i forhold til ekteskap, assistert befruktning og adopsjon. Som jeg viser til i forrige kapittel kan man muligens se på denne utviklingen i forbindelse med endringer i forholdet mellom religionsbaserte holdninger og samfunnsholdninger. Jeg vil i dette kapitlet gjøre rede for sentrale momenter i saksgangen i Den norske kirke, fra synet på homofili som synd, til to likestilte ekteskapssyn; det konservative og det liberale. Jeg vil da peke på faktorer som: Det historiske forholdet mellom Den norske kirke og den norske stat, hvordan kirken er strukturert, samt saksgangen i spørsmålet om homofili. I tillegg vil jeg også gjøre gi en innholdsanalyse av debatten mellom Henriksen og Heiene, som foregikk utenfor kirkens instanser.

3.1 Den norske kirke og dens forhold til storsamfunnet

Selv om Den norske kirke i dag ikke lenger er en statskirke, er det ikke lenge siden dette var et faktum, da den var statens offisielle religion frem til 2012. Båndene mellom Den norske kirke og den norske stat har historisk sett til tider vært så sterke at det kunne være vanskelig å skille dem fra hverandre. Dette strekker seg helt tilbake til 1537 da kong Christian III av Danmark-Norge overtok ledelsen av kirken og la grunnlaget for statskirkesystemet. Gjennom innføringen av eneveldet i 1660, ble overføring av kirkelig autoritet til staten fullført. Selv om kongens makt etter hvert ikke var like fremtredende, ble norske kirkesaker i de neste 200 år administrert av både sentrale, regionale og lokale statlige organer, som samtidig var kirkelige organer.¹⁰⁹ Biskoper, proster og prester var embetsmenn utnevnt av kongen, og forholdet mellom stat og kirke var således sterkt.

I dagens samfunn, hvor stat og kirke er adskilte enheter, og dette båndet har blitt gradvis svekket, vil staten likevel ha stor påvirkningskraft på Den norske kirke.¹¹⁰ Og som Bangstad

¹⁰⁹ Den norske kirke, u.å.

¹¹⁰ Eidhamar, 2017, s.11 Eidhamar peker på at Den norske kirke tidligere har vært med på å influere samfunnsholdningen, og at dette varte til et stykke inn på 1900-tallet. I dag er det heller motsatt, og den Norske kirke lar seg påvirke av

påpeker i *Sekularismens Ansikter*, er det lite sannsynlig at de holdningsendringene som har skjedd i forhold til homofili, hadde skjedd som følge av isolerte teologistudier.¹¹¹

Storsamfunnets påvirkning er, slik jeg ser det, den viktigste faktoren til at disse endringene skjer. En annen faktor som gjør denne endringen mulig, er kirkens struktur, som jeg nå vil gjøre rede for.¹¹²

3.2 Den norske kirkes struktur

Kirken er delt opp i elleve bispedømmer¹¹³, og videre i 100 prostier, 415 kirkelige fellesråd, 1204 geografiske sokn og til sammen 1214 menigheter. På nasjonalt nivå er Den norske kirke på den ene siden representert ved Kirkemøtet og Kirkerådet, på den andre siden ved Bispemøtet. Bispemøtet samles ordinært to til tre ganger i året, og drøfter og uttaler seg om aktuelle kirkelige og teologiske saker. Leder av bispemøtet er ikke lenger et verv som går på omgang blant biskopene, men er fra 2011 en fast stilling i Den norske kirke med sete i Trondheim. Kirkemøtet består av samtlige medlemmer av landets bispedømmeråd samt fem andre medlemmer, og samles ordinært én gang i året. Som utøvende organ for løpende saker velger Kirkemøtet et kirkeråd, også det med representanter fra alle bispedømmer.¹¹⁴

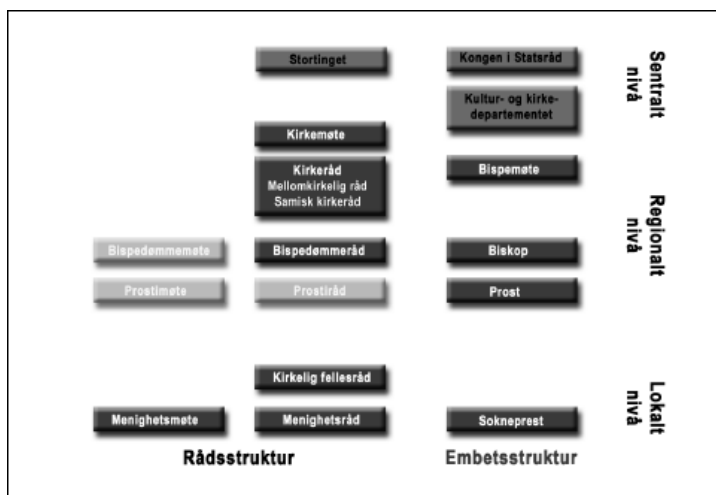
storsamfunnets holdningsendringer. Han peker også på at endring av lover trolig har en *vekselvirkning*. Ved at man endrer lover, som følge av folks endrede holdninger, vil disse lovene igjen være med på å endre folks holdninger. Altså, ved å innføre likekjønnet ekteskap, som følge av borgernes endrede holdninger, vil loven gjøre at denne holdningen i befolkningen blir mer utbredt, akseptert og sterk. Han viser også til at dette medførte at *plausibilitetsstrukturene* i storsamfunnet ikke lenger legitimerte ulik behandling av heterofile og homofile.

¹¹¹ Bangstad, 2009, s.34

¹¹² Som vi vil se i kapittel 4, har den norske Pinsebevegelsen en annen struktur enn Den norske kirke. Slik jeg ser det, vil dette ha innvirkning på deres håndtering av spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

¹¹³ Nord-Hålogaland, Sør-Hålogaland, Nidaros, Møre, Bjørgvin, Stavanger, Agder og Telemark, Tunsberg, Hamar, Borg og Oslo

¹¹⁴ Elstad, Lundal & Rasmussen, 2019

Figur 1¹¹⁵

Med denne oversikten over hvordan kirken er organisert og hvilke organer som tar for seg hva, ser vi hvilke instanser ulike forslag må gå gjennom før det kan fattes et vedtak. I neste delkapittel vil jeg gå mer i detalj på omstendighetene rundt akkurat spørsmålet om homofili og likekjønnet ekteskap.

3.3 Fra motstander av homofili til innføring av likekjønnet ekteskap

Den norske kirke var helt fra 1954 en aktiv motstander av homofili.¹¹⁶ Da Justisdepartementet foreslo endringer i straffeloven §213 dette året, reagerte biskopene med forferdelse, noe som vises igjen i kirkens gjengivelse av deres reaksjoner:¹¹⁷

De betraktet forslaget som en del av en mer generell motstand imot kristen moral. Biskopene går ikke nærmere inn på hva dette innebærer, men framhever sammenhengen mellom folkekirke, grunnlov og moral. Mangelen på teologisk eller etisk begrunnelse for hvorfor de ikke ville endre loven, tyder på at de regnet med en

¹¹⁵ Figuren er hentet fra: <http://www.haram.kyrkja.no/Om/Organisasjonskart> 21.02.2019

¹¹⁶ Senere også likekjønnet ekteskap. Noe som i den gitte tidsperioden var utenkelig.

¹¹⁷ I 1954 foreslo Justisdepartementet at Straffeloven § 213 om straff for homoseksuelle handlinger skulle endres og erstattes med særbestemmelser til vern om barn og ungdom. Det ble også foreslått oppmykninger av § 379 som handlet om konkubinater, det vil si løse heteroseksuelle forhold som vekket offentlig forargelse. For videre lesning: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/skriftforstaaelse_skriftbruk_homofilisaken_2006.pdf

bred konsensus for sitt syn. Henvisninger til Skriften er for eksempel helt fraværende i argumentasjonen fra biskopene. Avvisningen av homoseksuelle handlinger er samtidig implisitt begrunnet i en forståelse av at seksualitet skal utfoldes innenfor rammen av ekteskapet, og det ligger en klar forventning om at myndighetene skal legge dette til grunn for lovgivningen. § 213 ble stående til 1972.¹¹⁸

Vi ser av sitatet at de ikke begrunner sin motstand med hverken teologiske eller etiske argumenter, men heller regner med en bred konsensus for det de vil kalle *kristen moral*.¹¹⁹ Denne kristne moralen, lå tett inntil den allmenetiske moralen. Det er da naturlig å tro at plausibilitetsstrukturen for de religiøse holdningene hadde sterk støtte på dette tidspunktet.

Men når vi senere beveger oss inn i debatten etter 2008, altså over 50 år senere, har man ikke lenger en antagelse om bred konsensus for hva kristen moral står for, og fokus er derfor på ulike tolkninger av hva begrepet *ekteskap* innebærer. Her har man altså et behov for å argumentere, da enten etisk eller teologisk.¹²⁰ I korthet ville motstanderne av den kjønnsnøytrale ekteskapsloven gjerne ha en tilbakeføring av loven, slik den sto før 2008, hvor det kun forelå en partnerskapslov som da ikke berørte det tradisjonelle synet hvor ekteskapet ble sett på som en ordning forbeholdt relasjonen mann-kvinne.

3.3.1 Homofile i kirken, debatten om homofilt samliv innad i kirken

Selv om kritikken mot Den norske kirke først tok av etter innføringen av den nye ekteskapsloven i 2008, har debatten omkring homofili preget kirken i mange år. Allerede i 1992 henvendte biskop Osberg i Tunsberg seg til Bispemøtet angående et ønske om drøfting

¹¹⁸ Den norske kirke, 2006

¹¹⁹ Vi ser altså at det på dette tidspunktet, blir respondert ut fra en tanke om at *den kristne moral* ikke trenger noe mer utdyping fordi den kristne moral lå tett inntil den allmenetiske moral. Moral er de holdninger, verdier og normer, som avgjør hva noen oppfatter som er rett eller galt. Og ut fra sitatet, virker det til at biskopene vil hevde at samfunnet ellers, også forankrer seg i den kristne moralen som er forklart ut fra kristne verdier og normer. Sett ut fra dagens debatt, kreves det nå at man begrunner sine argumenter, da man ikke lenger har en bred konsensus for den tidligere kristne moralen. Selv om etikk og teologi henger nært sammen, vil man gjerne skille disse fra hverandre til to grupperinger, hvor man forfekter at liberale argumenterer ut fra en endret etikk, og de konservative ut fra tradisjonell teologi. Dette er fortsatt gjeldende om man ser på debatten mellom sekulære og kristne konservative. Men samtidig vil man også se at det skjer en nytolkning av teologien når kristne argumenterer for et liberalt ekteskapssyn.

¹²⁰ Etikk og teologi vil som regel være nært knyttet sammen. Og de liberale innenfor Den norske kirke, vil nok hevde at de argumenterer både teologisk og etisk. Jeg vil komme nærmere inn på ulike argumenter i forhold til ekteskapssyn, i kapittel 6.

av homofil legning og praksis.¹²¹ Året etter vedtok Bispemøtet å utrede dette spørsmålet på nytt, og de satte ned en samarbeidsgruppe bestående av åtte medlemmer. Allerede i februar 1995 la denne gruppen frem en utredning: *Homofile i kirken*.¹²² Fem av de åtte medlemmene argumenterte for at kirken burde akseptere homofilt samliv, også blant sine ansatte. Biskop Ola Steinholdt ville utsette behandlingen av utredningen, men ble nedstemt.

Da bispemøtet tok stilling til anbefalingene i utredningen på vårmøtet i 1995, stemte åtte imot og tre for. Blant de tre sistnevnte var Rosemarie Køhn. Køhn var som vi vet den første kvinnelige biskopen i Norge, og en viktig forkjemper for likestilling i kirken.¹²³ Sammen med Sigurd Osberg og Ola Steinholt hevdet Køhn: «(...) i prinsippet bør det være mulig for kirken å åpne for tilsetning av homofilt samboende også i stillinger som krever vigsling». ¹²⁴ I tillegg støttet også disse tre biskopene forbønnen for homofile som valgte å leve sammen.¹²⁵ Selv om redegjørelsen førte til et splittet Bispemøte i forhold til anbefalingene den kom med, ønsket de ikke at denne saken skulle splitte kirken.¹²⁶

3.3.2 Vedtak angående homofili og homofile i vigslede stillinger

Da Kirkemøtet ble holdt i november samme år, skulle det stemmes over tre ulike forslag til vedtak angående homofili og homofile i vigslede stillinger.¹²⁷ Biskop Bjørn Bue i Stavanger mente at man måtte få mer tid til debatt før man stemte over vedtakene. Forslaget hans om dette ble forkastet. Bue var ikke alene om å ville utsette, et annet utsettelsesforslag mente at man hadde behov for mer: «(...) utredningsarbeid med de teologiske og etiske utfordringene knyttet til homofili og homofilt samliv.»¹²⁸ Ettersom forslagene om utsettelse falt, ble det stemt over de fremlagte forslagene til vedtak. Og Kirkemøtets flertall vedtok en klar

¹²¹ Dette er året før den norske stat innfører partnerskapsloven, og ønsket om drøfting må dermed kunne sees i sammenheng med de endringene som skjer i storsamfunnet.

¹²² Ibid.

¹²³ Elstad, 2020

¹²⁴ Den norske kirke, 2020

¹²⁵ Det vil si en forbønn og velsignelse for deres samliv. Slik jeg ser det ville dette da kunne gi paret en viss form for anerkjennelse også i kirken.

¹²⁶ Spørsmålet om kirkesplittelse er et spørsmål som også er relevant for dagens Pinsebevegelse.

¹²⁷ Som jeg vil komme tilbake til i kapittel 6, avgjøres ikke lærespørsmål via votering innenfor Pinsebevegelsen.

¹²⁸ Den norske kirke, 2020

avvisning både til å ansette mennesker som levde i homofilt samliv, og til en liturgisk ordning for personer i homofilt samliv.

Men selv om vedtaket også understreket at de forutsatte at de kirkelige tilsettingsorganene og biskopene innrettet sin praksis etter dette, la de likevel opp til at saken skulle tas opp igjen i 1997: «Kirkemøtet ber Kirkerådet om å igangsette arbeidet med å utrede de arbeidsrettslige sider som saken reiser. Kirkerådet bes også – i kontakt med Bispemøtet – om å avklare nærmere hvilke stillinger, oppgaver og verv som kan tenkes omfattet av Bispemøtets uttalelse».¹²⁹ Dette fører til at Kirkerådet i september 1997 ønsker at Kirkemøtet skal presisere hvilke stillinger dette omfatter; da som prest, diakon eller kateket. I oktober samme år behandler Bispemøtet to saker i tilknytning til homofilisaken.¹³⁰ To utvalg blir satt til å jobbe med de sakene. Og med bakgrunn i disse utvalgenes utredninger, kommer Bispemøtet med følgende uttalelse:

Bispemøtet har drøftet spørsmålet om homofilt samliv som et etisk prinsippsspørsmål og dermed som et lærespørsmål som berører viktige grunnlagsproblemer av dogmatisk art. Men Bispemøtet har ikke villet definere dette spørsmålet som et punkt som kirkens tro står eller faller med. Det berører sentrale ledd i kirkens lære som bl.a. skriftforståelsen, skapertro og menneskesyn. Bispemøtet er klar over at det finnes begrunnelser og standpunkter i denne sak som kan være i strid med Kirkens læregrunnlag, men synet på homofilt samliv er ikke i seg selv av en slik natur at det behøver å true enheten i kirken.¹³¹

Bispemøtet var altså delt i synet på om man skulle kunne ha vigslede stillinger når man levde et homofilt samliv.¹³² Men de ønsket ikke at dette skulle være kirkesplittende. Hvorvidt dette vil la seg gjøre, er fortsatt oppe til debatt.

¹²⁹ Ibid.

¹³⁰ Den norske kirke, 1997

¹³¹ Den norske kirke, 1997

¹³² Tre biskoper ønsket å åpne opp for homofilt samboende også i vigslede stillinger, deriblant Rosemarie Køhn. Pinsebevegelsen har ikke vigslede stillinger slik Den norske kirke har. Per i dag vil likevel ikke homofilt samlevende/praktiserende kunne inneha lederroller i Pinsebevegelsen.

En annen sak som måtte tas opp i forbindelse med Kirkemøtets vedtak, var om det fikk arbeidsrettslige konsekvenser. Kirkemøtet slo etter evalueringer fast at vedtaket fra 1995 ikke trengte å komme i konflikt med lovverket på den tiden. Men selv om Kirkemøtet slo fast dette, ble likevel vedtaket utfordret blant annet av Kjøhn som lot Siri Sunde gå tilbake i sin prestestilling, selv om hun hadde inngått homofilt partnerskap.¹³³ På bakgrunn av denne saken og Dingstads¹³⁴ tilsynsnekt, trådte Den norske kirkes Lærenemnd¹³⁵ i funksjon i 1998.

Lærenemndas oppgave ble således å vurdere de forvaltningsmessige konsekvensene av Kirkemøtets vedtak om at personer som lever i homofilt samliv ikke kunne inneha vigslede stillinger. Men Lærenemnda fant det vanskelig å komme med en vurdering på et område de mente var utenfor deres mandat: «Lærenemnda ser at de spørsmål som er reist, er av stor betydning for kirken, men finner likevel at det ligger utenfor dens mandat å vurdere konsekvensene av Kirkemøtets vedtak. Lærenemnda finner derfor å måtte avvise en realitetsbehandling av saken.»¹³⁶ Kjøhn på sin side gjorde rede for sin avgjørelse og pekte på at hun stod i et dilemma hvor hun på den ene siden ville støtte Kirkemøtets vedtak, for å unngå splittelse, mens hun på den andre siden ville følge sin egen indre overbevisning. Dette førte videre til at man ville ha enda en omgang hvor man vurderte Kirkemøtets vedtak, og med hvilket mandat de kunne fungere som styringsorgan.

Flere biskoper, deriblant Kjøhn, forfektet at de ikke var bundet av kirkens offisielle vedtak: «Kirkerettslig forstår vi det slik at verken Bispemøtet eller Kirkemøtet kan binde den enkelte biskop i hennes eller hans forvaltning av sitt embete. Biskopen er først og fremst forpliktet på Skriften og vår kirkes bekjennelse, dertil også på kirkens ordninger, og foretar selvstendige vurderinger på dette grunnlag.»¹³⁷ Som en følge av dette reagerer Kirkerådet med kritikk til biskopene som uttalte dette. Kirkerådet skriver at de finner det uakseptabelt at

¹³³ Riedel, 2020

¹³⁴ Dingstad ville ikke ha åndelig tilsyn av biskop Sigurd Osberg, grunnet hans syn på homofili. For videre lesning: <https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/uttalelse-fra-den-norske-kirkes-laerenemnd-i-tunsberg-saken-doc>

¹³⁵ Lovdata, 1988. Lærenemnda ble allerede opprettet i 1988, men ble altså ikke satt i funksjon før disse sakene kom opp i 1998.

¹³⁶ Den norske kirke, 2020

¹³⁷ Ibid.

enkelte biskoper ikke vil forplikte seg til de ordninger og retningslinjer som Kirkemøtet tidligere har vedtatt. De ser på deres fraskrivelse som ødeleggende for kirkens enhet.¹³⁸

Som vi ser av dette skapte vedtaket konflikter i kirken, og i januar 2006 kommer endelig lærenemnda med en uttalelse rundt denne problematikken. Uttalelsen de kom med, *Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken*¹³⁹, tok for seg flere vurderinger av homofilt samliv. De bygget her på teologiske tolkninger av homofilt samliv, som Kirkemøtet la til grunn for sitt vedtak. Men på samme måte som i Bispemøtet, ble det uenigheter innenfor Lærenemnda om hvordan Skriften skulle tolkes, også i forhold til forkynnelse om homofilt samliv. Konsekvensene av disse uenighetene var det også uenighet om. Men på lik linje med Bispemøtet i 1995, var de opptatt av at selv om kirken hadde to syn i homofilisaken, skulle det ikke være kirkesplittende.¹⁴⁰ Lærenemndas beskrivelse av utfordringen ved disse uenighetene, gir en pekepinn på at dette ikke kom til å bli lett.

3.3.3 Vedtakene fra 1995 og 1997 blir ikke videreført

Året etter ble det tatt opp i Kirkerådet om man skulle videreføre vedtaket om homofili fra Kirkemøtet i 1995 og 1997. Og i et vedtak fra Kirkemøtet samme år, i 2007, åpnes det for at ettersom det er to syn i homofilisaken, skal dette få følger i praksis.

I vedtaket heter det blant annet: «Det er ikkje lenger like stor semje om premissane for vedtaka som gjeld homofile i partnerskap i vigsla teneste som det var i 1995 og 1997. Kyrkjemøtet finn det derfor vanskeleg å vidareføre som felles rådgiving det som var sagt i kyrkjemøtevedtaka frå 1995 og 1997.»¹⁴¹ Men likevel står samtidig Kirkemøtet fast på at det også for fremtiden er kirkelig grunngivning for ikke å ansette homofilt samboende i vigslende stillinger. Med andre ord blir det således opp til hver enkelt biskop hvordan han/hun vurderer om det er i tråd med kirkens lære å ansette homofile i disse stillingene. Jeg vil ikke komme nærmere inn på den videre saksgangen i forhold til ansettelsesprosedyrer, da det blir for

¹³⁸ Her går altså biskopene imot kirkens offisielle vedtak, og vil følge sin egen overbevisning og tolkning av Skriften. Slik jeg ser det er dette også en potensiell situasjon Pinsebevegelsen kan komme i, spesielt ettersom de er autonome menigheter hvor de i motsetning til Den norske kirke bare har veiledende organer.

¹³⁹ Den norske kirke, 2006

¹⁴⁰ Ibid.

¹⁴¹ Den norske kirke, 2020

omfattende og ikke er vesentlig for min problemstilling. Men ved å åpne opp for to syn, settes det selvsagt i gang nye diskusjoner om kirkesplittelse.

3.3.4 Forholdet mellom ekteskap og partnerskap

På møtet for Kirkerådet i mai 2009 drøftet man hvordan man skal forholde seg til homofile som ønsket å gifte seg i kirken eller få en kirkelig velsignelse.¹⁴² Som jeg har nevnt, blir dette med forbønn/kirkelig velsignelse diskutert også tidligere i saksgangen, og man kommer nå frem til at tiden er inne for å se på saken igjen.¹⁴³ Kirkerådet ber dermed Bispemøtet om å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse:

Kirkerådet ser behovet for å klargjøre Den norske kirkes ekteskapsforståelse som luthersk kirkesamfunn, og ser at dette gjøres best i rammen av en helhetlig utredning av samlivsetikken i møte med dagens samlivsetiske virkelighet.

Utredningen skal være en grundig, teologisk gjennomgang av kirkens ekteskaps- og samlivsetiske forståelse.¹⁴⁴

For å kunne ta stilling til dette, oppnevnte Bispemøtet et utvalg som fikk i mandat å utrede Den norske kirkes forståelse av ekteskapet som institusjon i et teologisk, kulturelt og rettslig perspektiv. I dette ligger det da også at man skulle drøfte ulike samlivsformer i lys av befolkningens endrede holdninger og praksis. Formålet med arbeidet utvalget skulle gjøre, var å utrede premisser for en ny kirkelig samlivsetikk. Utredningen kom i 2013 med rapporten: *Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*. Dokumentet er på hele 98 sider, og gir en dyptgående redegjørelse av samliv innenfor både heterofile og homoseksuelle rammer. Utvalget har en positiv holdning til homofilt samliv og skriver blant annet: «Ut fra

¹⁴² At Stortinget vedtok likekjønnet ekteskap året i forveien er slik jeg ser det en medvirkende årsak til denne drøftingen akkurat dette året.

¹⁴³ Dette er muligens en følge av storsamfunnets holdningsendringer, at kirken som en folkekirke ønsker å følge de kulturelle strømningene. I tillegg fører nytolkninger til at homofilt samliv, da i form av livslange, monogame og likebyrdige forhold, ikke kan regnes som synd. Men som jeg vil komme tilbake til, kan man også hevde at likeverdstanden som var storsamfunnets største argument i denne saken, også er hentet fra kristendommen.

¹⁴⁴ Den norske kirke 2020

dette er det vanskelig å se at Bibelen gir grunnlag for å avvise homofilt samliv. Selv om Paulus uten forbehold avviser homoseksuelle handlinger, drøfter han ikke homofili som et kjærlighetsforhold mellom to mennesker som vil leve livet sammen i medgang og motgang.».¹⁴⁵ Dette argumentet er fortsatt gjeldende og mye nyttet i dagens debatt av de med et liberalt ekteskapssyn.

På bakgrunn av dette samlet Bispemøtet seg og kom med en ny uttalelse senere samme år. I denne uttalelsen kommer det frem at et flertall nå var for enten en velsignelsesliturgi eller en vigselsturgi for homofile. Dette var også noe sentralstyret i Presteforeningen støttet, de mente man burde starte arbeidet med å utarbeide en vigselsturgi som også omfattet likekjønnede. Men når dette så blir tatt opp på Kirkemøtet neste år, i 2014, stemte likevel ikke et flertall for at man skal utarbeide nye liturgier.¹⁴⁶ Men på den andre siden ble det heller ikke flertall for et forslag som bekreftet kirkens klassiske syn. Forsatt forfektes det i vedtaket at uenigheten om ekteskapsforståelsen ikke er kirkesplittende¹⁴⁷.

Som en følge av dette Kirkemøtet, blir Åpen folkekirke opprettet 11. juni 2014.¹⁴⁸ Sturla Stålsett blir valgt som leder, og gruppen arbeidet iherdig for å få *sine folk* innvalgt ved Kirkevalget i 2015, slik at den liberale fløyen skulle kunne stå sterkere ved neste Kirkemøte. Samme år sender Kirkerådet brev til Bispemøtet hvor de anmoder dem om at de igjen bør forberede en sak om likekjønnet vigsel som så skal tas opp på Kirkemøtet i 2016. Bispemøtet er enig i rådets anmodning, og i 2016 vil de at Kirkemøtet skal gjøre et vedtak om å åpne for ny vigselsturgi.¹⁴⁹ Dette fører frem, og i april 2016 blir det gjort et historisk vedtak om kirkelig vigsel for likekjønnede.¹⁵⁰ En ny vigselsturgi ble laget i 2017, og denne ble så innført i tillegg til den tradisjonelle.

¹⁴⁵ Den norske kirke, 2013, s.72

¹⁴⁶ Den norske kirke, 2014

¹⁴⁷ Kirkesplittende: Om ikke den er splittende, skaper iallfall avgjørelsen om to syn på ekteskapet innenfor samme kirkesamfunn mye uro. Med det samme avgjørelsen ble tatt, valgte enkelte prester å gå fra stillingen sin og melde seg ut av Den norske kirke. Også i dag, to år etter, opplever enkelte menigheter store utfordringer i forhold til å kunne fungere med to syn i samme menighet. 17. januar 2019, kunne jeg lese i min lokalavis, Sunnmørsposten, om Spjelkavik kirke, hvor flere unge ansatte har valgt å slutte som følge av striden mellom de konservative og de liberale. For videre lesning: <https://www.smp.no/nyheter/2019/01/17/Teologisk-strid-i-Spjelkavik-kyrkjelyd-fleire-unge-tilsette-har-slutta-18263887.ece>

¹⁴⁸ Walstad, 2014

¹⁴⁹ Den norske kirke, 2015

¹⁵⁰ Her kan vi tydelig se hvordan Åpen folkekirke som en aktiv gruppe, på samme måte som Homobevegelsen i sin tid, var med på å skape historie.

Som vi ser ut fra forløpet her, ble forslagene som gjaldt anbefalinger om forholdet til homofilt samliv, gjentatte ganger utsatt. Dette viser, slik jeg ser det, kirkens ønske om å få bruke tid på et spørsmål de fant vanskelig. Kirken har fremdeles to ulike syn på ekteskapet, noe som til tider kan være utfordrende. Hittil har likevel ikke vedtaket vært kirkesplittende, i den grad at kirken har delt seg. Men samtidig opplever man flere steder konflikter på grunn av utfordringene som det å leve med to syn på ekteskapet innenfor samme konfesjon gir.¹⁵¹ Bispemøtet, Kirkerådet og Kirkemøtet presiserer at disse to synene skal behandles likt i kirken:

Til tross for stor usemje om kva eit ekteskap er, vedtok kyrkjerådet i den norske kyrkja i 2017 ein ny vigsliturgi som lar to personar av same kjønn inngå ekteskap i kyrkja. Kjønnsnøytral ekteskapslov ser ut til å stå støtt i det politiske miljøet, i majoriteten av den norske befolkninga, og i toneangivande religiøse miljø. Det indikerer at rett til å inngå i ekteskap og stifte familie, også for par av same kjønn, sjåast som ei viktig likestillingssak.¹⁵²

Nå har jeg gitt en forholdsvis detaljrik fremstilling i hvordan saken om likekjønnet ekteskap ble behandlet i Den norske kirke. Dette vil vi se skiller seg fra hvordan spørsmålet blir behandlet i Pinsebevegelsen. Hovedårsaken til dette handler mye om deres ulike strukturer, men også om deres tradisjoner i forhold til behandlingen av lærespørsmål. I det neste delkapittelet vil jeg se nærmere på debatten mellom Jan-Olav Henriksen og Gunnar Heiene, fra begynnelsen av millenniet. Deres debatt som dels hører til konteksten for kirken ved at de begge hører til ved MF og som fagteologer, gir et innblikk i hvilke argumenter som ble brukt fra både liberalt og konservativt hold. Slik jeg ser det, har dette også overføringsverdi til debatten mellom Andersen og Erlandsen som jeg vil drøfte i kapittel 6. Vi vil se at Erlandsens

¹⁵¹ Iallfall ikke i den grad at kirken har blitt delt i to. Andre kristne konfesjoner lever også med to syn i teologiske spørsmål, som til dømes Vineyard som har to dåpssyn. Likevel vil nok enkelte menigheter oppleve homofilisaken som mer splittende, og bare fremtiden kan vise om det er mulig å leve med to syn på ekteskapet. Se for eksempel: <https://www.dagen.no/dagensdebatt/kristenliv/kronikk/Hvorfor-homofilis%C3%B8sm%C3%A5let-er-kirkesplittende-304553>

¹⁵² Berge, 2017

argumenter for likekjønnet ekteskap ikke er langt fra de samme som Henriksens, ei heller hans argumenter for å bruke begrepet *partnerskap*, fremfor *ekteskap*.

3.4 Debatten utenfor kirkens instanser

Veien til vedtaket om to ekteskapsyn innenfor Den norske kirke var altså lang og krevende. Saken ble tatt opp innenfor alle de aktuelle nemnder, råd og møter. Men på samme måte som det i dag foregår en debatt i det offentlige rom om hvordan Pinsebevegelsen skal håndtere spørsmålet om likekjønnet ekteskap, var også debatten utenfor kirkens indre struktur, på begynnelsen av millenniet og frem til vedtaket, intens og omfattende. Så jeg vil nå vise til debatten mellom Jan-Olav Henriksen og Gunnar Heiene, begge professorer ved Menighetsfakultetet.¹⁵³ Debatten hadde sitt utspring i Henriksens artikkel: *Homofilt samliv – en revurdering*. Artikkelen kan muligens sees på som et startpunkt for anerkjennelse av liberale holdninger til ekteskapet også innenfor Den norske kirke.¹⁵⁴

3.4.1 Jan-Olav Henriksen, *Homofilt samliv – en revurdering*

I denne artikkelen fra 2001 forsøker Jan-Olav Henriksen å gi et svar på hva slags begrunnelse man kan gi innenfor kristen etikk når man inntar et positivt standpunkt til homofilt samliv. Henriksen forklarer at årsaken til at han er opptatt av dette spørsmålet om en revurdering, bunner i tre årsaker. For det første ser han at saken ikke har falt til ro selv om den har blitt diskutert i Den norske kirke.¹⁵⁵ For det andre viser han videre til at en del argumenter som har vært brukt i debatten har vært lite overbevisende på ham, og for det tredje er han opptatt av at vi ikke skal ta standpunkt til etiske spørsmål uten at «(...) vi tilegner oss gjennomsluttede og forståelige grunner.»¹⁵⁶

¹⁵³ Det var selvsagt flere som ytret seg om denne saken i det offentlige rom. Jeg har her valgt ut denne spesifikke debatten mellom Henriksen og Heiene, da de er fagteologer, medlemmer i Den norske kirke og tar for seg argumenter som vi skal se nærmere på i debatten mellom Andersen og Erlandsen i kapittel 6. Henriksens artikkel og dens etterspill førte til at Menighetsfakultetet i 2001 fratok Henriksen hans mulighet til å undervise i etikk på grunn av hans standpunkt i synet på likekjønnet samliv.

¹⁵⁴ Det har selvsagt vært andre debattører som tidligere har prøvd seg på teologiske tolkninger vedrørende homofilt samliv. Til dømes Jacob Jervells redegjørelse om hva grunnteksten i Bibelen sier om homoseksualitet i *Vårt Land*, i 1999. Her benytter Jervell seg av de samme argumentene angående Paulus sin kjennskap til dagens homofile samliv, som Henriksen og Erlandsen. For videre lesning: <http://storage.cloversites.com/tilhelhet/documents/Hvalvik%20om%20hOMOFIL-Vrt%20Land.htm>

¹⁵⁵ Nå etter at Den norske kirke har innført likekjønnet ekteskap, vil vi kunne si at den på sett og vis har falt til ro. Selv om det å ha to syn på denne saken fortsatt byr på utfordringer.

¹⁵⁶ Henriksen, 2001, s.249

Det Henriksen her er opptatt av er at man klarer å formidle sine argumenter på en angripelig måte, også for allmennheten.¹⁵⁷ Videre peker han på Bibelens relevans og at å forholde seg til den er en forutsetning for kristen etikk. Henriksen hevder også at man først kan komme frem til en etisk begrunnelse når man finner svaret på *hvorfor* noe står i Bibelen ikke bare *hva* som står der. Han peker da på at det er viktig å både forstå tekstens eksegetiske betydning og dens varige og aktuelle betydning. Han skiller altså mellom det som er kulturelt betinget og det som er transkulturelt.¹⁵⁸

Historisk-eksegetisk arbeid avklarer altså en bestemt type hvorfor-spørsmål. Men her er vurderingen av resultatene av eksegese knyttet til andre *gyldighetskrav* enn de etiske: Resultater av eksegese vurderes ut fra hvorvidt påstandene de fremsettes gjennom, kan sies å være sanne eller usanne – historisk vurdert. Det er her altså ikke *primært* snakk om en etisk vurdering av teksten, men en historisk (hvilket naturligvis ikke utelukker at den også i neste omgang kan gjøres operativ i et etisk resonnement). Eksegeseens resultater er altså knyttet til muligheten for å kontrollere og vurdere teksten, dens sammenheng og dens historiske betingelser, og det er mot disse vi kan vurdere om våre utsagn om den – og det teksten selv sier – er sant.¹⁵⁹

Henriksen viser til at å skille tilnæringsmetodene til bibeltekster på denne måten er helt avgjørende i forhold til hvordan man ser på teksten som grunnlag for etikk. Spørsmålet *hvorfor* i forhold til etikk, sikter på å gi oss hjelp til å avklare etiske anliggender og avgjøre om noe er rett eller galt, i motsetning til det historisk-eksegetiske *hvorfor*, hvor man er ute etter faktisitet.¹⁶⁰

¹⁵⁷ Henriksen viser her til viktigheten av å oversette sine argumenter til et forståelig språk. Dette er også noe Andersson påpeker i sin analyse av ledertekstene i svenske Dagen i kapittel 8. Oversettingskravet er formulert som et kriterium av Habermas for å kunne delta i den offentlige debatt.

¹⁵⁸ Jeg vil komme nærmere inn på denne inndelingen når jeg i kapittel 6, hvor Andersen også skiller mellom hva som er kulturelt betinget og hva som er transkulturelt. Jeg da også vise til noen eksempler fra William J. Webbs ulike tilnæringer til bibeltekster. Som vi vil se er det uenighet om hva som er kulturelt betinget og hva som er transkulturelt mellom de med et konservativt ekteskapsyn og de med et liberalt ekteskapsyn.

¹⁵⁹ Henriksen, 2001, s.251

¹⁶⁰ Ibid.

Eksegetiske hvorfor-spørsmål vil spørre historisk hvorfor noe er slik, hva utsagn historisk sett betyr, og svarene er knyttet til empiriske grunner. Systematiske hvorfor-spørsmål vil spørre hvorfor noe er rett, og svaret på dette kan ikke bare gis gjennom å besvare et empirisk spørsmål.¹⁶¹

I tillegg til denne inndelingen deler han også inn i før-moralske¹⁶² og etiske elementer i etikken. Disse to nivåene vil videre ha ulike funksjoner. Han gir et eksempel på at ut fra det før-moralske nivået, vil Bibelen kun godkjenne det klassiske ekteskapet mellom mann og kvinne. Likevel hevder han at selv om et partnerskap¹⁶³ ikke kan begrunnes direkte, vil man kunne finne etiske elementer som bekrefter sentrale deler. Eksempelvis *respekt, kjærlighet, troskap, hensynsfullhet og gjensidig omsorgsforpliktelse*. Henriksen peker på disse elementene som kriterier for å fastholde en institusjonell ramme for samliv. Og han forfekter at erfaringsmessig ivaretas akkurat disse samme kriteriene i et partnerskap.¹⁶⁴ Han viser også til at elementet med å videreføre slekt har falt bort i det tradisjonelle ekteskapet og at det dermed ikke heller bør være relevant for dagens samlivsetikk.¹⁶⁵ Seksuell utfoldelse har ingen egenverdi, men er etisk knyttet til helheten et samliv skaper. Innenfor den trygge rammen som ekteskapet skaper, har dermed seksuallivet en positiv rolle. Ut fra Henriksens inndeling av nivåer vil han dermed ikke finne tungtveiende grunner for å tale mot partnerskap/likekjønnet ekteskap.

Henriksen finner de fleste argumenter mot homofilt samliv uforståelige. Han lister opp flere argumenter, blant annet at partnerskapet kan true ekteskapet.¹⁶⁶ Nå er denne artikkelen utdatert når det kommer til samlivsformer, da Henrikssen skriver dette før ekteskapsloven

¹⁶¹ Henriksen, 2001, s.252

¹⁶² Henriksens definisjon av det før-moralske i denne artikkelen er: «Det før-moralske er de elementer av virkelighetsforståelse, religion, faktakunnskap osv. som danner *bakgrunnen* for de normer og verdier vi formulerer på det etiske nivå»

¹⁶³ I dag er det ekteskapet som blir diskutert, ikke partnerskap slik det var da han skrev artikkelen

¹⁶⁴ Henriksen, 2001. s.253

¹⁶⁵ Argumentet om at ekteskapet er forbeholdt én mann og én kvinne, er et kjent argument innenfor klassisk kristen etikk.

¹⁶⁶ Ett av disse argumentene er at homofili generelt sett er uttrykk for promiskuitet og hor.

trådte i kraft. Likevel er, slik jeg ser det, hans måte å dele inn i ulike nivåer (det før-moralske og det etiske) like aktuelt i dag, når det kommer til tilnærmingen av spørsmålet om homofilt ekteskap kan forenes med kristen etikk.¹⁶⁷ Henriksen forfekter at man ved å gjøre dette ikke lenger bare begrunner noe i kristen etikk, men også kan gi en vurdering av noe som har basis i de normene som finnes i kristen etikk. Konklusjonen man drar vil likevel kunne være forskjellig, men det gjør argumentasjonen mer forståelig og angripelig for allmennheten.¹⁶⁸

Henriksens konklusjon blir at flere av de normene som er uttrykt gjennom kristen etikk gir rom for homofilt samliv, da partnerskapet ivaretar flere av de gitte kriteriene for et godt samliv.¹⁶⁹ Han kan ikke se at det finnes noen tungtveiende grunner til ikke å la mennesker av samme kjønn leve i et kjærlighetsforhold, da de etiske elementene er på plass. Dette til tross for at denne samlivsformen ikke har direkte dekning i Bibelen, hvis man ser på den før-moralske virkelighetsforståelsen.

Henriksens artikkel skapte mye oppstyr, og flere så sitt ansvar i å kommentere hans uttalelser.¹⁷⁰ Men hans ønske var nettopp å innby til en faglig debatt da han hevdet at det: «(...) ikke var tilstrekkelige etiske grunner til å tilbakevise at homofile kan leve i partnerskap.»¹⁷¹ Jeg vil nå gjøre rede for Gunnar Heienes svar til Henriksen. Svaret kom i samme forum, *Kirke og kultur*, like etter Henriksens artikkel, og bar overskriften: *Homofili som utfordring for kristen etikk*. Heiene viser til at Henriksens argumentasjon og andre nye innspill i debatten er med på å danne bakgrunns-horisont for hans egen tenkning.

¹⁶⁷ Nå vil ikke jeg stille meg bak hans konklusjoner, men jeg finner likevel hans måte å dele inn i ulike nivåer (det før-moralske og det etiske) på, som en god metode for tilnærming til etiske spørsmål man begrunner med bibeltekster.

¹⁶⁸ Henriksen, 2001, s.249. Å peke på empiri og erfaring er også noe Erlandsen gjør i sin argumentasjon for likekjønnet ekteskap i debatten med Andersen i kapittel 6.

¹⁶⁹ Slik jeg ser det, faller dette sammen med Erlandsens ståsted, hvor han taler om den selvutgivende kjærligheten som normgivende i forhold til samliv. Jeg vil komme nærmere inn på dette i kapittel 6.

¹⁷⁰ Men selv om Henriksen skapte mye oppstyr da han kom med denne uttalelsen i 2001, og ble straffet for den i form av at han ikke fikk forelese i etikk lenger, åpnet han veien for flere homoliberales på Menighetsfakultetet. Dette gjenspeiles i nyere undersøkelser. En undersøkelse gjort av Vårt Land i 2014, viser at syv av elleve nyansatte i femårsperioden 2009-2014, var mer åpne for homofilt samliv: «Seks av disse sier ubetinget ja, både til homofilt samliv og til kirkelige homovigsler. Én understreker at ekteskapet har en særstilling, men at homofilt samliv kan godtas i noen tilfeller, og ønsker en velsignelsesliturgi i stedet for kirkelig vielse av homofile par.»

¹⁷¹ Opheim, 2014

3.4.2 Gunnar Heiene: Homofili som utfordring for kristen etikk

Heiene åpner denne artikkelen med å peke på viktigheten av at den kristne etikken beholder sitt særpreg som nettopp *kristen etikk*.¹⁷² Han viser til at den kristne etikken er bygd på fire typer kilder. Og ifølge ham er dette: *De bibelske moraltradisjoner, det kristne fellesskapet, normative teorier om mennesket og empiriske data*.¹⁷³ I forhold til disse kildene er det Bibelens plass som gjerne blir diskutert. Enkelte vil hevde at den har en særstilling som på sett og vis *trumfer* de andre kildene som avgjørende norm i kristen etikk.¹⁷⁴ Heienes poeng ved å vise til de øvrige kildene er at de også kan være med å bidra til uenigheten omkring homofilspørsmålet. Han viser til at etikere med samme utgangspunkt i forhold til Bibelen kan komme til ulike konklusjoner i forhold til homofilspørsmålet. Det kan være på grunn av ulik vektning av empirisk materiale og så videre.¹⁷⁵

Heiene viser til hvordan Henriksen vektlegger *erfaring* i sin måte å argumentere for homofilt samliv på. Heiene mener at erfaring alene ikke er tilstrekkelig til å begrunne verdier og normer, og at empirien innenfor dette feltet vil være veldig individuell og varierende. Alle homofile er jo ikke like, på samme måte som heterofile ikke er det. Videre hevder Heiene at empiri aldri kan løse homofilspørsmålet, men at det likevel er med på å skape en mer nyansert debatt hvor man ser hvordan disse størrelsene glir over i hverandre.¹⁷⁶

Heiene benytter seg av de samme begrepene som Henriksen, og viser også til begrepet *før-moralsk*. Både Henriksen og Heiene deler synet på at det er sammenheng mellom kristent menneskesyn og normer i kristen etikk.¹⁷⁷ Og Heiene forstår også Henriksens nivådeling som fruktbar for Henriksens argumenter, men kommer med innvendinger i hans måte å argumentere på. Heiene viser så til Menighetsfakultetets lærerråds uttalelse fra samme år:

¹⁷² Begrepet *kristen etikk* vil her da også være gjeldende for etikken vi finner hos Pinsebevegelsen. Som jeg har påpekt vil ikke bevegelsen ha en egen særskilt form for kristen etikk. Deres etiske argumenter i forhold til homofilidebatten, er i stor grad den samme som hos de med samme syn i andre kristne kirkesamfunn.

¹⁷³ Heiene, 2001, s.262-263

¹⁷⁴ Heiene, 2001, s.263. Denne holdningen til Bibelens særstilling vil vi se igjen i Pinsebevegelsens argumenter i kapittel 6.

¹⁷⁵ I kapittel 6 hvor jeg analyserer debatten mellom Andersen og Erlandsen vil vi se at deres forhold til Bibelen og begrepet bibeltro, er noe som også er en viktig i dagens debatt.

¹⁷⁶ Slik jeg tolker Heiene avviser han med dette at argumenter basert på at erfaringen av kristne monogame forhold er gode, skal kunne være med på å endre det tradisjonelle forholdet mellom teologi og etikk. Samtidig er empirien med på å gi et mer helhetlig bilde på situasjonen og kulturen som debatten foregår i, og menneskeligjør de teoretiske termene.

¹⁷⁷ Heiene, 2001, s.264

Det vil alltid være slik at etiske normer er forankret i en før-moralsk virkelighetsforståelse. Og derfor er det nødvendig også å understreke sammenhengen mellom de to nivåer. Det betyr at Bibelens utsagn om skapelsen av mann og kvinne og om kjønnspolariteten ikke bare er å forstå som rent deskriptive utsagn som hører hjemme på det før-moralske området, men at de også kan utmyntes i etiske kriterier som ikke gjør det mulig å se homofilt partnerskap som en bekreftelse på disse kriteriene.¹⁷⁸

Han problematiserer også Henriksens resonnement som forutsetter at det går an å skille mellom å begrunne og å bekrefte en ordning.¹⁷⁹ Heiene hevder at Henriksens utredninger langt på vei søker å finne en *best mulig løsning*. Ut fra dette peker Heiene på at nettopp spørsmålet om forholdet mellom *idealnormer* og *realnormer* kan bli viktig i den videre debatten fremover.

Heiene stiller seg bak Henriksens ønske om å fremføre argumentene på et mer allment forståelig språk, slik at det kan vinne gjenklang i offentligheten. Samtidig peker han også på at den kristne etikken står i et spenningsforhold, da den både skal kunne fungere allment, men også partikulært.¹⁸⁰ Men både Heiene og Henriksen er enig i at det er viktig å føre argumentene i en etisk diskurs, uansett tema, på en slik måte at også mennesker utenfor det kristne trossamfunnet kan etterprøve dem. Heiene skriver at man også i forlengelsen av dette må spørre om *allmenn* etisk innsikt kan supplere og/eller korrigere bibelske normer?

Dette er det rimelig å tolke slik at kristen etikk hele tiden må prøve sin forståelse av hva som allment synes rett og godt. Men samtidig må den prøve sin allmenne forståelse av det rette og gode ut fra sin tolkning av Guds åpenbarte vilje. Det vil si at Guds vilje erkjennes innenfor en (hermeneutisk) sirkel hvor allmenn loverkjennelse og forståelse av Guds åpenbaring i Skriften gjensidig belyser hverandre. Det vil innen etikermiljøet

¹⁷⁸ Heiene, 2001, s.265

¹⁷⁹ Ut fra Henriksens ståsted kan man begrunne årsaken til at en ordning er som den er, uten at man trenger å bekrefte den.

¹⁸⁰ Heiene, 2001, s. 267. Heiene utdyper dette mer i artikkelen, hvor han også peker på etikk som er knyttet til et bestemt trosfellesskap, og også hvordan denne type menighetsetikk må integreres i en helhetsforståelse av etikk.

på MF være stor oppslutning om en slik modell, men under en klar forutsetning. Forutsetningen er at den naturlige lov ikke annullerer, men bidrar til en mer sakssvarende forståelse av den åpenbarte lov. Det betyr at et endret standpunkt i kristen etikk i alle tilfeller må ha bibelsk forankring.¹⁸¹

Heiene ser ut til å mene at Henriksens argumenter og resonnement i dette tilfellet er mer supplerende enn korrigerende, da han tilføyer noe nytt. Han korrigerer altså ikke på dette tidspunktet ekteskapet, men tilfører en ny type institusjon for homofile som etter hans oppfatning ikke står i konflikt med bibeltekstene.¹⁸² Heiene peker på at i forlengelsen av Henriksens argumentasjon melder det seg refleksjoner omkring Bibelens autoritative rolle som norm i kristen etikk. Og han tar da for seg en måte å tolke Bibelen og dens tekster i homofili på, som vi også finner i flere artikler i media. Det handler da om *overføringsproblemet*.¹⁸³ Hvordan kan man sammenligne dagens homofile parforhold med de aktuelle tekstene i GT og NT? Han peker også på *normproblemet*, hvordan kan man vite hva i Bibelen som er normativt?¹⁸⁴ Videre spør han da om vi kanskje må forholde oss til de to inndelingene som han tidligere har nevnt, *idealnormer* som uttrykker *Guds vilje* og *realnormer* som uttrykker det som kan være den beste mulige løsningen i en spesiell situasjon.

3.4.3 Konflikten tar en ny vending

I min forholdsvis korte innføring i utviklingen av et endret ekteskapssyn i storsamfunnet, og gjennom den noe lengre redegjørelsen av Den norske kirkes håndtering av homofilt samliv og likekjønnet ekteskap, ser vi at de to har påvirket hverandre. Og sekulariseringen av ekteskapsbegrepet i storsamfunnet har, slik jeg ser det, ført til at også Den norske kirke nå har innført likekjønnet ekteskap ved siden av det tradisjonelle.¹⁸⁵ Denne endringen skjer altså først på et samfunnsmessig plan og så videre på et organisatorisk plan, ved at man endrer på

¹⁸¹ Heiene, 2001, s. 270

¹⁸² Her ser vi også tydelige paralleller til Erlandsens argumentasjon i dagens debatt om Pinsebevegelsens håndtering av spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

¹⁸³ Altså om teksten viser til noe transkulturelt eller noe som er kulturelt betinget.

¹⁸⁴ Jeg vil komme nærmere inn på disse spørsmålene under drøftingen av Pinsebevegelsens argumenter i debatten omkring likekjønnet ekteskap.

¹⁸⁵ Den norske kirke har som sagt to syn i saken.

institusjonen ekteskap.¹⁸⁶ Men dette skjedde ikke alene på grunn av ytre påvirkninger av det sekulære storsamfunnet. Indre drivkrefter i Den norske kirke har en aktiv del i denne endringen, og begrunnelsen for å godta likekjønnet ekteskap vil muligens for de fleste liberale kristne komme av en nytolkning av teologi omkring ekteskapet.¹⁸⁷

Der konflikten tidligere lå mellom et homopositivt storsamfunn og tradisjonelle religionsbaserte holdninger, ligger den nå heller mellom et konservativt og liberalt ekteskapssyn. Og det er dette kulturmøtet Pinsebevegelsen nå står i.¹⁸⁸ Men for å forstå hvor Pinsebevegelsen *kommer fra* i sitt møte med dette temaet, vil jeg i neste kapittel gi en fremstilling av bevegelsens historikk. Jeg vil da peke på momenter ved deres historikk som er med på å forklare og begrunne dagens kulturmøte angående spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

¹⁸⁶ Dobbelaere, 2004, s.24-25

¹⁸⁷ I storsamfunnet krevdes det ikke at endringen i ekteskapet skulle ha teologisk tilknytning. Deres etikk bunner i menneskerettigheter og likeverdstanden. Dette er også verdier som, slik jeg ser det, kan føres tilbake til den kristne allmenne etikken.

¹⁸⁸ Det betyr selvsagt ikke at Pinsebevegelsen ikke opplever utfordringer i forhold til storsamfunnet og deres holdninger til homofilt samliv. Men slik jeg ser det, vil ikke deres argumenter veie like tungt som de med en teologisk forankring fra liberale kristne i debatten om likekjønnet ekteskap.

4 Pinsebevegelsens historikk.

Med utviklingen og endringen av synet på homofili og synet på ekteskap, både i storsamfunnet og i Den norske kirke, må nå også Pinsebevegelsen håndtere spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Selv om også pinsevennene er en del av det norske storsamfunnet, har de ikke hatt de samme nære båndene til den norske stat som Den norske kirke har hatt. De har også en annen struktur enn Den norske kirke, og deres håndtering av spørsmålet vil således allerede på forhånd skille seg fra prosessene i der. Pinsebevegelsen er det tredje største kirkesamfunnet¹⁸⁹ i Norge, og deres møte med dette spørsmålet vil nok også muligens bli avgjørende for andre mindre kirkesamfunn. Jeg vil her gi en forholdsvis kort fremstilling av Pinsebevegelsens historikk med innblikk i både deres tilblivelse, utvikling og hvordan bildet av dagens Pinsebevegelse ser ut. Dette gjør jeg for å gi en forståelse av hvor Pinsebevegelsen *kommer fra*, når de i dag møter spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

4.1 Fra New York til Norge

Pinsebevegelsens historie startet som en vekkelse i USA rett etter inngangen til 1901. Flere studenter opplevde da å bli døpt i Den Hellige Ånd i en våkenatts-gudstjeneste. Fenomenet spredte seg de pågående dagene, og dette blir regnet som pinsevekkelsens startskudd.¹⁹⁰ Bevegelsen kom til Norge som følge av metodistpresten Thomas Ball Barratts opplevelse av dette fenomenet, da han var på reise til New York i USA, i 1906. Han var der i forbindelse med en pengeinnsamling til Kristiania Bymisjon. Innsamlingen lyktes ikke, men mens han var i byen, møtte han pinsebevegelsen.¹⁹¹ Han skrev brev til Byposten¹⁹² om vekkelsen og beskrev den som lik den i Apostelgjerningene 2.¹⁹³ Tilbake i Norge spredte vekkelsen seg raskt, og Barratt ønsket at alle kristne skulle få oppleve Åndens dåp. Pinsevennene, som tilhengerne av vekkelsen kalte seg, ønsket å være en økumenisk bevegelse der de karismatiske gavene skulle

¹⁸⁹ Etter Den norske kirke, og Den katolske kirke. De er dog ikke et kirkesamfunn i samme forstand som de to førstnevnte. Pinsebevegelsen er heller et nettverk av selvstyrte menigheter.

¹⁹⁰ Andersen, 2018, s. 192

¹⁹¹ Andersen, 2018, s.195

¹⁹² Barratt var redaktør for det kristne bladet, Byposten, og brukte den som talerør for å både formidle og forsvare hendelser rundt den nye vekkelsen.

¹⁹³ Selbekk, 2007, s. 16

tas i bruk og bevegelsen skulle danne en enhet på tvers av konfesjoner hvor tungetale skulle sees på som et sakramentalt enhetstegn.¹⁹⁴

Oppslag om denne nye bevegelsen fikk overskrifter både i sekulære og i kristne medier. Flere var kritiske til denne nye formen for kristendom som spredde seg utover i landet, og Pinsebevegelsen opplevde å bli hetset og hengt ut. Men noen forsvarte dem også, og Barratt var selv en aktiv apologet. Han skrev flere innlegg i Byposten som ble oversatt til flere språk. Det ble holdt møter rundt omkring i flere kirkelige miljøer, og mediernes omtale var med på å fylle opp de ulike møtelokalene.¹⁹⁵

4.2 Fra en økumenisk vekkelse til oppstart av egne pinsemenigheter

Etter hvert ble idealet om en ren økumenisk bevegelse fortrenget, og danningen av menigheter startet opp.¹⁹⁶ Den første menigheten ble stiftet i Skien i 1908. Dette var en viktig utvikling for at pinsevennene skulle kunne ha et rammeverk og et fellesskap de kunne identifisere seg med. Den norske Pinsebevegelsen er kongregasjonalistisk, og hver menighet regnes som en autonom enhet. Dermed kan man ikke regne Pinsebevegelsen som et kirkesamfunn i ordets rette forstand, men heller som et nettverk av selvstendige menigheter.

De ulike kirkene/menighetene innenfor Pinsebevegelsen kan ha ulike tradisjoner og handlingsmønster på grunn av sin kongregasjonalistiske menighetsforståelse. Og pinsekirkene hadde opprinnelig ikke noen klar dogmatikk, noe som gjorde det vanskelig å få oversikt over hva de stod for.¹⁹⁷ Men ved å lese *Trosgrunnlaget* deres i dag, får man likevel en utdypning av deres forhold til ulike lærespørsmål.¹⁹⁸ Et karakteristisk trekk ved pinsekirkene er hvordan de sidestiller empiri og bibeltolkning. De mener at de personlige erfaringene av Gud, gitt gjennom Den Hellige Ånd, er like viktige som eksegeseer gjort av andre mennesker. Til

¹⁹⁴ Maurset, 2014, s. 29. At Pinsebevegelsen har lagt stor vekt på å være økumenisk, er et av de områdene som blir problematisk når det kommer til homofili-spørsmålet (jf. Svartdahls taler på Hedmarktoppen sommeren 2017). Jeg vil komme tilbake til dette senere i kapittel 7.

¹⁹⁵ Andersen, 2018, s.195-197. Så selv om de fikk mye negativ omtale, førte det også til at mange nysgjerrige mennesker tok turen til møtelokalene.

¹⁹⁶ Da altså en bevegelse uten noe organisert form, men heller i form av en vekkelse som skulle gjennomsyre alle kristne trossamfunn.

¹⁹⁷ Somdal, 1990, s.5

¹⁹⁸ Oppgavens tema, likekjønnet ekteskap, vil likevel ikke være nevnt i *Trosgrunnlaget*. Årsaken til dette er muligens at det ikke var behov for en klargjøring av dette på det tidspunktet *Trosgrunnlaget* ble utarbeidet i 2012.

sammenligning vil de lutherske kirkene på sin side holde ordet/skriften hevet over erfaringen. Denne sidestillelsen fører til en fri gudstjenesteform ledet av Ånden, men praksisen krever likevel en forankring i Skriften.¹⁹⁹

Barratt videreførte tanken om helliggjørelse fra metodistkirken som han kom fra til pinsemenighetene. Tanken om å leve et *rent* liv, gjorde at flere pinsevenner isolerte seg fra samfunnet. De tok avstand fra kulturen de levde i, og ble dermed nærmest for en motkultur å regne.²⁰⁰ Barratt mente at menneskene kunne viske ut all sin synd gjennom *å bli født på ny* og at dette var en forutsetning for åndsdåpen.²⁰¹ Dette var noe Barratt ble kritisert for, og selv om Pinsebevegelsen hadde søkelys på helliggjørelse, ble det ikke formidlet som en engangshendelse, men heller som en pågående prosess i den enkelte kristnes liv.²⁰² At man valgte å navngi vekkelsen, *pinsevekkelsen*, lå nettopp i sammenhengen mellom åndens komme til jorden på pinsedag, og åndsdåpen som nå ble erfart.²⁰³ Troen på Den Hellige Ånd som levende og virksom kraft i kristenlivet ble essensielt, og Åndsdåpen ble således bevegelsens mest sentrale dogme. Av dette kan vi forstå hvorfor Åndsdåp er pinsekirkens fremste kjennetegn. De gitte nådegavene som følger av denne dåpen vil igjen således også være sterkt i fokus.

4.2.1 Dagens økumeniske side av Pinsebevegelsen

Det som startet som en ren økumenisk bevegelse med fornyelse innenfor ulike konfesjoner, endte opp som et nettverk av menigheter. Pinsemenighetene/kirkene var kongregasjonalistiske og hadde en friere stil enn andre klassiske kirker, som til dømes Den norske kirke. De møtte mye mediahets, også fra kirkelig hold. Noe som førte til at Pinsebevegelsen utviklet en identitet, som *de utenfor*, og tanken på en allianse ble således fremmed. Dermed holdt de seg unna økumeniske organisasjoner og råd, hvor de var redd at de skulle bli påtvunget andre synspunkter.²⁰⁴

¹⁹⁹ Hegertun, 2015, s.168-169.

²⁰⁰ Men ettersom menighetene er kongregasjonalistiske var det store variasjoner i hvor strengt man skilte mellom samfunnet man levde i og kirken/menigheten. Enkelte menigheter levde nok ganske i takt med sine omgivelser.

²⁰¹ *Å bli født på ny*: Et begrep som blir brukt om en omvendelse/frelse fra et tidligere syndig liv, til et liv i renhet.

²⁰² Maurset, 2014, s.27

²⁰³ Åndsdåp er et begrep som blir nyttet om å bli døpt i Den Hellige Ånd, altså at man erfarer å bli fylt av Den hellige Ånd.

²⁰⁴ Jeg referer her til den norske Pinsebevegelsen. Den karismatiske bevegelsen opererer innenfor både protestantiske, katolske og ortodokse kirker.

Men selv om Pinsebevegelsen ikke ønsket å ta del i økumeniske organisasjoner, har de ikke vært tilbakeholdne når det kommer til økumenisk samarbeid på lokalt nivå.

Pinsemenighetene har i den sammenheng heller vært en pådriver for tverrkristelig initiativ, da spesielt innenfor evangelisering og misjon.²⁰⁵ Og som vi skal se, løsnet de også etter hvert opp for mer økumenisk arbeid på nasjonalt plan når de i 2006 ble medlem av Norges kristne råd.

4.3 Pinsebevegelsens variable forhold til samfunnet

Bevegelsens første tiår etter at den kom til Norge, var en ren vekkelsesbevegelse. Man var ikke spesielt opptatt av detaljerte teologiske spørsmål, de ønsket heller å være en bevegelse *ledet av ånden*. I denne tiden spilte også kvinnelige evangelister en stor rolle i utbredelsen av Pinsebevegelsen.²⁰⁶ Pinsebevegelsens bruk av karismatiske gaver, som til dømes tungetale, understreket deres særtrekk. De ønsket å formidle et liv og en livsstil som stod i kontrast til tidsånden. Dette gjorde at de fungerte som en motkultur til den gjeldende kulturen i storsamfunnet.²⁰⁷

4.3.1 *Adiafora – områder hvor Bibelen ikke gir klar veiledning*

Thoralf Gilbrant tegnet i 1976 et bilde hvor alt som ikke var spesifikt kristent, måtte unngås for å ikke bli ledet bort fra *den rette lære*.²⁰⁸ Men etter hvert ble flere åpne for å ta i bruk media til misjonering, og heller se på den positive effekten av bruk av moderne virkemidler. Likevel ble mellom annet rockemusikk, teater og film sett på som uaktuelle midler for å evangelisere. Flere spørsmål ble i denne perioden debattert i *Korsets Seier*, og Gilbrant fortsatte sin konservative linje.

Da Gilbrant gav retningslinjer for hvordan kristne skulle kle seg og hvilken frisyre de burde ha, i *Korset Seier*, kom Egil Svarthdal på banen med et motsvar.²⁰⁹ Svartdahl påpekte at Gilbrants uttalelser burde plasseres på debattsidene og ikke som lederartikler, da dette umulig

²⁰⁵ Hegertun, 2008

²⁰⁶ Frem til Barratts død i 1940, var kvinner likestilte med menn innenfor både lederråd og som forkynnere. Men dette endre seg etter Barratts død, og det er først de siste tiår at kvinner igjen er å finne i lederroller.

²⁰⁷ Vi vil se at deres forhold til storsamfunnet går litt i bølgedaler i tiden etter etableringen av menigheter.

²⁰⁸ Taraldset, 1947, s.46. Gilbrant mente at mesteparten av det som kalles adiafora var tvilsomt. Både teater, kino, tobakk og alkohol ble sett på som syndig. Dette var ellers noe Barratt også hevdet. Han forfektet at en livsstil som inneholdt disse tingene, ikke kunne danne et «åndelig hjem for helliggjorte sjeler».

²⁰⁹ Gilbrant er redaktør for *Korsets Seier* på denne tiden.

kunne være hele avisens synspunkter. Svartdahl skrev videre at Gilbrants harde linje bare var med på å støte mennesker bort fra kirkene.²¹⁰ Dette førte til en pågående debatt i Korsets Seier utover på 80-tallet, og tydet på at det var flere som ikke sa seg enig med ham.²¹¹ Flere var for både frihet i forhold til hårlengder, skjørtekanter og musikkstil. Svartdahl ønsket denne endringen i holdninger til *verdslige* elementer velkommen og håpet på en enda bedre utvikling og sterkere tilknytning mellom kirkene og samfunnet.²¹²

Utover 90-tallet åpnet så bevegelsen seg mer for å ta i bruk ulike kulturelle uttrykk, da kanskje spesielt i ungdomskulturen. Og i dag bruker bevegelsen både dans, dataspill, sekulær musikk og drama i sine gudstjenester. Man ser ikke på uttrykksformene som en del av religionen lenger, men heller som virkemidler som må tas i bruk for å kunne møte menneskene utenfor menighetene, med elementer de er kjent med. På grunn av denne utviklingen kan vi på mange måter si at bevegelsen i dag er mer en medkultur enn en motkultur. Disse elementene som tidligere hadde blitt sett på som problematiske, ble nå altså sett på som møte- og knutepunkt mellom kirken/bevegelsen og samfunnet utenfor.²¹³

Selv om Alf Somdal i sin bok, *Tro og Lære*, er innom noen generelle retningslinjer for Pinsebevegelsens forhold til samfunnet, er det lite vektlagt. De få setningene som er skrevet er derimot mye brukt som et argument for å ikke la seg influere av den sekulære verden. Som til dømes: «Vi er kalt til å være jordens lys og salt, og en motvekt mot forråtnelse i samfunnet.» Denne oppfatningen av de kristnes plass i samfunnet, kan nok muligens også være en av årsakene til at Pinsebevegelsen historisk sett, aldri har vært særlig opptatt av politisk engasjement.²¹⁴ Og ingen har vel sagt det mer i klartekst enn Lewi Pethrus i 1937: «En virkelig varmhjertet kristen driver ikke med politikk».²¹⁵

²¹⁰ Jeg vil senere ta for meg Svartdahls mot til å si sin mening, selv om den ikke nødvendigvis sammenfaller med andre ledende innenfor bevegelsen. I dag er Svartdahl en profilert skikkelse og fungerer på mange måter som en folkelig representant for bevegelsen. Men på denne tiden hadde han muligens ikke samme tyngde i sine uttalelser.

²¹¹ Korsets Seier (KS) 27/10 1982

²¹² I sitt motsvar stiller Svartdahl spørsmålsteget ved rollen Gilbrant tar på seg gjennom disse lederne. Han peker på at pinsekirker flest, er mer liberale enn de retningslinjene Gilbrant ser ut til å ville innføre. Se KS, 27/10 1982

²¹³ Maurset, 2014, s.38

²¹⁴ Utenom enkelttilfeller som når de engasjerte seg sterkt i abortdebatten på 70-tallet.

²¹⁵ Maurset, 2014, s.41

4.3.2 Utenfor samfunnet

Slik jeg ser det dreide bevegelsen sitt fokus seg fra å være en vekkellesbevegelse til å heller forsøke å bevare sin hellighet og renhet. Dette skjer altså, som jeg viser til i forrige delkapittel, utover 70-tallet.²¹⁶ Gilbrant gikk videre enn å bare komme med retningslinjer om adiafora. Han forfektet også at vennskap med såkalt *verdslige venner* ikke burde pleies, da de skulle ansees som Guds fiender. Om man da pleiet omgang med disse, kunne det lede til at de kristne selv ble Guds fiender.²¹⁷ Det dualistiske verdensbildet hvor virkeligheten er delt inn i en kristen og en verdslig sfære, var rådende.²¹⁸ Og man så for seg at man måtte stå sammen og danne en indre enhet for å klare å stå imot den sekulariserte verden. Denne *åndskampen* førte til at den opprinnelige agendaen om å vekke folket, heller ble snudd til å isolere seg fra allmennheten.

Nå var det ikke slik at alle stod inne for dette synet. Enkelte, som til dømes Dahl og Rudolph gav i 1978 ut en bok, *Fra seier til nederlag*, hvor de ropte et varsku, og påpekte at utviklingen bevegelsen fulgte på dette tidspunktet var i konflikt med dens opprinnelige drivkraft.²¹⁹ De hevdet at Barratts misjon om å nå frem til flest mulig ikke ble gjennomførbart da bevegelsen isolerte seg selv fra resten av verden.²²⁰

Som følge av denne isoleringen hadde bevegelsen satt seg selv utenfor samfunnet, så å si, både på godt og vondt. Ved å ikke delta i det offentlige rom, visste offentligheten lite om dem, og kunnskapsmangelen førte blant annet til at Kunnskapsforlaget fremstilte bevegelsen som en sekt i sitt nye leksikon.²²¹ Dette førte til at Pinsebevegelsen satte i gang tiltak. De opprettet en egen informasjonstjeneste og et mediaråd. Dette for å skape bedre kontakt mellom bevegelsen og det offentlige, men også for at de innad i bevegelsen skulle få et bedre innblikk i hva som skjedde i verden utenfor.

²¹⁶ Parallelt i storsamfunnet på denne tiden, blir homofili ikke lenger straffet, og ikke regnet som en psykisk lidelse.

²¹⁷ KS 29/1 1975

²¹⁸ Altså en verden delt i to sfærer, hvor man har en åndelig og en verdslig. Innenfor dette verdensbildet vil det da alltid pågå en såkalt *åndskamp* mellom det verdslige og det åndelige. Se pkt. 1.5

²¹⁹ Dahl & Rudolph, 1978, s. 14, 42 og 74

²²⁰ Men virkeligheten var nok litt mer nyansert enn slik Dahl & Rudolph fremstilte den. Pinsebevegelsen drev fortsatt misjonering og menighetsplanting, og medlemstallet økte.

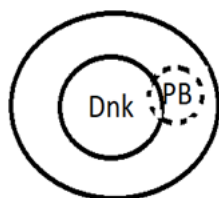
²²¹ Hegertun, 2009, s. 173

Gilbrants tidligere nevnte formaninger om å holde seg borte fra det verdslige ble ikke noe man ville vektlegge videre. Bevegelsen så heller på den selvpålagte isolasjonen som et problem. Eneste måten å påvirke et samfunn på, var å delta. Bevegelsen åpnet seg mer mot storsamfunnet og man var mer villig til å utvikle seg parallelt med verden utenfor. Hegertun påpeker at også Pinsebevegelsens forhold til andre kirker endret seg i dette tidsrommet, og førte til at de valgte å bli medlem av Norges kristne råd i 2006.²²² Men selv om Pinsebevegelsen åpnet seg mot samfunnet, var deres deltagelse i offentlige debatter, stort sett fraværende.

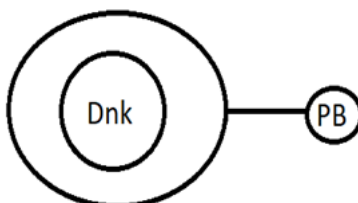
4.3.3 Den norske Pinsebevegelsens forhold til storsamfunnet i dag

Dagens norske Pinsebevegelse er ikke like puritansk som den var tidligere. Den tidligere isolasjonen fra storsamfunnet har opphørt, og en har myknet opp sine holdninger i forhold til både kulturliv og hvordan man kler seg.²²³ Deres syn på kvinner som ledere og pastorer har også endret seg, og flere menigheter har nå kvinner i lederroller. Pinsevevnenne deltar i dag på mange av samfunnets ulike arenaer, stort sett på lik linje med andre borgere. Spørsmålet er om utfordringen med spørsmålet om likekjønnet ekteskap gjør at de igjen beveger seg bort fra storsamfunnet.

4.3.4 En illustrasjon over det vekslende forholdet mellom Pinsebevegelsen, Den norske kirke og storsamfunnet

Figur 2

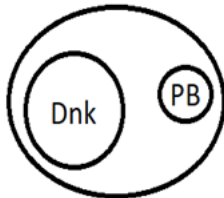

Figur 3

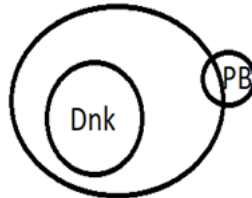
²²² Lindvåg, 2014

²²³ Andersen, 2018, s.207. De har også et mer oppmyket forhold til alkohol, men det sies fortsatt generelt sett nei til alkohol.

Slik jeg ser det var Pinsebevegelsen²²⁴ som vist i figur 2, til å begynne med en åpen vekkelse som beveget seg med åpne dører innenfor både Den norske kirke²²⁵ og storsamfunnet²²⁶. De hadde ingen fast struktur og levde for og av misjon. Men på 70-tallet beveget de seg lenger vekk fra samfunnet, da de var redd for å miste sin renhet på grunn av påvirkning utenfra. Dette er illustrert i figur 3.

Figur 4

Figur 5

Så får vi en periode der Pinsebevegelsen igjen er mer integrert i samfunnet, men da som organiserte menigheter. I denne fasen, som er illustrert i figur 4, adopterer de verdslige momenter for å kunne spre sitt budskap. Figur 5 representerer slik jeg ser det forholdet mellom Pinsebevegelsen, Den norske kirke og samfunnet ellers i dag. De er fortsatt med, men muligens på vei ut. Med dette mener jeg å si at de står i fare for å igjen isolere seg, ut fra utfordringene med spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Hvorvidt denne potensielle isoleringen er Pinsebevegelsens eget ønske eller ikke, vil jeg komme tilbake til i kapittel 5.

4.4 Pinsebevegelsens organisering

De ulike pinsemenighetene som vi finner spredt rundt om i landet er selvstendige menigheter. Det vil si at ingen andre har bestemmelsesrett over dem. De er likevel en del av et felleskap og deler trosgrunnlag. Og selv om de er selvstendige, samarbeider de også om konkrete prosjekter. De har felles samlinger både på regionalt, nasjonalt og internasjonalt plan. Eksempler på slike samarbeidsprosjekter er IBRA Radio, ukeavisen Korsets Seier og Evangeliesenteret.

²²⁴ Pinsebevegelsen vises som PB i disse figurene.

²²⁵ Den norske kirke vises som Dnk.

²²⁶ Det norske storsamfunnet er her visualisert gjennom den største sirkelen.

Hver menighet velger sitt eget høyeste organ, og man har ikke samme hierarki som vi finner innenfor Den norske kirke. Deres *maktstruktur* blir således annerledes enn i Den norske kirke. Bevegelsen har ikke en sentraladministrasjon eller hovedstyre på lik den som Den norske kirke har. De stiller seg dermed også friere i hvordan de vil håndtere temaet om homofilt samliv og ekteskap.²²⁷ Bevegelsen selv hevder at prinsippet om frie, selvstendige menigheter er i overensstemmelse med de første kristne menighetenes organisering, og er derfor også bibelsk. Men de har likevel årlige Led konferanser²²⁸ og årsmøtekonferanse. I tillegg har de ulike råd og utvalg, som til dømes Teologisk refleksjonsgruppe som arbeider med teologiske og etiske spørsmål. Figuren under her viser hvordan Pinsebevegelsen er strukturert i Norge.

Figur 6²²⁹

Som jeg viser til innledningsvis i dette kapittelet gikk det ikke lang tid før bevegelsen strukturerte seg, men da som et nettverk og ikke et kirkesamfunn.²³⁰ Pinsebevegelsen har altså

²²⁸ Led konferanser er Pinsebevegelsens lederkonferanser.

²²⁹ Denne figuren er hentet fra Pinsebevegelsens egen nettside: <http://www.pinsebevegelsen.no/pinsebevegelsen/struktur.html> hentet 12.01.19

²³⁰ I motsetning til Den norske kirke som ble grunnlagt av kongemakten og strukturen ble tidlig lagt.

et helt annet utgangspunkt enn hva Den norske kirke hadde da de behandlet spørsmålet om likekjønnet ekteskap.²³¹ Mens Den norske kirkes ulike vedtak i de forskjellige organene blir pålagt alle kirker innenfor konfesjonen, har ikke Pinsebevegelsen noe organ som har myndighet til å komme med påbud. Hver menighet er selvstyrt. Slik jeg ser det, kan muligens spørsmålet om likekjønnet ekteskap føre til at bevegelsen kjenner på et behov for å ha en mer enhetlig struktur.²³²

Et annet moment som også spiller inn i hvordan de håndterer spørsmålet om likekjønnet ekteskap, er deres forhold til samfunnet. Pinsebevegelsen har i lengre perioder vært litt på utsiden av storsamfunnet, mens Den norske kirke og staten tidvis har vært vanskelig å skille fra hverandre. Med fremstillingen av Pinsebevegelsens historikk, struktur og varierende forhold til storsamfunnet som bakgrunns-informasjon vil jeg nå videre i Del 2 analysere og kartlegge hvordan Pinsebevegelsen møter spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Dette vil som sagt skje gjennom de tre underspørsmålene: 1. *Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?* 2. *Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?* og 3. *Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?*

²³¹ Her peker jeg på de samfunnsmessige forholdene, ikke bibelsyn eller teologiske argumenter.

²³² Gjerme påpeker dog at Pinsebevegelsen ikke er et kirkesamfunn, og at dette heller ikke er noe de ønsker å bli. Han ønsker at de skal forbli et fellesskap av selvstendige menigheter. Han ser samtidig behovet for å styrke de nasjonale fellesskapsarenaene og tiltakene som menighetene nyter godt av. Hentet fra: <https://idag.no/skal-plante-hundre-nye-menigheter/19.32535>

Del 2

PINSEBEVEGELSENS MØTE MED SPØRSMÅLET OM LIKEKJØNNET EKTESKAP

5 Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?

I dagens norske samfunn har vi en type sekularitet, hvor alle skal være velkomne og kunne ytre sine meninger. For sekularitet handler nettopp om hvordan man finner felles ordninger for statens borgere, uten at noen har hegemoni. Kjente teoretikere som Jürgen Habermas og John Rawls påpeker viktigheten av at også religiøse deltar i den offentlige debatten, og således er med på å danne disse fellesordningene.²³³ Men som jeg påpekte i redegjørelsen av historiske trekk ved Pinsebevegelsen, har ikke Pinsebevegelsen hatt en tradisjon for å delta i politiske spørsmål. Og selv om vi dag finner flere politisk aktive pinsevenner, er fortsatt deres deltagelse i media noe begrenset.²³⁴

Da spørsmålet om homofili og likekjønnet ekteskap kom på banen i det sekulære samfunnet, kan man muligens anta at Pinsebevegelsen så på dette som noe utenfor deres område. Men da debatten så senere kom i Den norske kirke, begynte deres kontaktflate med spørsmålet å bli større. Og som jeg har vært inne på, forandret nå begrunnelsen for endringen av ekteskapsynet seg. Fra å legge til grunn en mer allmenntetisk holdning om at alle mennesker er like mye verdt, og dermed også bør ha like rettigheter, til å knytte det til en mer spesifikk kristen etikk med teologisk forankring.

Nå når debatten har kommet til Pinsebevegelsen, blir spørsmålet om de også i denne omgang vil forholde seg tause, eller om de vil delta.²³⁵ Jeg vil i denne delen besvare første underspørsmål: *Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?*²³⁶ Dette gjør jeg ved å analysere og kartlegge den offentlige debatten som oppstod i media etter

²³³ John Rawl påpeker i *Political Liberalism* at det vil være unaturlig for troende å legge til side troen når man deltar i den offentlige sfære. Han diskuterer også hvordan mennesker med ulike religiøse oppfatninger og politiske meninger må finne en måte å leve i fellesskap på. Rawls bruker begrepet overlappende konsensus, hvor hver gruppering i samfunnet får være med på å forme et fundament av rettferdighetsprinsipper som alle kan forplikte seg til. Også Jürgen Habermas påpeker viktigheten av at religion og religiøse deltar i samfunnsdebatter i *Religion in the public sphere*. Han forfekter at religionen er en viktig pådriver for menneskers samfunnsengasjement.

²³⁴ Som det fremkommer i forordet til oppgaven, og i fotnote nr. 16, har jeg i mitt arbeid med denne oppgaven opplevd en Pinsebevegelse som ikke synes å være interessert i å uttale seg om deres møte med spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Dette kommer muligens av at temaet, likekjønnet ekteskap, kan oppleves som vanskelig, og at de i tillegg har hatt et stort trykk fra media på denne saken.

²³⁵ Dette betyr ikke at de ikke har vært samfunnsengasjerte. Stiftelsen, Evangelisenteret, er et av bevegelsens mest markante engasjement. Senteret hjelper mennesker som er rusavhengige, og er slik jeg ser det, et viktig rehabiliteringsalternativ i det norske samfunnet.

²³⁶ *Den offentlige debatten* kan finne sted på alle de arenaer man i en demokratisk stat kan delta i. Jeg har som sagt valgt å se på debatten som foregikk i et utvalg avisinnlegg i kristne aviser.

Kirkevalget i Den norske kirke i 2015, frem til Pinsebevegelsens publisering av dokumentet *Samlivsetikk* fra 2019.²³⁷

5.1 Fra en enkeltsak i Veggli til en endring på verdensbasis

5.1.1 Et tegn på hva som skulle komme

Allerede i 2009 kom en av de første sakene om Pinsebevegelsens møte med homofili på trykk.²³⁸ I Gaysir kunne man lese om Dan-Elias Brevig som ble *kastet*²³⁹ ut av Filadelfia Drammen, grunnet sin legning.²⁴⁰ Mens han i menigheten Betania, i sin egen hjembygd, ble ønsket velkommen. Den daværende pastoren i Betania, Reidar Syvertsen, ble intervjuet i Korsets Seier, hvor han fremmet et liberalt syn på homofili.²⁴¹ Dette fikk selvsagt reaksjoner og det kom på trykk flere leserinnlegg som sa imot Syvertsen i etterkant. Også daværende leder i Pinsebevegelsens lederråd, Ola-Emil Sprakehaug, kom med en uttalelse. En uttalelse som vi skal se er i samsvar med dagens ståsted til Pinsebevegelsen, at homofile er godtatt så lenge de lever i sølibat.²⁴² Etter dette blir det stort sett stille om temaet i flere år, helt frem til debatten er på sitt mest aktive innenfor Den norske kirke.

5.1.2 Viser til at liberale pinsemenigheter i USA åpner for likekjønnet ekteskap

I begynnelsen av mai 2015 skriver Ingjerd Våge²⁴³ et innlegg i Vårt Land hvor overskriften lyder: «Tenker nytt om homofili – sliter med formidlingen.» I innlegget blir det vist til at flere menigheter i USA har snudd i spørsmålet om likekjønnet ekteskap, og at det kan virke som en

²³⁷ Under dette valget ble det klart at et flertall av medlemmene i det kommende Kirkemøtet i 2016 ville stemme for innføring av likekjønnet vigsel.

Jeg vil selvsagt ikke kunne ta for meg alle artikler omkring dette temaet i denne perioden, men har gjort et utvalg jeg mener er representativt for hvordan debatten artet seg, og med stemmer som var hørbare. Artiklene og leserinnleggene jeg viser til, vil i hovedsak være hentet fra Korsets Seier, Dagen og Vårt Land.

²³⁸ Dette skjer altså rett etter at likekjønnet ekteskap er innført i den norske stat, og må slik jeg ser det kunne sees i sammenheng med det.

²³⁹ Gaysir bruker her begrepet *kastet ut*. Slik jeg forstår det ble ikke Brevig ekskludert fra menigheten, men han mistet sitt verv som leder av lovsangkoret.

²⁴⁰ Gaysir er et norsk nettsted som har homofile og bifile menn og kvinner som sine hovedmålgrupper. Saken ble også omtalt i andre medier.

²⁴¹ Det at man allerede på dette tidspunktet hadde ledere innenfor bevegelsen som hadde et liberalt syn på homofili, indikerer, slik jeg ser det, at det også må være en del pastorer og ledere som i det stille deler dette ståstedet. Enkelte av disse vil nok også, som Thomas Erlandsen, ha valgt å forlate bevegelsen for å fritt kunne ytre sine liberale holdninger.

²⁴² Håland, 2009

²⁴³ Journalist i Vårt Land

nødvendighet for å overleve som menighet. På dette tidspunktet er Åpen folkekirkes kamp i Den norske kirke på sitt heteste, da det nærmer seg valg.²⁴⁴ Men presset på frikirkene har enda ikke blitt så stort, og da Andreas Hegertun²⁴⁵ i samme innlegg blir spurt om hvilke tilstander det så er i den norske Pinsebevegelsen, sier han at han ikke kjenner til store endringer angående dette spørsmålet i Norge. Samtidig hevder han at det er vanskelig å løfte frem det tradisjonelle, kristne synet på ekteskapet, da dette gjerne fører til *diskvalifisering* i det å delta i offentlige debatter.²⁴⁶ Videre påpeker han viktigheten av å holde fast på Bibelen som veileder i slike spørsmål, inkludert at bevegelsen følger Bibelens anbefaling om at ekteskapet er for én mann og én kvinne. Men på den andre siden innrømmer han også at synet på ulike etiske spørsmål har endret seg tidligere og at han ikke vet om Pinsebevegelsen vil se annerledes på dette spørsmålet i fremtiden. Og at uansett tilnærming er dette et spørsmål som sett fra deres side stikker dypere enn andre temaer.²⁴⁷

I tiden etter dette innlegget skrives det i både Dagen og Korsets Seier artikler om hvordan karismatiske kirker rundt om i verden endrer syn. Korsets Seier påpeker at denne trenden nå også har nådd Sverige. De viser til pinseteologen Joel Halldorf som skriver: «Et økende antall kirker, særlig i store byer, søker å endre sin holdning til problemet. Det er en trend som trolig vil fortsette ...».²⁴⁸ Vi ser altså her et klart skille mellom Andreas Hegertuns og Joel Halldorfs tanker om hvordan spørsmålet om likekjønnet ekteskap berører Pinsebevegelsen. Jeg vil komme nærmere inn på Halldorf sine ytringer om temaet i kapittel 8, hvor jeg tar et sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen.

5.2 Pinsebevegelsens deltagelse blir etterspurt.

Men etter Våges innlegg er det lite å høre fra Pinsebevegelsen i offentligheten. Debatten er selvsagt ikke fraværende fra annet hold, men det er få fra frikirkene som hever stemmen. Dette er noe tidligere redaktør i Dagen, Johannes Kleppa tar tak i. Og i slutten av januar 2016

²⁴⁴ Åpen folkekirke ønsker på dette tidspunktet å få inn flest mulig liberale i det nye Kirkemøtet, og arbeider dermed iherdig med dette fram til Kirkevalget høsten 2015.

²⁴⁵ Andreas Hegertun er presseansvarlig for Pinsebevegelsen, og pastor i Filadelfiakirken i Oslo.

²⁴⁶ Våge, 2015

²⁴⁷ Alle disse momentene, som at det er vanskelig å delta i debatten, at de ønsker å være Bibeltro, men at de har snudd i andre teologiske spørsmål samtidig som de anser dette spørsmålet som av dypere teologisk art, skal vi se blir viktige momenter også senere i debatten.

²⁴⁸ Korsets Seier, 2015

spør Kleppa gjennom *Innspel* i Dagen, hvor det blir av prestene og frikirkefolkene i ekteskapskampen.²⁴⁹ Han forfekter at kampen som har foregått innenfor Den norske kirke har stor smitteeffekt og ideologisk sprengkraft også utover sine egne grenser. Han påpeker også at selv om kampen har foregått i flere år, virker det som at mange ikke har sett alvoret i situasjonen. Som jeg viser til i begynnelsen av dette punktet, har muligens dette i Pinsebevegelsens tilfelle, sammenheng med deres tradisjon for å ikke engasjere seg politisk.

Kleppa hevder at: «Det skjer ei ideologisk omsmelting av det norske samfunnet og ei teologisk omforming av store delar av folket si kristendomsforståing.»²⁵⁰ Og at dette skjer uten at noen kjemper imot. Han skriver at selv om frikirkene har mer kontroll over sin egen teologi, vil det likevel kreves en kamp for å holde på det klassiske synet på ekteskapet. Han hevder at om man ikke tar denne kampen, vil det skje en stille endring av teologi også innenfor deres rekker. Kleppa etterlyser offentlig deltagelse av ledere både innenfor Pinsebevegelsen og resten av frikirke-samfunnene. Videre i innspillet maner også Kleppa til kamp. Ifølge ham, hjelper det ikke å sitte stille og tro at det går over. Den som har noe å si om saken bør heve stemmen sin, slik at man ikke havner i det han velger å kalle en *åndelig bakevje*.²⁵¹

Et par dager senere gjør så Stein Gudvangen²⁵² et intervju med daværende leder for Pinsebevegelsen, Sigmund Kristoffersen. Gudvangen viser til Kleppas *Innspel*, hvor han nærmest henger ut frikirkene som naive og uengasjerte.²⁵³ Og hvor han peker på at tiden nå er inne for å ta kampen om ekteskapet. Gudvang spør Kristoffersen om han synes Kleppas etterlysning er betimelig. Kristoffersen påpeker da at de bevisst har valgt å ikke hevde deres syn i pressen, men at de arbeider med saken på flere plan innenfor bevegelsen.²⁵⁴ Så selv om

²⁴⁹ Dette skjer etter at Den norske kirke har fått stemt inn et flertall av de som er for likekjønnet vigsel i Kirkemøtet. Selve vedtaket skjer som sagt ikke før i 2016, og innføring av ny vigselsturgi kom i 2017. Selv om det ble forsøkt å starte en debatt allerede etter at staten vedtok dette i 2008, og innførte det i 2009, ser det ut til at det er først når «storebror» Den norske kirke åpnet for to syn på ekteskapet, at Pinsebevegelsen føler behov for en offentlig debatt. Der finnes selvsagt enkelte drypp av dette temaet i perioden før dette, men ingen som får i gang en debatt. Jeg regner likevel med at debatten innenfor menigheter og råd ikke var fraværende.

²⁵⁰ Kleppa, 2016

²⁵¹ Ibid.

²⁵² Gudvangen er journalist i Dagen.

²⁵³ Sigmund Kristoffersen gikk av som leder i Pinsebevegelsen fra 1.januar 2020, og Øystein Gjerme har nå tatt over lederrollen.

²⁵⁴ Gudvangen, 2016

de ikke har vært synlige i den offentlige debatten, arbeides det altså med saken. De har også vært i kontakt med Bispemøtet angående dette spørsmålet og Kristoffersen viser til at Teologisk refleksjonsgruppe er på saken, og at de arbeider med en bredere behandling av ekteskapet.²⁵⁵

Det at de ikke deltar, er som vi skjønner utfra blant annet Kristoffersens svar, en bevisst handling. De ønsker å samarbeide med flere andre frikirkelige samfunn, og da heller stå frem i en enhet med dem, ikke som et isolert kirkesamfunn. Sett fra Kristoffersens side er det heller ikke opplagt at Pinsebevegelsen skal delta i en debatt han mener ikke handler om dem. Samtidig ønsker han en politisk tilrettelegging, slik de ikke blir pålagt å vie homofile par. Pinsebevegelsens ståsted i saken er likevel ingen hemmelighet, og de ønsker å stå som en teologisk konservativ skanse. På Gudvangs spørsmål om Kleppa da tar feil i sitt innspill om deres fravær i media, svarer Kristoffersen nei. Men han påpeker at det alltid vil måtte vurderes hvordan man handler i slike saker. Og igjen viser han til at de vil stå sammen med de andre frikirkelige.²⁵⁶

5.3 Pinsebevegelsen kommer på banen

Bare noen dager etter Kleppas innspill, kommer så Terje Berg²⁵⁷ på banen med et innlegg i Dagen. Berg påpeker som Kristoffersen, at helt uten engasjement har de ikke vært. Som Kristoffersen skriver, har de blant annet skrevet brev til Bispemøtet. Berg skriver på humoristisk vis at Pinsebevegelsen av *høflighet* ikke har blandet seg i en debatt som hører til i Den norske kirke. Men at ettersom dette likevel er noe som berører dem, har det vært et tema de har snakket om innad i menighetene:

²⁵⁵ Ibid. Dokumentet, *Samlivsetikk*, er resultatet av dette arbeidet. Jeg vil komme nærmere inn på dette når jeg analyserer og drøfter de ulike argumentene som blir brukt i debatten.

²⁵⁶ På dette tidspunktet var det heller ingen andre frikirker som åpnet for likekjønnet ekteskap. Baptistsamfunnet med generalsekretær Terje Aadne blir også intervjuet i samme innlegg. Også han viser til at de er klare i sitt syn, men at de helst tar denne diskusjonen innad i menighetene. Han peker på at fokus i offentligheten er å vitne om Jesus, og at det er det de ønsker å bruke tid på utad. I dag har enkelte frikirker åpnet for mer liberale holdninger. Og sommeren 2019, kunne vi lese om en gift homofil kvinne i menighetsrådet i Baptistmenigheten i Bærum. <https://www.vl.no/nyhet/ingen-eksklusjonsak-mot-baptistmenighet-etter-valg-av-lesbisk-kvinne-1.1548454>

²⁵⁷ Berg er pastor i pinsekirken, Salen i Halden

Imidlertid, da hjem og ekteskap berører hele samfunnet, har flere frikirker, også pinsemenigheter arrangert seminarer og møter med forkynnere og samfunnsengasjerte personer som brenner for å forkynne og fastholde det vi i alle år har ansett som det naturlige og det rette - ekteskapet som en pakt mellom mann og kvinne.²⁵⁸

I lørdagsutgaven av Dagen, samme uke, er det Øyvind Gaarder Andersens²⁵⁹ tur til å ytre seg. Også hans innlegg, *Pinsebevegelsen og ekteskapet*, kommer som et svar på Kleppas etterlysning. Andersen skriver at Kleppas etterlysning er på sitt rene, men samtidig påpeker han at Teologisk refleksjonsgruppe kom med en uttalelse allerede i desember 2014, hvor de skriver at bevegelsen ønsker å være bibeltro, og at de ser på Bibelen som Guds ufeilbarlige ord.²⁶⁰ Han påpeker også, som Kristoffersen, at selv om man ikke har vært delaktige i den offentlige debatten, betyr det ikke at de ikke er sikre i sitt syn.

Andersen viser til at Bibelen kun omtaler ekteskapet som en institusjon mellom mann og kvinne. I ingressen til innlegget skriver han at dette spørsmålet er av *fundamental karakter* og at det blant annet går på *forståelsen av skapelsen*.²⁶¹ I dette innlegget fra Andersen, finner vi også den delen av deres *Trosgrunnlag* som jeg siterer i starten av innledningen på oppgaven. Han viser til den klassiske tolkningen av Rom 1, 26-27 og 1 Kor 6, 9-11, og at den peker på omgang mellom samme kjønn som noe man skal vende seg bort fra. Andersen påpeker viktigheten av å bruke Bibelen som etisk veiledning i slike spørsmål. Han tar også her for seg hvorvidt spørsmålet om likekjønnet ekteskap er kirkesplittende, og dette svarer han klart ja på.²⁶² I hans øyne er dette spørsmålet av en så fundamental karakter at det også gjør det vanskelig med økumenisk samarbeid mellom liberale og konservative i denne saken. Argumentene og hans tanker om økumenisk samarbeid, vil jeg komme nærmere inn på i kapittel 7. Men som vi ser er altså Dagen som avis opptatt av å skape en debatt omkring

²⁵⁸ Berg, 2016

²⁵⁹ Andersen er som tidligere nevnt, leder av Teologisk refleksjonsgruppe.

²⁶⁰ Pinsebevegelsen, 2014. For hele dokumentet, les her: https://pinsebevegelsen.no/service/400418/download/id/443161/name/Bibelen+og+etikk_kort.pdf

²⁶¹ Andersen, 2016

²⁶² Jeg har vist til at spørsmålet, *Er likekjønnet ekteskap kirkesplittende?* også ble behandlet flere ganger innenfor Den norske kirke, men at de påpekte at det var det ikke. De er nå en konfesjon med to syn, men selv om det ikke er kirkesplittende i den forstand at kirken har delt seg, vil man likevel kunne oppleve utfordringer. Se fotnote 147.

spørsmålet om likekjønnet ekteskap, hvor også Pinsebevegelsen deltar. Pinsebevegelsens egen avis, *Korsets Seier*, har enda ikke brukt særlig spalteplass på denne debatten, men 25. april 2016, kommer en lengre kronikk av Thomas Erlandsen²⁶³ på trykk.²⁶⁴

5.3.1 Begreps-diskusjon

Thomas Erlandsens kronikk skapte mye oppmerksomhet og debatt i *Korsets Seiers* nettmedier.²⁶⁵ Dette skjer altså et par måneder etter at Andersen har uttalt seg i *Dagen*. Thomas Erlandsen velger i denne kronikken å kalle seg selv konservativ og bibeltro, selv om han innehar et syn på ekteskapet som vanligvis har blitt plassert innenfor den liberale gruppen.²⁶⁶ Denne artikkelen blir starten på en åpen diskusjon mellom Erlandsen, tidligere pinsepastor, og Øyvind Gaarder Andersen, leder for Teologisk refleksjonsgruppe i Pinsebevegelsen.²⁶⁷ I denne debatten blir Erlandsens *konservative* ståsted diskutert. Og ved å lese denne korrespondansen mellom Thomas Erlandsen og Øyvind Gaarder Andersen, får man et godt innblikk i argumentene som føres på hver sin side av saken. Noe jeg vil komme tilbake til i kapittel 6.

5.3.2 Anne Gustavsen tar til orde i Pinsebevegelsens avis, *Korsets Seier*

1.mai, 2016, etter at kommentarfeltene virkelig har tatt av om Erlandsens kronikk, velger redaktør Anne Gustavsen å delta i debatten. Hun skriver da en leder hvor hun tar opp problemet med at bevegelsen har vært taus altfor lenge:

Tiden da ubehagelige spørsmål skulle ties i hjel eller feies under teppet fordi vi ikke likte det vi hørte og så, er forbi. Uten å få synspunkter og tanker på bordet som vi møter med Guds ord, er vi ikke i stand til å bli bevisstgjort eller finne vårt eget stødige fundament.²⁶⁸

²⁶³ Erlandsen er som tidligere nevnt pinsepastor, men arbeider i dag i Den norske kirke og en aktiv debattør for de med et liberalt syn på ekteskapet.

²⁶⁴ Erlandsen hevder at han formidler et syn som man også finner blant ledere innenfor Pinsebevegelsen. Dette fremkommer i personlig kommunikasjon mellom meg og Erlandsen 29.januar 2019.

²⁶⁵ Erlandsens kommentar hadde da allerede vært på trykk i *Vårt Land*.

²⁶⁶ Jeg må innrømme at jeg har litt problemer med å se Erlandsens argumenter i denne redegjørelsen som konservative. Da jeg personlig vil legge en historisk tradisjon for tolkning i dette begrepet.

²⁶⁷ Teologisk refleksjonsgruppe er en gruppe i Pinsebevegelsen som skal ta for seg teologiske og etiske spørsmål: «Refleksjonsgruppen skal jobbe fritt og uhildet og legge frem redegjørelser/drøftelser som belyser forskjellige teologiske synspunkter.» <https://pinsebevegelsen.no/pinsebevegelsen/raad-og-utvalg/teologisk-refleksjonsgruppe>

²⁶⁸ Gustavsen, 2016

Gustavsen påpeker at selv om man velger å la dem man ikke er enig med få talerett, betyr det ikke at de trenger å akseptere vedkommende sitt syn.²⁶⁹ Hun påpeker at ved å lytte til andres meninger, stiller man enda sterkere i sin egen sak. «Vårt eget bibelsyn slipes i møte med andres meninger.»²⁷⁰ Hun poengterer at også den konservative siden trenger klare stemmer i debatten, slik at de har noen som kan vise vei. Samtidig gjør hun det tydelig at det å være homoseksuell ikke kan forenes med lederroller: «I våre menigheter elsker vi homoseksuelle. Det betyr ikke at vi samtidig godtar homoseksuelt samliv, eller vil finne homoseksuelle i noen lederfunksjoner, ansatt eller frivillig.»²⁷¹ Men selv om Gustavsen prøver å åpne og invitere til debatt, forblir det fortsatt taust.

Året etter, 22. mai 2017, tar Gustavsen ordet igjen, og denne gangen skriver hun i lederen om viktigheten av å ikke feie vanskelige saker under teppet.²⁷² Gjennom hele teksten poengterer Gustavsen viktigheten av å få alt frem i lyset, og ønsker å sette lys på skjulte synder²⁷³, som homofili og pornografi. Hun skriver at: «Da må vi tørre å skjære bort verkebyllene og snakke sant.»²⁷⁴ Denne formuleringen gjør at flere reagerer, og debatten videre i Korsets Seier sine nettmedier, blir hvorvidt homofile er verkebyller.²⁷⁵ Men Gustavsen understreker i et nytt innlegg 25. mai, at det ikke er de homofile som er verkebyller, men ting man tier i hjel. Hennes pekefinger er heller rettet mot ledere innenfor bevegelsen som ikke våger å snakke åpent og ærlig om disse temaene.²⁷⁶

²⁶⁹ Jf. Kommentaren til Erlandsen.

²⁷⁰ Gustavsen, 2016. I gjennomgangen av prosessenes i Den norske kirke var også dette med homofile i lederstillinger diskutert lenge før likekjønnet ekteskap ble innført.

²⁷¹ Ibid.

²⁷² Gustavsen, 2017, (a)

²⁷³ Dette med syndsbegrepet er omfattende, og jeg vil ikke komme med teologiske problematiseringer om det. Enkelt sagt vil synd si det å bomme på målet. For de liberale vil selvsagt ikke homofili bli sett på som synd. Mens for de konservative vil det være det, på lik linje med løgn, pornografi, utroskap og så videre.

²⁷⁴ Gustavsen, 2017, (a)

²⁷⁵ Marit Liarbø (tidligere Jakobsen), leder for Skeivt kristent nettverk, var en av dem som kom med en lengre kommentar til Gustavsens begrepsbruk i Vårt Lands verdidebatt, 26. mai 2017. Liarbø er opprørt over Gustavsens uheldige ordlyd, og setter spørsmålsteget ved hennes intensjoner. Jeg vil utdype mer om Skeivt kristent nettverk under delkapittel 5.4.4.

²⁷⁶ Gustavsen, 2017, (b)

5.4 Vil de ha debatt?

Da Gustavsen i etterkant blir spurt ut om reaksjonene av hennes ordlyd i Dagen, svarer Gustavsen at hun er oppriktig lei seg for misforståelsen som fulgte lederen. I tillegg oppnår hun ikke det hun ønsket, nemlig mer åpenhet om de vanskelige temaene fra pastorene. Gustavsen påpeker at det ikke er alle som vet hva Pinsebevegelsen står for, og at det også er personer innenfor bevegelsen som har et annet syn på ekteskapet enn de konservative. Ifølge Gustavsen var det flere som tok kontakt med henne etter appellen hvor *verkebyll-begrepet* ble brukt, for å støtte henne, men ingen gjorde dette i offentligheten. Videre påpeker Gustavsen at selv om hun ønsker en offentlig debatt, ønsker også hun at dette først og fremst skal bli snakket om innenfor menighetene.²⁷⁷

Terje Hegertun²⁷⁸ kommenterer også ønsket om en offentlig debatt i det samme innlegget i Dagen. Han hevder at det kanskje er en fryktkultur som gjør at de velger å være tause. Han viser til at han tror mangelen på ytringer henger sammen med mangelen på en trygg debattkultur innad i Pinsebevegelsen. Også han påpeker at samtalen nok foregår, men da innad i ulike fora i bevegelsen. Han skriver at han synes det er trist at det finnes ledere som kun vil uttale seg anonymt.²⁷⁹

Hegertun utdyper sine tanker omkring frykten for å uttale seg i et senere intervju, dette også i Dagen. Og Hegertun sier blant annet at: «Hvis kristne ledere i Pinsebevegelsen har ulike syn må vi forholde oss til det.»²⁸⁰ Han sier så videre at han håper det ikke er et alternativ å avskjedige ledere som har et liberalt syn i homofilis spørsmålet. Hegertun sier i intervjuet at han håper at det er plass for gode teologiske samtaler i bevegelsen, men at: «(...) det er mye som tyder på at det finnes en frykt i Pinsebevegelsen for hva teologiske samtaler i samlivsspørsmålet kan føre til.»²⁸¹ Hegertun etterspør altså en mer åpen og fordomsfri debatt om dette spørsmålet, og muligens blir hans ønske om åpenhet tolket som et ønske om to ekteskapsyn også innenfor Pinsebevegelsen.

²⁷⁷ Hammerstad, 2017 (a)

²⁷⁸ Hegertun er som tidligere nevnt professor ved MF vitenskapelig høyskole for teologi, religion og samfunn, i tillegg til at han er pinsevenn. Han har ingen formelle verv sentralt innenfor bevegelsen, og blir således, i motsetning til Andersen, en tydelig akademisk stemme i debatten

²⁷⁹ Ibid.

²⁸⁰ Hammerstad, 2017 (b)

²⁸¹ Ibid.

Dette fører til at Hegertun blir stemplet som *liberal pinseteolog* av sjefsredaktør Selbekk.²⁸² Men Hegertun påpeker at denne merkelappen har han fått ut fra at han har påpekt at også frikirkeligheten bør ta seg tid til å drøfte etiske og teologiske sider av denne saken mer inngående.²⁸³ Selv innehar Hegertun det han kaller et moderat klassisk syn på samlivsetikken, og at han ønsker en rimelig grad av teologisk takhøyde i forbindelse med drøftingene om temaet. Han er også bekymret for at mange velger å uttale seg anonymt, på grunn av samtaleklimaet:

Så har jeg uttrykt bekymring for at det er avdekket et samtaleklima der intervjuobjekter av frykt for mulige konsekvenser velger å uttale seg anonymt om for eksempel samlivsetiske spørsmål. Når det trekkes opp smale grenser for hva samtalen bør handle om, og når responsen tilbake er «takknemlighet for klar tale», gir det følelsen av å være presset opp i et hjørne der det gjelder å yte motstand og opptre med djervhet. Det kan bli trange rom og pustevansker av slikt.²⁸⁴

Samme uken publiseres en artikkel av Hegertun i Korsets Seier, hvor overskriften lyder, *Å tåle uenighet*. Og igjen påpeker Hegertun til at det ikke er noe særlig lovende klima i debatten når intervjuobjekter ønsker å uttale seg anonymt, da de er redd for konsekvensene ved å stå frem med navn. Det er også denne problematikken han tar for seg i innlegget *Det trange rommet*: «Vi må imidlertid øve oss på å lytte godt til hverandre, slik at vi oppfatter hverandres hjerter og standpunkter uten å stemple hverandre.»²⁸⁵ Hegertun er altså opptatt av at man skal kunne føre en åpen debatt hvor man skal behandle hverandre med respekt, uten at noen er redd for å bli hengt ut.

²⁸² Selbekk, 2017, Selbekk skriver en leder i Dagen, få dager etter Intervjuet med Terje Hegertun. Her forfekter Selbekk at Hegertun bare høres ut som MF- teologi og ikke pinsevern, når han uttaler seg om homofili

²⁸³ Den norske kirke brukte også mye tid på å drøfte dette spørsmålet før de endte opp med to likestilte ekteskapssyn. Målet for Hegertun virker ikke nødvendigvis å være en lik løsning, men at han ønsker en åpen og grundig gjennomgang av spørsmålet.

²⁸⁴ Hegertun, 2017, (a)

²⁸⁵ Hegertun, 2017, (b)

Andersen, som har vist seg å ikke være redd for debatt gjennom sine innslag, vil likevel påpeke at Pinsebevegelsens syn er udiskutabelt. Han hevder at spørsmålet om homofili er av en slik grunnleggende art at ulike syn ikke bør være mulig, selv om det finnes enkelte innenfor bevegelsen som muligens har et mer liberalt syn.²⁸⁶ Terje Hegertun på sin side ønsker en debatt der fasiten *ikke* er gitt på forhånd. Dette skriver han om i Korsets Seier samme uke som Andersen påpeker at Pinsebevegelsens syn er udiskutabelt. Hegertun hevder at de teologiske spørsmålene har ulik art, og at dette spørsmålet om likekjønnet ekteskap, bør kunne være av en slik art at man kan ha ulike synspunkt. Her ser vi altså et klart skille mellom Andersen og Hegertun, da Andersen forfekter at man ikke kan operere med to syn på likekjønnet ekteskap innenfor Pinsebevegelsen, mens Hegertun hevder at det bør være mulig. Deres ulike innlegg i saken om hvordan man ser på håndteringen av spørsmålet om samlivsetiske spørsmål som likekjønnet ekteskap, er muligens en av årsakene til at Dagen tar saken videre, og stiller ulike menigheter spørsmål om deres forhold til homofilidebatten.

5.4.1 Dagen stiller pastorer i Pinsebevegelsen aktuelle spørsmål i forhold til den uteblitte debatten

28. juni, 2017 kommer Dagen med et innlegg hvor de har stilt 13 menigheter i Pinsebevegelsen fire spørsmål om hvordan de stiller seg til ulike temaer innenfor homofilidebatten. Spørsmålene som ble stilt var: 1. Mener du man bør ha mer teologisk debatt i Pinsebevegelsen om likekjønnede ekteskap? 2. Er det greit å slippe til folk på talerstolen med andre syn enn det tradisjonelle? 3. Kan Pinsebevegelsen leve med to syn? Og 4. Gikk lederrådet for langt eller ble de for bombastiske da de anbefalte pinsemenighetene ikke å ha prekenfellesskap med dem som anerkjenner likekjønnet ekteskap?²⁸⁷ Veldig få av de spurte menighetene kom med klare ja eller nei svar, og en del av dem svarte ikke i det hele tatt. Jeg vil her komme med en kort oppsummering av deres svar.

Wiggo Skagestad²⁸⁸, er en av dem som er klar i sine svar. Han svarer at det aldri er farlig med debatt, men at han heller ikke ser på det som nødvendig. Han ser ikke på det som aktuelt med to syn innenfor Pinsebevegelsen og heller ikke å slippe til de som har et liberalt

²⁸⁶ Fuglset, 2017

²⁸⁷ Askehaug & Hammerstad, 2017

²⁸⁸ Wiggo Skagestad er pastor i Filadelfia Kristiansand

syn på ekteskapet på talerstolen. Neste mann ut er Øystein Gjerme²⁸⁹, og Gjerme sier han stiller seg positiv til å delta i debatten. Han vil ikke ekskludere eller boikotte de med ulikt teologisk syn i økumeniske samlinger, men hevder det ikke er mulig å leve med to syn i Pinsebevegelsen. På spørsmål nr. 4, hvor han blir spurt om lederrådet gikk for langt, sier han at han ikke har noen formening om det. Gunnar Jeppestøl²⁹⁰ svarer nei på samtlige spørsmål og viser med dette at han vil føye seg inn under en klar konservativ linje. På den andre siden finner vi Christoffer Svartdahl²⁹¹, pastor i United Oslo, han er en av dem som viser høy takhøyde i sine svar og virker til å være mer åpen med tanke på å ha to syn innenfor bevegelsen. Han påpeker at debatten allerede er i gang, og at spørsmålet heller handler om *hvor* og *hvordan* den skal føres. Hans erfaringer med at også medlemmer i hans egen menighet innehar ulike syn i denne saken, gjør at han ønsker å komme frem til et enhetlig syn de kan stå sammen om.²⁹²

David Hetlelid,²⁹³ peker på at det foregår en debatt på flere ulike arenaer, men at han ikke vil bruke kirkerommet til debatt, da det er forbeholdt forkynnelse. På spørsmålet om de kan leve med to syn svarer han at han ikke vet om det er mulig. Han opplevde heller ikke at anbefalingene gitt av Teologisk refleksjonsgruppe var til nytte for deres menighet. Per Eivind Kvammen²⁹⁴ peker på sin side på at teologisk debatt alltid er berikende, og sier at det å slippe til de med et liberalt syn på talerstolen vil være avhengig av situasjonen og konteksten. Han har selv et tradisjonelt syn på ekteskapet og håper at Pinsebevegelsen forblir konservative. Men når det kommet til om han synes Teologisk refleksjonsgruppe gikk for langt i sine anmodninger om økumenisk samarbeid med liberale, virker han til å mene at de gjorde det.²⁹⁵

Andreas Hegertun er en av dem som ikke svarer helt konkret på spørsmålene. Han viser til at samtaler rundt lærespørsmål som stikker så dypt som dette, bør diskuteres i trygge

²⁸⁹ Øystein Gjerme er pastor i Salt-kirken i Bergen, og nåværende leder for den norske Pinsebevegelsen.

²⁹⁰ Gunnar Jeppestøl var pastor i Filadelfia Vennesla på dette tidspunktet, han gikk av 1.januar 2020

²⁹¹ Christoffer Svartdahl er pastor i United Oslo

²⁹² Askehaug & Hammerstad, 2017

²⁹³ David Hetlelid var pastor i Filadelfiakirken Sarpsborg på dette tidspunktet, i dag er han leder for den internasjonale Pinsebevegelsen.

²⁹⁴ Per Eivind Kvammen er pastor i Sentrumsmenigheten Sandnes

²⁹⁵ Askehaug & Hammerstad, 2017

rom, og ikke i pressen. Benjamin Jensen²⁹⁶ svarer heller ikke konkret på Dagens spørsmål. Men kommer med en samlet uttalelse:

Som Kirke tilhørende Pinsebevegelse står vi trygt på vårt klassiske syn på ekteskapet, mellom mann og kvinne. Vår samlivsetikk skal bygges på hva Bibelen viser oss er Guds gode vilje for oss. Vi mener likevel det er viktig å kunne samtale om temaer som berører menneskers liv så dypt som dette, men at det gjør seg best i trygge rom av tillit og relasjoner og ikke i pressen.²⁹⁷

Tormod Røyland²⁹⁸ er en av de som er mer klar i sine svar, og skriver blant annet at lederrådets anbefaling var generelt en tydelig og god anbefaling. Frank Erlandsen²⁹⁹ på den andre siden svarer heller ikke helt konkret på spørsmålene, men stiller seg bak de føringer som lederrådet har kommet med.

Selv om svarene er vage, og enkelte velger å ikke svare på Dagens spørsmål, skjønner vi ut fra de som svarte at det også innenfor Pinsebevegelsen er variasjoner i hvordan de vil håndtere spørsmålet om likekjønnet ekteskap. De virker til å være forholdsvis samkjørte i spørsmålet om de ser for seg to syn i Pinsebevegelsen, mens det er mer uenighet omkring hvorvidt man skal ønske en teologisk debatt velkomment og om de bør ha økumenisk samarbeid med de som har et liberalt syn.

5.4.2 Sarons Dal 2017

Selv om de fleste som svarte på spørreundersøkelsen er vage og unnvikende når det kommer til å svare konkret på spørsmålene, kan det likevel se ut som at de ulike innleggene i Korsets Seier og Dagen har gjort tiden moden for deltagelse i debatten. Under sommerstevnet i Sarons Dal, 13. juli 2017, blir det annonsert et seminar med tittelen: *Er Bibelens moral blitt gammeldags? Hvordan møte moderne livsstil som samboerskap, homofili og alkoholbruk?*

²⁹⁶ Benjamin Jensen er pastor i Tabernaklet Bergen.

²⁹⁷ Askehaug& Hammerstad, 2017

²⁹⁸ Tormod Røyland er pastor i Karismakirken Stavanger.

²⁹⁹ Frank Erlandsen er pastor i Betel Trondheim

Det er Anne Gustavsen som står oppført som taler, og i tillegg skal der være et samtalepanel bestående av: Egil Svartdahl, Jostein Krogedal, Wiggo Skagestad og Hans Martin Skagestad.³⁰⁰ Men i motsetning til alt annet på dette sommerstevnet, blir ikke seminaret streamet. På Facebook-siden til stevnet, kunne man lese at dette var fordi man ønsket at det skulle være en panelsamtale for de som var til stede i Sarons Dal.³⁰¹ Dette førte selvsagt til reaksjoner, da et så brennhett tema hadde mange interessenter også utenom de som deltok på sommerstevnet.

Men dette seminaret var ikke det eneste som skapte debatt i løpet av sommeren 2017. Egil Svartdahl som også var en av de som deltok i samtalepanelet, skapte overskrifter med sine prekenes om økumenisk samarbeid på Pinsebevegelsens eget sommerstevne, på Hedmarktoppen. Jeg vil komme tilbake til disse talene/podcastene i kapittel 7.

5.4.3 *Få som ønsker å svare*

Etter dette stevnet ser det ut til at temaet *homofili* igjen blir lagt lokk på. Og da Vårt Land i mars 2018 prøver å kartlegge hvordan de ulike frikirkene forholder seg til homofili i praksis, er det et fåtall av dem som blir oppringt som ønsker å svare. Harald Hegstad³⁰² som også blir intervjuet om saken sier at han skjønner dette godt. Han tror at de er redde for at uansett hva de svarer, vil det bli galt for noen.³⁰³

Sigmund Kristoffersen, er en av dem som ikke vil svare konkret på hvilke spesifikke oppgaver homofile samboende kan ha i menigheten. Men Kristoffersen kommer likevel med en uttalelse som gir innblikk i menighetens håndtering av saken:

Men generelt vil jeg si at alle som er homofile er velkomne i våre gudstjenester og i våre menigheter. Det å praktisere homofili er annerledes fra å være homofil. De lokale menighetene er frittstående i Pinsebevegelsen, men praksisen er at det å leve i synd, mot kristen etikk, er uforenelig med å ha en tjeneste i menigheten. Da blir det

³⁰⁰ Troens Bevis, 2017

³⁰¹ Innlegget er nå ikke lenger tilgjengelig på Facebook.

³⁰² Professor ved Menighetsfakultetet

³⁰³ Som jeg skriver innledningsvis, er dette noe jeg også opplever i mitt forsøk på å få svar av pastorer og ledere i spørsmålet om hvordan Pinsebevegelsen møter spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

vanskelig å inneha lederposisjoner på et eller annet plan. Dette gjelder uansett hvilken synd man lever i, både heterofilt samboerskap og homofilt samliv. Ellers ønsker jeg ikke å si noe spesifikt om konkrete tjenester og funksjoner. Men man kan selvfølgelig delta på gudstjenester eller i smågrupper, sier Kristoffersen.³⁰⁴

Ved å svare dette, viser Kristoffersen at Pinsebevegelsen ikke ønsker å gå inn på detaljer i forhold til hvordan de håndterer denne type utfordringer, men at de på generelt grunnlag ikke skiller mellom det de vil se på som ulike typer syndig livsstil.

5.4.4 Skeivt kristent nettverk etterlyser debatt

En av dem som nok ikke vil bruke begrepet syndig livsstil på homofili, er Marit Liarbø. Liarbø er selv homofil og er initiativtaker og leder for Skeivt kristent nettverk. Dette nettverket ble etablert i mars 2019, og består av både heterofile, homofile, bifile og transpersoner. De ønsker å være til støtte for skeive innenfor både pinsekarismatiske -og andre frikirkelige menigheter.³⁰⁵ Slik jeg ser det kan denne organisasjonen sammenlignes med homobevegelsen og Åpen folkekirke.³⁰⁶ På samme måte som de kjempet for de homofiles rettigheter innenfor stat og kirke, arbeider nå Skeivt kristent nettverk for at de også skal få de samme rettighetene innenfor frikirkene, deriblant Pinsebevegelsen.

Liarbø er også en av dem som flere ganger har etterlyst en offentlig debatt om hvordan Pinsebevegelsen vil møte spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Hun var en dem som deltok i debatten i nettmediene som stormet etter at Gustavsen brukte begrepet verkebyller, og hun kaller Pinsebevegelsens uttalelser om saken for tåkeprat. Ut fra Liarbøs ulike innlegg ser det ut til at hun ønsker klarere svar i hvordan saken blir håndtert, og ønsker mer åpenhet fra Pinsebevegelsens side. Hun påpeker også at den manglende streamingen av seminaret i Sarons Dal 2017, viser til Pinsebevegelsens mangel på åpen og ærlig kommunikasjon.³⁰⁷

³⁰⁴ Friestad & Misje, 2018

³⁰⁵ Skeivt kristent nettverk, 2020

³⁰⁶ Åpen kirkegruppe som har eksistert siden 1976, har også selvstøtt vært pådriver innenfor likestillingen av homofile og heterofile innenfor Den norske kirke.

³⁰⁷ Liarbø, 2018

Liarbø peker også på hvordan man i Sverige har åpnet opp for debatt ved at det kristne forlaget Libris gav ut både en antologi og en selvbiografi hvor et liberalt syn på homofiles forhold innenfor frikirken blir anerkjent. Erlandsen, som jeg har vist til under debatten med Andersen, er en av bidragsyterne i antologien. Liarbø hevder at disse utgivelsene gir den norske Pinsebevegelsen er utmerket utgangspunkt for å følge opp debatten. Men at de istedenfor forblir de tause. «Ingen våger. Den øredøvende tausheten vedvarer.»³⁰⁸ Skriver Liarbø.

5.5 Klimaet i debatten

Vi ser altså at selv om enkelte, som Anne Gustavsen, har prøvd å løfte debatten ut fra Pinsebevegelsens menigheter og inn i det offentlige rom, har responsen ikke vært det helt store. Andersens og Hegertuns innslag er informative i forhold til deres eget ståsted, og med Andersen som leder i Teologisk refleksjonsgruppe, er de med på å gi innsikt i holdningene sentralt innad i Pinsebevegelsen. Men man klarer likevel ikke å få noe inntrykk av hvilke tanker som rører seg rundt om i de ulike menighetene. Hegertun peker på debattkulturen innenfor Pinsebevegelsen som en av grunnene til at de forblir tause. Han er redd det er en frykttkultur som gjør at enkeltpersoner ikke ønsker å ytre seg.

Som jeg skriver innledningsvis til dette kapittelet, hevder både Habermas og Rawls at det er en fordel om alle deltar i den offentlige debatten og deler sine syn. På denne måten kan den felles plattformen av moral og etikk utvikle seg på en mer rettferdig måte. Når Pinsebevegelsen (og andre frikirker) nå velger å trekke seg bort fra denne debatten, vil muligens ikke deres stemme bli tatt med i den videre utviklingen. Jeg har nevnt Pinsebevegelsens historikk i forhold til politisk aktivitet og deres noe betente forhold til media. Og dette er nok en av årsakene til at bevegelsens medlemmer ikke ønsker å delta i debatten. Samtidig har nok klimaet i debatten gjort at de velger å ikke la media ta del i deres utredninger om lærespørsmål. Tormod Røyland som var en av dem som var klar i sine svar hos Vårt Land, påpeker også vanskeligheten av å forsvare et klassisk syn i den offentlige debatten:

³⁰⁸ Ibid.

Jeg ønsker å være klar på en kristen sitt kall om å elske og respektere alle mennesker med andre holdninger og meninger uavhengig av overbevisning, kultur og religion, og samtidig kunne være «sannheten tro i kjærlighet» på eget ståsted. Og at en slik toleranse må gå begge veier i samtalen. Men det skjer dessverre litt for sjeldent er min erfaring. Jfr. debatten rundt Ropstad og mørkemannstempellet. Symptomatisk for debattklima dessverre.³⁰⁹

Røyland har muligens mye rett i hvordan han ser på debattklimaet. Men samtidig kan det også virke til at det er klimaet innenfor menighetene som er like mye årsaken til at man ikke uttaler seg, sett utfra både Gustavsens og Hegertuns uttalelser om ønske om anonymitet. Er det slik at vi har fått en kultur hvor de liberale innenfor Pinsebevegelsen er stille for ikke å bli hengt ut av sine egne, mens de konservative er stille for ikke å bli hengt ut i storsamfunnet? Jeg håper at dette i så tilfelle ikke er kulturer som vedvarer, for det kan føre til at Pinsebevegelsen igjen velger å isolere seg fra storsamfunnet. Og slik jeg ser det har både mindre kulturer som den vi finner innenfor Pinsebevegelsen, og større som vi finner i storsamfunnet, nytte av at alle kan delta i debatter uten å bli forhånds dømt. Men selv om debatten viser at det både er et noe umildt klima og en begrenset deltagelse, kommer etter hvert Sigmund Kristoffersen med en oppfordring til deltagelse i samfunnet.³¹⁰

5.5.1 Sigmund Kristoffersen oppfordrer til deltagelse i samfunnet.

Etter en lang tid hvor debatten igjen ser ut til å ha stilnet, kommer så Sigmund Kristoffersen i februar 2019 med en oppfordrende leder i Korsets Seier. Her oppfordrer han til at kristne deltar i samfunnet, og at de ved å leve etter Jesu eksempel vil tilføre andre verdier enn det som er rådene og styrende i samfunnet.³¹¹ Han viser også til Habermas sin bok, *Europe: The faltering Project*, hvor Habermas mener samfunnet må betale for å ha utestengt de kristne og dermed også deres påvirkningskraft.³¹² Kristoffersen refererer også til bibelversene Matt 5, 13-14 hvor Jesus kaller sine følgere for jordens salt og verdens lys. Dette er samme bibelvers

³⁰⁹ Dette har jeg fått opplyst i en e-post (T. Røyland, personlig kommunikasjon, 1. februar 2019).

³¹⁰ Kristoffersen er leder i Pinsebevegelsen på dette tidspunktet.

³¹¹ Kristoffersen, 2019

³¹² Om de kristne har blitt utestengt, eller om de ikke har ønsket å være med kan selvsagt diskuteres.

som Somdal viser til, når han omtaler de kristnes plass i samfunnet. Men det kan altså se ut til at Kristoffersen nytter seg av dette bibelverset på en annen måte enn Somdal, da han peker på at man må være med aktivt, om samfunnet skal bli påvirket av Pinsebevegelsens verdier. Kristoffersen påpeker at de kristne kan være med på å påvirke og være viktige aktører. Han vil altså at kristne skal være mer åpne og vise sine verdier, istedenfor å gjemme seg bort.³¹³ Kristoffersen er ikke alene om å fremme denne tanken. Og ifølge Frank Erlandsen er dette noe Pinsebevegelsen er bevisst på, og at de nå velger deltagelse fremfor isolasjon:

Isolasjon er potensielt en større risiko dersom pinsebevegelsen ikke selv bevisst ser seg som en seriøs, likeverdig og synlig samfunnsaktør, som tar tjenende samfunnsansvar. Men dette tror jeg pinsebevegelsen er våken på, og jeg ser i pinsebevegelsen konturene av en kirke som reiser seg, bryter isolasjon og engasjerer seg for samfunnets beste.³¹⁴

5.6 Oppsummering og refleksjoner

Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatten, har som vi ser fra deres historikk ikke vært særlig aktiv. Dette har sine årsaker, da bevegelsen fra starten av opplevde å bli hetset gjennom media. I tillegg har de til tider isolert seg fra storsamfunnet, for å bevare sin renhet. Dette har dog ikke vært tilfelle de siste tiår, hvor vi har sett en utvikling innenfor Pinsebevegelsen hvor de fremstår som en moderne og hipp kultur. Og man kunne anta at de i denne omgang ønsket å delta i debatten. Men vi ser at selv om deres deltagelse i debatten nå blir etterspurt, forblir de fleste tause.

Da Gustavsen lot Erlandsens kronikk komme på trykk i Korsets Seier, ble hun møtt med et kommentarfelt som ikke var begeistret for at hun gav de liberale plass i avisen. Og da hun så senere selv påpekte viktigheten av debatt, forble det taust. Hegertun, som sier at han har et moderat klassisk syn, påpeker at det kanskje er en fryktkultur som gjør at de velger å ikke delta. Han knytter mangelen på en trygg debattkultur innad i Pinsebevegelsen til mangelen på

³¹³ Nå er muligens denne lederen skrevet som en generell oppfordring, men slik jeg ser det, er den også relevant i forhold til debatten om likekjønnet ekteskap

³¹⁴ Dette har jeg fått opplyst i en e-post (F. Erlandsen, personlig kommunikasjon, 22.april, 2020).

ytringer. Han peker på at samtalen nok likevel foregår, men da innad i ulike fora i bevegelsen.³¹⁵

Gjennom spørreundersøkelser både i Dagen og Vårt Land, kommer det tydelig frem at de fleste ønsker å ta denne debatten innenfor egne rekker, og ikke i media. Det å innta denne noe passive rollen i media, kan muligens være et tegn på at de nå er i ferd med å isolere seg fra storsamfunnet igjen slik de gjorde på 70-tallet, da i en intensjon om å bevare sin renhet. Men på den andre siden kommer også Kristoffersen etter hvert med en oppfordring om å delta i samfunnet, nettopp for å kunne være med å påvirke det. Kristoffersen viser her til det samme som Habermas, om at om man ikke deltar, kan man heller ikke være med på å forme vårt fremtidige samfunn. Samtidig påpeker også Jürgen Habermas viktigheten av at religionene oversetter hjertesakene sine til et språk som kan føres i den offentlige debatt.³¹⁶ Dette kravet om å oversette sine argumenter til et felles sekulært språk, er også noe Rawls påpeker.³¹⁷ Dette er spesielt viktig når det gjelder prosesser i samfunnet som fører til politiske og rettslige avgjørelser.³¹⁸ Men slik jeg ser det kan også disse kravene om å oversette sine religiøse argumenter føre til at religiøse samfunn, som Pinsebevegelsen, da heller velger å bare ta debatten i sine egne fora, slik at deres argumenter ført på et religiøse språk ikke vil bli avvist som ugyldige i den offentlige debatten.³¹⁹

³¹⁵ Dette er også noe Sigmund Kristoffersen påpeker, at selv om debatten ikke har foregått i det offentlige, betyr ikke dette at temaet ikke blir diskutert innad i de ulike fora.

³¹⁶ Habermas, 2005, s.12

³¹⁷ Rawls, 2005, s.150

³¹⁸ Leivik, 2012, s.15

³¹⁹ I denne situasjonen hvor arenaene er kristne aviser, vil ikke kravet om et sekulært språk være like viktig som i den øvrige offentlige arena. Men for at deres meninger skal bli hørt og regnet med i samfunnet ellers, er dette slik jeg ser det en nødvendighet for at meningsmotstanderne skal forstå dere argumenter. Rawls antar at alle borgere har en form for omfattende doktriner som de relaterer sin politiske rammeforståelse til. Sådane doktriner kan være både ikke-religiøse og religiøse. (Bangstad, 2009, s. 65). Han mener at man kan introdusere disse doktrinene, også de religiøse i offentlige debatter, men at det da kreves at man gir «(...) adekvate offentlige fornuftsgrunner (properly public reasons) til støtte for de prinsipper og politiske tiltak som vår omfattende doktrine sies å støtte (ibid.)» (Bangstad, 2009, s.66). Og at man da på sett og vis setter parentes rundt doktrinene i møte med offentligheten. Både Heiene og Henriksen som jeg viste til i kapittel 3 er opptatt av at de også utenfor det kristne trossamfunn kan etterprøve argumentene. Da kan man til dømes ikke argumentere for lover ut fra Bibelens etiske normer, men sette de inn i en mer allmenntetisk forståelse. På samme måte som Rawls representerer også Habermas en prosedural liberalisme. Men hvor Rawls vil at man skal sette doktrinen i parentes, hevder Habermas at det er det sekulære samfunn som må utvikle en ny forståelse av religiøse overbevisninger som noe mer en utdaterte holdninger (jfr. Røylands uttalelser om klimaet i debatten). Habermas hevder at religionene har en viktig verdi i samfunnet som bærere av håp og mening i sekulære samfunn, og peker på dem som kulturelle/religiøse ressurser. Han forfekter også at de sekulære verdiene ikke er mer verdifulle enn de religiøse. (I kapittel 6 vil jeg vise til en mulig tilknytning mellom de kristne og de

En av de som har vært synlig i denne debatten er Øyvind Gaarder Andersen. Han er leder for Teologisk refleksjonsgruppe, og kan da også muligens fungere som en talsperson for Pinsebevegelsen. Likevel vet man at det også finnes de av en mer liberal oppfatning innenfor bevegelsen, men at de uteblir fra debatten. Den avgåtte pinsepastoren, Thomas Erlandsen er derimot opptatt av å formidle at man også kan åpne opp for to syn i Pinsebevegelsen. Jeg vil i neste kapittel blant annet gi en innholdsanalyse av debatten mellom Andersens og Erlandsens, og deres argumenter.

sekulære verdiene i det norske samfunn). Men som Rawls, peker også Habermas på oversetting av sine religiøse overbevisninger til et sekulært språk, som et sentralt premiss. (Bangstad, 2009, s.90). Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å hevde at homofilt samliv ikke bør være tillatt fordi Bibelens sier det. Men det å oversette religiøst innhold er ikke enkelt, da det ofte fører til meningsstap. Og i forhold til spørsmålet om homofilt samliv for at ikke-religiøse skulle kunne oppfatte argumenter å være meningsbærende, ville man ikke kunne vise til Skriften, men muligens til at endringen i ekteskapsbegrepet fører til en oppløsning av samfunnet.

6 Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?

I dette kapittelet vil jeg gjøre en analyse av hvilke argumenter Pinsebevegelsen benytter seg av for å holde fast på det klassiske synet på ekteskapet, både gjennom deres ytringer i media og gjennom deres egne dokumenter.³²⁰ I kapittel 2 har jeg vist til hvordan endringene i storsamfunnet førte til en ny ekteskapslov hvor også det likekjønnede samlivet ble inkludert. Argumentene som førte frem til å endre loven, lå forankret i en allmenn etikk i forhold til verdisyn. Kim Friele lå i frontlinjen for denne endringen: «Kjernen i homokampen er at alle mennesker skal få velge hvem de vil elske, og hvem de skal dele livet med. Ingen stat skal blande seg inn i hvordan et menneske elsker eller lever ut sin kjærlighet.»³²¹ Selv om Friele her viser til frigjøring fra staten kan man muligens også peke på en frigjøring fra Den norske kirkes tradisjonelle teologiske grunnlag for ekteskapet, som en ordning mellom én mann og én kvinne.

Gjennom utviklingen i Den norske kirke, i kapittel 3, har jeg pekt på hvordan de i tillegg til det klassiske ekteskapssynet, også laget rom for et liberalt syn på ekteskapet innenfor deres kirkesamfunn. Slik jeg ser det kan man sette dette i sammenheng med sekulariseringen i samfunnet og en endret samfunnsstilling. Og ved at man gjennom endrede holdninger i storsamfunnet, også overførte disse til kirkerommet.³²² Jeg er klar over at flere innenfor den liberale siden nok vil hevde at utviklingen i Den norske kirke hadde skjedd uavhengig av utviklingen i storsamfunnet/den norske stat, og at deres nye måte å forstå bibeltekster på, er et resultat av teologisk arbeid. Men uavhengig av bakgrunn for utviklingen i legitimeringen av en endret holdning i Den norske kirke, er det deres *nye kristne liberale syn* som utfordrer Pinsebevegelsen.³²³ Jeg vil i dette kapittelet besvare det andre underspørsmålet: *Hvordan argumenter Pinsebevegelsen for å holde fast på det klassiske ekteskapssynet?*

³²⁰ Jeg vil etter beste evne gi en innføring i de ulike teologiske og etiske argumentene i denne saken.

³²¹ Human-Etisk Forbund, u.å.

³²² Her må man også se på forholdet mellom Den norske kirke og storsamfunnet, som tidligere har vært nært knyttet til hverandre.

³²³ Slik jeg ser det, hadde muligens debatten om håndtering av spørsmålet om likekjønnet ekteskap aldri nådd Pinsebevegelsen uten at Den norske kirke også hadde innført likekjønnet vigsel. Men samtidig må man kunne anta at det også finnes flere innenfor Pinsebevegelsen som står for et liberalt syn på ekteskapet. Da de ikke har vært å se i debatten, bruker jeg i denne sammenheng, avgåtte pinsepastor Thomas Erlandsens argumenter. De konservative argumentene fra Pinsebevegelsen vil sammenfalle med de fra dem med samme syn innenfor Den norske kirke.

Dette svarer jeg på ved å først se nærmere på *Trosgrunnlaget* til Pinsebevegelsen, deretter vil jeg analysere den nevnte debatten mellom Erlandsen og Andersen fra 2016 og 2017.³²⁴ Gjennom deres debatt vil man kunne kjenne igjen flere av de argumentene som ble brukt mellom Henriksen og Heiene i begynnelsen av millenniet. Erlandsen hevder at Andersen tolkningsdiskriminerer de homofile. Dette er noe Andersen avviser, og peker på at noen tekster må leses som kulturelt betingede, mens andre igjen er transkulturelle. William J. Webb er en av dem som har skrevet utførlig om disse ulike tilnærmingene, og jeg vil derfor gi et innblikk i hans teorier. Videre vil jeg også gi en analyse av Pinsebevegelsens dokument, *Samlivsetikk*, som ble publisert i juni 2019, før jeg avslutningsvis gjør en oppsummering og kommer med refleksjoner.

6.1 Trosgrunnlaget

Pinsebevegelsen har som Somdal påpeker i *Tro og Lære*, ikke vært opptatt av dogmatikk, og det kan dermed for utenforstående være vanskelig å vite hva Pinsebevegelsen står for. Men i 2012, ble det utarbeidet et *Trosgrunnlag*, som skulle være forpliktende for de menighetene som ønsker å være en del av Pinsebevegelsen.³²⁵ Ifølge Jan Eilert Aakre³²⁶, ble *Trosgrunnlaget* utarbeidet gjennom en prosess som gikk over tid i flere fora:

Dokumentet gir en konsentrert fremstilling av trosgrunnlaget for Pinsebevegelsen i Norge. De punkter som her er nevnt, danner basis for det trosfellesskap Pinsebevegelsen er og utgjør fundamentet for vår forkynnelse og praksis. Det er en arbeidsform som beskrives i Grunnlagsdokumentet for Pinsebevegelsen i Norge. Pinsebevegelsens vedtekter viser til at «Lærespørsmål avgjøres ikke ved votering».³²⁷

³²⁴ Slik jeg ser det, gir denne dialogen mellom Andersen og Erlandsen et godt bilde på hva debatten dreier seg om.

³²⁵ Det er fra dette jeg siterer fra helt i starten, i innledningen.

³²⁶ Jan Eilert Aakre er administrasjonsleder i Pinsebevegelsen

³²⁷ Dette har jeg fått opplyst i en e-post (J.E. Aakre, personlig kommunikasjon, 20. august 2019). Ifølge Aakre ble *Trosgrunnlaget* lagt frem og fikk sin tilslutning på deres årlige lederkonferanse, Led 12, som ble avholdt på OCC, Stokke, 9-13 februar 2012.

Så selv om Pinsebevegelsen består av selvstyrte menigheter, må de fortsatt forplikte seg på dette dokumentet.³²⁸ Dokumentet formulerer deres ekteskapssyn på denne måten: «Vi tror at Gud har innstiftet ekteskapet mellom kvinne og mann som den naturlige rammen for samliv.»³²⁹ Men bakgrunnen for hvorfor de holder fast på det klassiske ekteskapssynet, blir ikke videre utdypet. Muligens kommer dette av at man tenkte da det ble skrevet at det var en lang tradisjon for dette synet, og at det dermed ikke trengte noe mer forklaring. Dette blir noe utdypet noe i skrivet de utgir i 2014:

Bibelen taler kun om ekteskap mellom kvinne og mann. Gud skapte menneskene til mann og kvinne, og både skaperordningen og Bibelens etiske formaninger er tydelig på at det seksuelle samlivet hører hjemme i ekteskapet mellom mann og kvinne. Når Bibelen taler om seksuell aktivitet mellom mennesker av samme kjønn, sier den at dette er forhold vi må omvende oss fra (Rom 1, 26-27; 1 Kor 6, 9-11).³³⁰

Men i det siste ser det likevel ut til at dette synet bør utdypes enda noe mer, og det gjør Pinsebevegelsen gjennom dokumentet, *Samlivsetikk*, som kom sommeren 2019.³³¹ Jeg vil analysere dette dokumentets innhold, men først vil jeg belyse debatten mellom Thomas Erlandsen og Øyvind Gaarder Andersen som foregikk forut for publiseringen av *Samlivsetikk*.

6.2 Offentlig debatt mellom Erlandsen og Andersen i Korsets Seier.

Da Erlandsens kronikk, *Bibeltroskap som åpner for homofilt samliv*, kom på trykk i Korsets Seier i april 2016, skapte det en opphetet debatt i kommentarfeltene. Erlandsen åpner som jeg har nevnt med å kalle seg selv konservativ og bibeltro, selv om han innehar det jeg vil kalle et liberalt syn på homofilt samliv. Jeg vil her analysere kronikken hans, og Øyvind Gaarder Andersens tilsvarende, og gjøre rede for sentrale momenter ved deres tekster. Gjennom denne

³²⁸ Det kan også være nyttig å merke seg hva som sies om lærespørsmål og votering her. Vi ser altså at dette skiller seg fra hvordan spørsmålet ble håndtert i Den norske kirke, hvor man stemte over om man skulle innføre et liberalt syn på ekteskapet på likt grunnlag med det konservative synet.

³²⁹ Pinsebevegelsen, 2012

³³⁰ Pinsebevegelsen, 2014

³³¹ Pinsebevegelsen gav også ut et kort skrift om synet på ekteskap i 2014.

debatten får vi et godt innblikk i de ulike argumentene som blir nyttet for å forsvare både et konservativt og et liberalt ekteskapssyn.³³²

6.2.1 Thomas Erlandsen åpner for homofilt samliv.

Som vi ser ut fra Pinsebevegelsens *Trosgrunnlag*, viser de til Bibelen i sitt ståsted om ekteskapssyn. De viser til at Bibelens etiske veiledning er normativ, også for dem i dag. Men det samme forfekter også Thomas Erlandsen, da han i en kommentar i *Korsets Seier*, 25. april, åpner for homofilt samliv. Erlandsen velger også å kalle seg konservativ, selv om han innehar det som vanligvis vil bli referert til som et liberalt syn på homofilt samliv. Han skriver i sin kronikk at årsaken til at kirkene kommer frem til ulike svar i dette spørsmålet, delvis handler om at de leser og tolker Bibelens etiske forordninger på forskjellige måter. Han viser til at selv om man kommer frem til ulike svar, vil ikke det si at noen er mer bibeltro enn andre. Formålet med teksten hans er å vise at man kan være både bibeltro, konservativ og for likekjønnet samliv.³³³

Erlandsen forfekter at hans intensjoner med å komme med denne kronikken, ikke er for å få noen til å skifte ståsted i denne saken, men heller at det skal skape tillit mellom dem som havner på hver sin side i dette spørsmålet.³³⁴ Han skriver videre at han vil bruke begrepet *homofilt samliv*, og ikke *ekteskap*, da han hevder dette ellers vil føre til tilleggsproblemstillinger som han ikke vil gå inn på. Men da jeg samtalte med ham om denne begrepsbruken på et senere tidspunkt, forklarer han årsaken slik:

Hele den seansen med skriving om dette tema i den perioden, så ville jeg unngå begrepet og institusjonen «ekteskap» om homofile livslange troskap samliv. [Sic] To årsaker: 1) Fordi mitt arg. var hele tiden hva Bibelen i seg i det minste kan åpne for. [Sic] Selve ekteskapet i Bibelen kan man nesten kalle heterofilskap, derfor ville jeg vise at det finnes en andre vei i Bibelen å tenke om homofile som også ville forplikte

³³² Poenget med å gjøre rede for denne diskusjonen dem imellom, er at vi da får innblikk i hvilke argumenter som blir brukt fra både liberalt og konservativt hold. Man kan selvsagt påpeke at det finnes andre argumenter som også tas i bruk, og det gjør det. Men slik jeg ser det, gir denne diskusjonen/debatten, er godt bilde på hva det er som gjør at konservative og liberale velger hver sin side i spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

³³³ Erlandsen er i denne artikkelen bevisst på at han snakker om samliv og ikke bruker begrepet ekteskap. Som jeg har vist til i drøftingen av Henriksens artikkel, skilte også han mellom disse begrepene.

³³⁴ Erlandsen, 2016, (a)

seg på hverandre et helt liv. 2) «Ekteskap» er også en juridisk realitet som innebærer at man har rett til å adoptere osv. barn. [Sic] Personlig var jeg aldri imot dette, men jeg ville vise at det går an for alle kirkesamfunn/konfesjoner ikke å hoppe rett til det juridiske, men se for seg en alt. løsning for homofile. Min erfaring var at døren var helt lukket uten noe ønske om å se nyanser i denne saken. Derfor prater jeg nå om det jeg personlig synes går fint, og det de å åpne for hele begrepsfylden av ekteskap. [Sic] Likevel vet vi jo alle at en tosomhet mellom to forskjellige kjønn og to likekjønnet er forskjellige, helt enkelt fordi det er to ulike komboer. Skal jeg da gå i kamp for å skape et nytt begrep som skjelner mellom de to ulike ekteskapene? Hadde det gjort at noen da ville være mer åpen, så hadde jeg vært klar for den kampen. Men det ser det ikke ut som at noen er, så da lar jeg den bare ligge.³³⁵

Erlandsen begrepsbruk bunner altså ikke i at han personlig kjenner et behov for å skille mellom homofilt og heterofilt samliv, men for å gjøre veien til aksept av et liberalt syn enklere. Han skriver også at hans kronikk ikke er ment å skulle uttømme temaet, men at han ønsker den skal føre til videre samtaler. Noe vi også ser at den gjør, da spesielt med tanke på Andersens svar som jeg vil komme tilbake til.

For å utdype sin tankegang om at hans syn er konservativt, viser Erlandsen til at det finnes ulike måter å lese Bibelen på. Og at en måte er å bruke Bibelen til å lete seg frem til ulike plikter, forbud og påbud, hvor da homofili blir ramset opp som et forbud blant flere andre. Han viser til 3. Mos 18, 22; 20,13 hvor det står om at menn som ligger med menn, er avskyelig. Og han viser også til Paulus som omtaler temaet i Rom 1,27 og 1. Kor 6,9, og hvordan dette er resultater av at menneskene har vendt seg bort fra Gud.³³⁶

Videre peker han på at man også kan lese Bibelen i lys av skapelsesordenen, og han viser da til skapelsesfortellingen i 1.Mos 1, 27-28; 2, 24, hvor man kan lese om hvordan Gud skapte kvinnen og mannen til å leve sammen og befolke jorden. At Gud dermed har skapt menneskene til å leve sammen, to av hvert kjønn. Denne kjønnpolariteten er også noe Paulus

³³⁵ Dette har jeg fått opplyst i en e-post (T. Erlandsen, 20. februar, 2019).

³³⁶ Erlandsen, 2016 (a)

bruker som bakgrunn da han sammenligner Kristus og kirken som brud og brudgom.³³⁷

Erlandsen peker på at ved å lese Bibelen i lys av et mer helhetlig bilde av skapelsesorden, blir pliktene og påbudene, ikke *bare enkle bud og plikter*, men at de da vil gi mening som en del av et større bilde.³³⁸ Til slutt viser han til en tredje måte å lese Bibelen på, hvor alt leses i lys av *kenosis*, selvuttømmende kjærlighet. Og han påpeker da at kirkens oppgave er å virkeliggjøre denne kjærligheten på jorden:

Bare i lys av Jesu Kjærlighet, den selvutgivende kjærligheten, kan vi begripe hva som er Guds sannhet, rettferdighet og hellighet. En sannhet som ikke har røtter i selvutgivende kjærlighet, er ingen kristen sannhet; en rettferdighet som ikke har sine røtter i selvutgivende kjærlighet, er ingen kristen rettferdighet og heller ikke en hellighet som ikke har sine røtter i selvutgivende kjærlighet, kan kalles kristen hellighet.³³⁹

Det fremkommer klart at Erlandsen velger å nytte seg av den tredje måten å lese Bibelen på da han videre spør om det er noe med homofilt samliv, da av monogam og livslang art, som gjør at den ikke kan utvise denne type selvutgivende kjærlighet. Vi kan med dette dra paralleller til Henriksen da han kom med argumentasjon for å åpne for likekjønnet samliv, i 2001. Også han peker på at selv om et partnerskap ikke kan begrunnes direkte, vil man kunne finne elementer som bekrefter sentrale deler. Eksempelvis *respekt, kjærlighet, troskap, hensynsfullhet og gjensidig omsorgsforpliktelse*. Henriksen peker på disse elementene som kriterier for å fastholde en institusjonell ramme for samliv. Og han forfekter at akkurat disse samme kriteriene ivaretas i et partnerskap.³⁴⁰

Men om vi ser tilbake til Paulus sine forordninger, hvordan kan man lese Paulus, og fremdeles fremme likekjønnet samliv? Erlandsen hevder at kanskje Paulus ikke var kjent med homofili slik vi kjenner det i dagens samfunn. Han skriver at når han leser Paulus og de

³³⁷ Ibid. Se 1.Mos 1, 27-28; 2, 24 jf. Jesu ord i Matt 19, 4-6 og Paulus ord i Gal 5, 21-33

³³⁸ Erlandsen, 2016, (a)

³³⁹ Ibid.

³⁴⁰ Se delkapittel 3.4

situasjonene han setter homoseksuelle handlinger inn i, er det lite som tyder på at Paulus kjente til dagens situasjon med homofile par med kristen tro og kristne verdier. Han hevder også at det finnes lite forskning på samliv i bibelsk tid, og at det som finnes av forskning viser til homoseksualitet i forbindelse med pederasti,³⁴¹ mangel på jevnbyrdighet, egen nytelse og forsvart i hedensk mytologi. Utfra datidens homoseksualitet som utfoldet seg bare innenfor disse arenaen, skriver Erlandsen at Paulus gjør rett i å fordømme det. Så det var ikke homofili i seg selv Paulus fordømte hevder han, men måten homofili på den tiden skjedde på. Akkurat dette punktet om hva Paulus visste om homofili, er noe av det Andersen svarer Erlandsen på, i sin argumentasjon for å fastholde deres klassiske syn på ekteskapet.

6.2.2 Øyvind Gaarder Andersen – Paulus` kjennskap til homofili

Samme uke velger Øyvind Gaarder Andersen å svare Erlandsen på hans kommentar i Korsets Seier. Men han påpeker at han begrenser seg til enkelte punkter, og at refleksjonsgruppen vil komme med utdypende svar senere.³⁴²

I sin kronikk forfektet som sagt Erlandsen at homofili i Paulus øyne, ikke kunne gjelde dagens likekjønnede forhold. Men i motsetning til Erlandsen, ser Andersen ut til å mene at det finnes god forskning på at homoseksuelle forhold på Paulus sin tid også inkluderte stabilt samliv. Andersen viser til Bjørn Helge Sandvei, som har dokumentert at det var utbredt med samme type homofile forhold som vi finner i dag innenfor Romerriket. Andersen skriver: «Å Spørre om Paulus kjente til «ekte» homofili, synes for meg å være like meningsløst som å spørre om en prest i dagens San Francisco eller Greenwich Village i New York kan vite noe om mennesker som lever i lesbisk eller homofile partnerskap.»³⁴³ Andersen hevder at da som nå, var langvarige, stabile relasjoner mellom likekjønnede, definert som ekteskap, ikke uvanlig. Og han viser igjen til Sandvei og hans utlegninger om homofilt samliv i Bibelen.

Sandvei (2014) hevder at Paulus må ha kjent til homofilt samliv, slik vi kjenner det i dag. Han viser også til at det finnes god forskning på dette feltet, og at man har funnet bevis for at også kvinner giftet seg med hverandre i antikken: «Den kjente antikkforskeren og teologen Bernadette Brooten har funnet noe tilsvarende for kvinner, blant annet gravsteiner

³⁴¹ Pederasti er en form av homoseksuelt kjærlighetsforhold til gutter i pubertetsårene.

³⁴² Andersen viser her til deres dokument Samlivsetikk, som ble utgitt sommeren 2019.

³⁴³ Andersen, 2016, (a)

der innskrifter og portretter presenterer de avdøde som et lesbisk ektepar. Brooten konkluderer sin fremstilling slik: “Kildene vitner om at seksuell kjærlighet mellom kvinner fantes overalt i Romerriket” (Love Between Women, s. 360).»³⁴⁴ Det var også kjent at menn levde sammen som ektepar, hvorpå Andersen viser til Sandveis (2016) redegjørelse av dette ved å vise til *Efesiske eventyr*, hvor både heterofile og homofile kjærlighetsforhold ble skildret. Andersen hevder også på samme vis som Sandvei at homoseksualitet var utbredt i de store byene, da også i Antiokia hvor Paulus hadde base.³⁴⁵

Når det kommer til forståelsen av homoseksualitet som synd, hevder Andersen altså at Paulus kjente godt til de monogame, langvarige homoseksuelle forholdene, ikke bare pederasti. Og at han fortsatt peker på dette som synd. De måtte vende seg om fra synden, om de skulle kunne arve Guds rike. Sandvei refereres til igjen, og han påpeker at Paulus sidestiller hor og homoseksualitet.

I neste omgang tar Andersen for seg Erlandsens bruk av begrepet *konservativ*, da Erlandsen i sin kommentar skriver at han er konservativ, bibeltro og for likekjønnet samliv. Her svarer Andersen at han ikke tviler på at Erlandsen sier dette med gode intensjoner, men at han må forholde seg til at det man hevder, er læremessig knyttet til hvilket bibelsyn man har. Andersen gjør så kort rede for ulike bibelsyn. Disse tre er, *Feilfrihetssynet*, *Intensjonssynet*, og *Et feilbarlig menneskelig vitnesbyrd om Guds åpenbaring*. *Feilfrihetssynet*, er synet som sier at Bibelen er feilfri i sin helhet, også når det kommer til historie og geografi. Dette er det synet som er det klassiske synet hos pinsevevnerne. *Intensjonssynet*, er det synet som hevder at Bibelen er læremessig ufeilbarlig, men ikke når det kommer til historiske og geografiske spørsmål. Dette synet er det gamle klassiske synet fra Menighetsfakultetet. Så kommer Andersen til det han påpeker er et liberalt syn, *Et feilbarlig menneskelig vitnesbyrd om Guds åpenbaring*. Dette er et syn som hevder at Bibelen i tillegg til kritikk av historiske og geografiske momenter, også underlegges læremessig kritikk. Da blir ikke Bibelen sett på som Guds ord, men heller; «som feilbarlige menneskers reportasje om hva Gud har sagt og gjort».³⁴⁶ I denne synet vil da også hva Bibelen sier om etikk, vurderes ut fra dagens situasjon.

³⁴⁴ Andersen, 2016, (a), Sandvei, 2014, s.2

³⁴⁵ Andersen, 2016, (a), Sandvei, 2016, s.3

³⁴⁶ Andersen, 2016 (a)

Slik jeg tolker Andersen, vil han plassere Erlandsen innenfor dette synet, da han kun ut fra dette synet kan si at Paulus tok feil i forhold til homofili.

Til slutt kommer Andersen inn på dette med å fremheve kjærligheten som noe overordnet. Han påpeker at dog kan man ikke løsrive den fra Guds ord og bud. Andersen hevder at om man løsriver ordene om kjærlighet bort fra Bibelens bud, tar man bort Bibelens autoritet. Ut fra Andersens tilsvaer til Erlandsen ser vi at deres tolkninger av Skriften er motstridende, samtidig som de begge hevder å være bibeltro.

6.2.3 *Thomas Erlandsen kommer med tilsvaer*

9. mai kommer så Erlandsen med et tilsvaer med overskriften, *Unyansert, urimelig og tendensiøs*. Her innleder han sitt svar med at homofile kun har gjort seg skyldige i ønsket om å leve i livslange forpliktende forhold, slik som heterofile. Og at de ved å gjøre dette blir fortalt at de ikke er velkomne hjem til Gud. Han hevder at det ikke har noen hensikt å diskutere hvorvidt Paulus kjente til homofile forhold, av den art vi finner i dag. Erlandsen hevder at Andersen må være enig med han i at det uansett ikke var par som hadde vokst opp i den kristne tro Paulus talte om.³⁴⁷

Når det kommer til Sandveis argumentering, skriver Erlandsen at han er godt lest opp på dette. Men han hevder at Sandvei neglisjerer 2000 år med sosiale og antropologiske endringer. Hva Erlandsen legger i denne uttalelsen står for meg noe uklart, men slik jeg tolker det, peker det igjen på at Erlandsen ser på dagens homofile forhold mellom kristne homofile som noe helt annet enn de som eksisterte i Romerriket. Erlandsen forfekter at Andersens kategorisering av ham som liberal, slett ikke stemmer, og at han ikke har materiale fra hans kronikk til å kunne hevde at han mener Bibelen er «som feilbarlige menneskers reportasje om hva Gud har sagt og gjort».³⁴⁸ Erlandsen uttrykker at han ønsker mer velvillig lesning av hverandres tekster og ord, slik at man ikke kommer med forhåndspredikasjoner som dette. Avslutningsvis skriver han at vi må spørre oss selv hvorfor Jesus og apostlene av og til valgte å ikke følge budene, men heller gjorde handlinger som ivaretok menneskene.³⁴⁹

³⁴⁷ Erlandsen, 2016 (b)

³⁴⁸ Ibid.

³⁴⁹ Ibid.

6.2.4 Andersen kommenterer Erlandsens tilsvaer

I sin kommentar 22 mai (2016), hevder Andersen fortsatt at Erlandsens bibelsyn er liberalt. Anderen viser til at i et innlegg i verdidebatt, et par dager etter Erlandsens siste svar i Korsets Seier, forfekter Erlandsen igjen at Bibelen ikke er ufeilbarlig. Og at Erlandsen dermed ogsaa, etter Andersens tolkning, mener at den ikke er laeremessig ufeilbarlig. Andersens siterer Erlandsen: «Bibelen er som kirken, den er et ufullkomment vitne om den fullkomne Gud.»³⁵⁰ Dette er en forstaelse av Bibelen som ifolge tradisjonen da plasserer han pa den liberale siden hevder Andersen.

Videre papeker Andersen at bruken av ordet *reportasje* var brukt for a fa frem skriftsynet, og drar paralleller til reportasjer i aviser hvor man kan oppleve feilaktige gjengivelser. Naar det kommer til Paulus, viser Andersen til at Paulus, i likhet med de andre apostlene, har en andelig autoritet som aopenbaringsbaerere, og er formidlere av aopenbaringen fra Gud.³⁵¹ Andersen gjør ogsaa en mer omfattende redegjorelse av de ulike bibelsynene, for a forklare sin kategorisering av Erlandsens bibelsyn.

I tillegg skriver Andersen at han synes det er merkelig at Erlandsen hevder i sin kronikk at det ikke finnes saerlig forskning pa temaet homofili i nytestamentlig tid, samtidig som han hevder a vaere godt lest opp pa Sandveis dokumenter. Ifolge Andersen blir dette selvmotsigende, da Sandvei henviser til ulike forskeres materiale.

Naar det kommer til hvor Erlandsen hevder at det Sandvei pastår er en neglisjering av 2000 ar med sosiale og antropologiske endringer, synes Andersen det er vanskelig a forsta hvordan dette uansett skal kunne oppheve gyldigheten av hva Paulus skriver. Ifolge Andersen er ekteskapet mellom mann og kvinne en gudegitt skaperordning, pa tross av kulturelle endringer.³⁵² Men selv om Pinsebevegelsen holder fast ved sitt konservative bibelsyn presiserer Andersen avslutningsvis at de: «(...) ønsker a møte alle mennesker med omsorg, forbønn og hjelp til a leve i samsvar med Guds gode vilje.»³⁵³

³⁵⁰ Andersen, 2016 (b)

³⁵¹ Ibid.

³⁵² Andersen peker altsaa pa at Paulus sine ord om homoseksualitet er transkulturelle.

³⁵³ Andersen, 2016 (b)

6.2.5 Til sammenligning med debatten mellom Heiene og Henriksen

Vi ser altså at det er flere paralleller mellom denne debatten mellom Erlandsen og Andersen i 2016, og debatten som fant sted mellom Henriksen og Heiene i 2001. Henriksen argumenterer også, som Erlandsen, for at man ikke kan sammenligne dagens homofile parforhold med antikkens. Og på samme måte som Henriksen skiller mellom det heterofile ekteskapet og det homofile partnerskapet³⁵⁴, vil også Erlandsen legge inn ett skille mellom disse. Muligens gjøres dette skillet for ikke å gå imot Bibelens ord om at ekteskapet er forbeholdt mann og kvinne, og ved å legge til en annen form for samlivsinstusjon, unngår man dette dilemmaet.³⁵⁵

Erlandsen peker på at homofile, livslange og trofaste forhold, også kan utvise selvutgivende kjærlighet, og at de dermed ikke går imot Guds rettferdighet, sannhet og hellighet. Og på samme måte peker Henriksen på at han ikke kan se noe galt i homofilt samliv, så lenge man har oppfylt de elementene som er kriterier for en institusjonell ramme for samliv, deriblant kjærlighet og respekt. De peker også begge på samfunnsmessig erfaring av homofilt samliv som et poeng for å revurdere hvordan man stiller seg til denne formen for samliv.³⁵⁶

Heiene og Andersen på den andre siden, hevder at denne formen for bibeltolkning ikke kan rettferdiggjøres. Andersen forfekter at man ikke kan framheve kjærligheten som noe overordnet, og at den må sammenfalle med Guds ord og bud. Han hevder, som før nevnt, at om man løsriver ordene om kjærlighet bort fra Bibelens bud, tar man bort Bibelens autoritet. Heiene påpeker også i sitt tilsvarende svar til Henriksen at det melder seg refleksjoner omkring Bibelen som autoritet, om man supplerer med andre samlivsformer enn det Bibelen fordrer.

Vi kan altså se at også de liberale kristne hevder at de er bibeltro, selv om de fremmer et nytt syn på ekteskapet. Både Henriksen og Erlandsen hevder i sine artikler at de ikke kan se motsetningene mellom å ønske at homofile skal få leve i en form for samliv og samtidig følge kristen etikk.

³⁵⁴ Artikkelen til Henriksen ble utgitt i 2001, og da var det fortsatt begrepet *partnerskap* som ble nyttet om homofilt samliv.

³⁵⁵ Selv om Erlandsen ikke personlig skiller mellom det heterofile og det homofile samliv, påpeker han at tosamheten mellom to forskjellige kjønn og to likekjønnede er forskjellige, og at det kan være nyttig i veien mot aksept å anvende begrepet samliv fremfor ekteskap.

³⁵⁶ Slik jeg tolker dette med å vise til erfaring av homofilt samliv, henger det sammen med at man da vil hevde at også homofile par lever et godt samliv. Det blir da også påpekt at de ikke skader forvaltningen av jorden eller hindrer at Guds rike blir synlig på jorden, men at de heller er med på å virkeliggjøre Guds kjærlighet.

6.2.6 Debatten fortsetter året etter

Året etter, i juni 2017, fortsetter debatten mellom Erlandsen og Andersen. Årsaken er de svarene Andersen kommer med i forhold til Hegertuns innspill om at man må tåle uenighet om spørsmålet om likekjønnet ekteskap også innenfor Pinsebevegelsen.³⁵⁷ Andersen forfekter i sine svar at Pinsebevegelsens syn på likekjønnet ekteskap er udiskutabelt. Han påpeker at det finnes saker man kan være uenig om, men ikke på de områder hvor Pinsebevegelsens grunnleggende syn endres. Andersen skriver også: «Når det gjelder områder som kvinner i tjeneste og skilsmisse og gjengifte, er det behov for å tolke det Skriften sier. Men i spørsmålet om ekteskapet som en ordning bare for mann og kvinne gir ikke Bibelen rom for ulike tolkninger. Bibelen definerer homoseksuelt samliv som synd.»³⁵⁸

Dette får Erlandsen til å reagere, da han hevder at Andersen og Pinsebevegelsen, ved å dele inn i ulike områder, driver med det han kaller tolkningsdiskriminering. Erlandsen er enig i at det finnes større tolkningsrom når det kommer til kvinner i tjeneste, og kanskje skilsmisse, men ikke når det kommer til gjengifte. Erlandsen hevder at det er erfaring og fornuft som er årsaken til at Pinsebevegelsen gir rom for gjengifte, og at det burde utvises samme skjønn i forhold til homofile. Han forfekter at dette er tolkningsdiskriminering, da erfaring kommer de heterofile til gode, men ikke de homofile.³⁵⁹

Øyvind Gaarder Andersen kom så med et tilsvarende på Erlandsens anklager om tolkningsdiskriminering. Andersen peker i sitt innlegg på at man må sette slike spørsmål både inn i en historisk kontekst, og samtidig se hva teksten sier til mennesker i dag. «Jesu tilhørere ville forstå dette slik at hvis grunnen til skilsmisse var berettiget, var også gjengifte berettiget. Jeg mener derfor at vi også bør tolke det på samme måte. Dette er ikke en ny tolkning. Barratt for eksempel mente at gjengifte var berettiget når det er tale om hor, eller hvis man blir forlatt av sin ektefelle, slik det er beskrevet i 1 Kor 7,15. (T. B. Barratt, «Ekteskap, skilsmisse og gjengifte»: Oslo 1938.)»³⁶⁰ utdyper Andersen. Denne måten å skille tekster fra hverandre, ut fra kontekst, er med på å skape ulike tilnæringsmetoder til dagens eksegese av bibeltekster.

³⁵⁷ Se delkapittel 5.4

³⁵⁸ Andersen, 2017

³⁵⁹ Erlandsen, 2017, (a)

³⁶⁰ Andersen, 2017

6.3 William J. Webb om kulturelt betingede og transkulturelle tekster

Etter redegjørelsene i Del 1 og ved å se nærmere på Pinsebevegelsens argumentasjon, skjønner vi at det er snakk om ulike tilnæringsmåter til spørsmålet omkring homofili og likekjønnet ekteskap mellom Erlandsen og Andersen. Erlandsen forfekter at Pinsebevegelsen driver med tolkningsdiskriminering og peker da på at det finnes mange tidligere normer begrunnet i bibeltekster, som nå er oppløst av Pinsebevegelsen.³⁶¹ Erlandsen peker på at Pinsebevegelsen nå både godkjenner gjengifte og kvinner i lederroller. Og ved å utøve skjønn ved normer som rammer heterofile, bør dette ifølge ham også gjøres når det kommer til homofilt samliv.

Denne måten å argumentere på er ikke ukjent, og spørsmålet om homofili blir ofte sammenlignet med tidligere syn på slaver og kvinner. Andersen svarer Erlandsen ved å peke på at bibeltekster må leses ut fra kontekst, og at noen tekster vil være kulturelt betinget, mens andre er transkulturelle. William J. Webb er en av dem som har gitt en utførlig forklaring på hvilke kriterier som må være til stede for å si noe om hva som er kulturelt betinget og hva som er transkulturelt i Bibelens skrifter.³⁶² I sin bok *Slaves, Women & Homosexuals. Exploring the Hermeneutics of Cultural Analysis*, gjør han systematiske sammenligninger av tekster i Bibelen som omhandler slaver, kvinner og homoseksuelle.³⁶³

“When we arrive at the doorstep of Scripture, we encounter a text which *itself* was written within a particular cultural grid. It was not written in a vacuum, nor created for some theoretical and utopian society.”³⁶⁴ På denne måten viser Webb til at alle tekster i Bibelen har en kulturell tilknytning til tiden de ble skrevet i. Og gjennom sine analyser peker Webb til dømes på at enkelte tekster som omhandler kvinner må leses som kulturelt betingede tekster. Dette gjelder typisk de tekstene som setter restriksjoner for hvilke aktiviteter kvinner kan ta del i. Han viser til hvordan det kjønnsbaserte hierarkiet satte standarden for kulturelle normer, og at det ble forventet at kvinnene var lydige mot sine menn. Skriftsted som omtaler kvinnens

³⁶¹ Slik jeg ser det, henger dette også sammen med Heinens inndeling av ideallnormer og realnormer. Hvor ideallnormene peker på ekteskapet som livslangt, mens realnormene viser til at dette ikke alltid er mulig, og at man dermed ved gitte omstendigheter kan godkjenne skilsmisse og gjengifte.

³⁶² Andersen referer ikke til Webb, men deres argumenter for ulike tilnæringsmåter er sammenfallende, og fungerer som støtte til Pinsebevegelsens syn på likekjønnet ekteskap. Det finnes nok også gode støttespillere for Erlandsens liberale syn på ekteskapet, men da det er Pinsebevegelsens argumenter som er i fokus her, velger jeg å ikke trekke inn flere stemmer.

³⁶³ Jeg vil her gjøre et forsøk på en meget forenklet utgave av det sentrale i Webbs teorier.

³⁶⁴ Webb, 2001, s.23

rolle, taler altså direkte til mennesker innad i denne kulturen og vil ifølge Webb ikke ha overføringsverdi til dagens samfunn.

Men samtidig peker han på at tekster også kan vise til en transkulturell læring som trosser tid og rom. Dette ser vi blant annet i Galaterne 3:28, hvor Paulus sier sine kjente ord: «Her er ikke jøde eller greker, her er ikke slave eller fri, her er ikke mann eller kvinne. Dere er alle én i Kristus.»³⁶⁵ Webb hevder altså at dette skriftstedet vil kunne overføres til dagens samfunn, da det ikke er kulturelt betinget, men taler til alle kristne i fortid og nåtid. Videre viser han så til hvordan homoseksualitet blir omtalt som en hedensk praksis, som Guds folk ikke skal adoptere.³⁶⁶ Tekstene som omtaler homofili som eksempler på hedensk kultur settes opp mot de som følger Skriften, altså Guds folk. Og siden der er forskning som viser til at de også på den tiden Skriften ble nedskrevet, eksisterte monogame homofile forhold, forfekter Webb at tekstene er transkulturelle og vil gjelde for mennesker også i dagens samfunn, da vi i dag har en lik form for dynamikk mellom de kristne og storsamfunnet.³⁶⁷

Det er slike analyser som Webb viser til her, som ligger til grunn når Andersen argumenterer mot Erlandsens påstand om tolkningsdiskriminering. Og med dette i mente vil jeg nå gjøre rede for Pinsebevegelsens dokument, *Samlivsetikk*, som ble utarbeidet av Teologisk refleksjonsgruppe og utgitt i juni 2019.

6.4 Dokumentet *Samlivsetikk*

23. juni, 2019 kommer altså Teologisk refleksjonsgruppe/Pinsebevegelsen med dokumentet *Samlivsetikk*.³⁶⁸ Vi har gjennom debatten mellom Erlandsen og Andersen sett på hvilke spørsmål som har blitt tatt opp, og hvilke argumenter som har vært nyttet. Nå vil jeg ikke hevde at man ikke hadde hatt denne debatten om Pinsebevegelsen hadde kommet tidligere på

³⁶⁵ Webb, 2001, s.89

³⁶⁶ Slik jeg tolker dette vises det til at bibelvers i både GT og NT fordømmer homoseksualitet som noe som eksisterer i kulturen rundt jødene/de første kristne, og at dette er noe de skal holde seg borte fra. Ettersom den samme dynamikken mellom Guds folk og det øvrige samfunnet fortsatt er gjeldende, peker altså Webb på dette som transkulturelle tekster. Bibelversene som peker på til dømes kvinner i lederroller omhandler på den andre siden kulturen innad blant jødene/de første kristne og er således bare kulturelt betinget.

³⁶⁷ Webb, 2001, s.109

³⁶⁸ 9. november 2019 kommer administrerende leder, Aakre, med en kommentar innledningsvis i dette dokumentet som ble publisert i juni samme år. «I ettertid ser vi at presentasjonsformen gjør det mulig å tillegge Pinsebevegelsen i Norge holdninger og praksis vi ikke har. Dokumentet vil bli gjenstand for en redaksjonell revisjon. Det vil bli et tydeligere skille. Teksten vil beskrive holdninger og praksis i Pinsebevegelsen, mens henvisning til andre kilder vil komme som noter eller henvisninger. Dette arbeidet vil sluttføres så snart refleksjonsgruppen har anledning til å behandle det.»

banen med dette dokumentet, men samtidig kan dette dokumentet være med på å skape klarhet i deres etiske holdninger. Slik jeg ser det, er det et godt gjennomarbeidet dokument, hvor man får et dypere innblikk i grunnivningen for deres ekteskapssyn. Jeg vil her gjøre rede for og analysere noen sentrale punkter i forhold til oppgavens problemstilling.

I første kapittel av dette dokumentet blir det gjort rede for de ulike bibelsynene: *Feilfrihetssynet, Intensjonssynet, og Et feilbarlig menneskelig vitnesbyrd om Guds åpenbaring*.³⁶⁹ Dette er den inndelingen Andersen også peker på når han hevder at Erlandsen ikke kan kalle seg konservativ, da han ikke har et bibelsyn som tradisjonelt tilsier det.³⁷⁰ Pinsebevegelsen kan stå inne for de to førstnevnte bibelsynene, men det er det første som blir regnet som det klassiske pentekostale synet. Synet gjenspeiles i deres *Trosgrunnlag*, hvor det står: «Vi tror at Bibelen er Guds ufeilbarlige ord. Den er skrevet av mennesker inspirert av Den Hellige Ånd. Bibelen er øverste autoritet i tro, lære, etikk og moral.»³⁷¹

Videre i dokumentet er fokus på hva teksten sier til mennesker i dag angående samliv. Som jeg nå har nevnt et par ganger, sier *Trosgrunnlaget* at de tror ekteskapet er mellom mann og kvinne, og er innstiftet av Gud som en naturlig ramme for samliv. Men i dette dokumentet går de også dypere inn i forklaringen på hvordan de knytter dette til skaperordningen. De viser til bibelvers hvor dette er tema, og viser gjennom disse versene til at samliv kun er tenkt mellom mann og kvinne: «Har dere ikke lest at Skaperen fra begynnelsen av skapte dem som mann og kvinne og sa: «Derfor skal mannen forlate far og mor og holde fast ved sin kvinne, og de to skal være en kropp. Så er de ikke lenger to; de er én kropp. Og det som Gud har sammenføyd, skal ikke mennesker skille.»³⁷²

Skilsmisse og gjengifte blir også tatt opp. Her tolker de dette som godtatt under visse omstendigheter. Som vi ser av debatten mellom Andersen og Erlandsen, er dette noe som sistnevnte kaller tolkningsdiskriminering. Men dette avviser Andersen og peker på at slike spørsmål må sees og behandles gjennom å sette de i både en historisk og en samtidig

³⁶⁹ Se delkapittel 6.2.2

³⁷⁰ Jeg må her si meg enig med Andersen i at det blir selvmotsigende å kalle seg konservativ og samtidig være for likekjønnet ekteskap. Ikke fordi jeg mener det ikke er mulig å komme med nye tolkninger, men fordi jeg anser denne måten å tolke Bibelen på som ny, og dermed kan den ikke samtidig være konservativ.

³⁷¹ Pinsebevegelsen, 2012

³⁷² Matt 19, 19, 4-6; jf. Mark 10, 6-7

kontekst. Han forfekter at Jesu tilhørere ville forstått en rett til å skille seg også som en rett til gjengifte. Teologisk refleksjonsgruppe påpeker videre gjennom dokumentet at de heller ikke bifaller samboerskap, og at de ikke kan se at dette er forenlig med kristen tro.

I kapittelet om homofili og ny kjønnsideologi, som er basert på kapittelet: *Bibelen og forskningen*, i Andersens bok, *Våg å tenke – våg å tro*, er refleksjonsgruppen, med Andersen i spissen, klar i sin tale. Han forfekter at de, gjennom å være bibeltro, går imot det offisielle synet på likekjønnet samliv som han kaller: «(...) den offentlige propagandaen fra myndigheter og media.»³⁷³ Homofili strider mot Guds vilje, og det blir løftet frem at det er naturlig å vokse opp med en mor og en far, og at dette er nedfelt i Guds grunnleggende skapervilje. Men selv om dette er idealet, påpeker Andersen viktigheten av å møte homofile med den største respekt og kjærlighet.³⁷⁴

Homofili er som sagt ikke et mye omtalt tema i Bibelen. Men de stedene det er nevnt, er det ikke i en positiv ordlyd, hverken i Det gamle testamentet eller i Det nye testamentet. Mange liberale vil hevde at ettersom Jesus kun talte om ekteskapet mellom mann og kvinne, og ikke sa noe imot likekjønnet ekteskap, måtte det kunne være tillatt. Men i Samlivs-dokumentet blir denne slutningen tilbakevist. Det blir påpekt at Jesus endog strammet inn det Moseloven sier om ekteskap og skilsmisse. Homofili blir da heller ikke åpnet opp for ifølge Teologisk refleksjonsgruppe. De knytter homofili til porneia³⁷⁵, et samlebegrep som ble brukt om seksuell umoral i nytestamentlig tid, og forklarer at dermed holder ikke argumentet om at Jesus ikke uttalte seg om det mål.³⁷⁶

Videre i kapittelet er det pekt på at vi ofte gjennom debatter i media hører om at den homoseksualiteten som eksisterte på Jesu tid, er en annen enn den vi kjenner i dag. At det blir hevdet at det på den tid kun dreide seg om forhold mellom eldre menn og yngre gutter, altså *pederasti*. Og at det er på grunnlag av disse forholdene at Paulus sier klart nei til homofile forhold. Men her vises det igjen til Bjørn Helge Sandvei og hans videreformidling om forskning på dette temaet. De samme eksemplene som Andersen viser til i debatten med

³⁷³ Pinsebevegelsen, 2019, s. 25 Selv om jeg viser til Pinsebevegelsen, vil Andersens kapittel Homofili – Bibelen og forskningen i *Våg å tenke – vår å tro*, være nesten identisk.

³⁷⁴ Pinsebevegelsen, 2019, s.23, Andersen, 2018, s.262

³⁷⁵ Hvordan dette begrepet har blitt benyttet vil likevel kunne være ulikt, da det er et abstrakt begrep.

³⁷⁶ Pinsebevegelsen, 2019, s. 24

Erlandsen blir benyttet. Og som tidligere nevnt, viser disse til at man også på den tiden kjente til livslange monogame likekjønnede forhold. Videre vises det også til at man den gang, som nå, hevdet at enkelte var født homofile, og at det var et aktuelt tema. Med andre ord dannes det et bilde av at samfunnet den gang ikke var så forskjellig fra dagens samfunn i forhold til spørsmål omkring seksualitet.

Teologisk refleksjonsgruppe forfekter at det er med denne forståelsen av datidens samfunn, at man må lese Paulus brev til Romerne og Korinterne. Og at det da understrekes at seksuell aktivitet mellom samme kjønn er synd uansett grunn.³⁷⁷ Det vises så til skriftstedet i Korinterne hvor homofilt samliv blir ramset opp sammen med en hel liste av andre synder:

Verken de om lever i hor, avgudsdyrkere, ekteskapsbrytere eller menn som ligger med menn [gresk: arsenokoites] eller lar seg bruke til dette, verken tyver, pengegriske, drukkenbolter, spottere eller ransmenn skal arve Guds rike. Slik var noen av dere en gang. Men nå er dere blitt vasket rene, dere er blitt helliget, ja, rettferdige for Gud i Herren Jesus Kristi navn og ved Guds Ånd.³⁷⁸

Men selv om Teologisk refleksjonsgruppe peker på det å leve i likekjønnede forhold som synd, presiseres det også at de som kjemper med en homofil orientering også kan være fine og gode mennesker, og at det ikke er det saken dreier seg om. Men at man ser på utfordringen med likekjønnet ekteskap som en ideologisk kamp som gjelder ekteskapet og familien. Det ytres klart og tydelig at man ikke kan ha kjønnsnøytrale ekteskap og at dette er uforenlig med skapelsesordningen.

6.5 Oppsummering og refleksjoner

Gjennom *Trosgrunnlaget* og Andersens argumenter i debatten med Erlandsen og Teologisk refleksjonsgruppe, viser Pinsebevegelsen at de står fast ved den klassiske tankegangen om at ekteskapet er en ordening for samliv mellom mann og kvinne. Argumenteringen bygger på at

³⁷⁷ Om det er pederasti eller et jevnbyrdig forhold vil begge regnes som syndig, sett fra de konservatives tolkning.

³⁷⁸ 1 Kor 6, 9-11

det har vært en lang kristen tradisjon basert på Bibelen hvor ekteskapet står i samsvar med skaperordningen. I tillegg har homofilt samliv også vært sett på som synd i en lang kristen tradisjon basert på tekster fra Bibelen. Kombinasjonen av institusjonen ekteskap og homofili ansees dermed som umulig. Dette er noe som også fremkommer klart og tydelig i deres *Samlivsdokument*.

På den andre siden har vi gjennom motparten, de liberale kristne, sett at de også forankrer sine holdninger til likekjønnet ekteskap i Bibelen. Med at det da pekes på at de tekstene de konservative nytter som argumenter for å holde på det tradisjonelle ekteskapet, ikke gjelder for den formen for homofilt samliv vi finner i samfunnet i dag. De liberale hevder også at man her må nytte seg av erfaringer innen kristent, monogamt, homofilt samliv og at menneskeverdet må settes foran en eldre form for bibeltolkning.³⁷⁹

Om vi så tar et blikk tilbake på utviklingen til aksept av likekjønnet samliv og ekteskap i storsamfunnet, pekte jeg på sekulariseringsprosesser som mulig årsak til endringen i holdninger til homofilt samliv. Og at menneskeverdet også for dem ble et viktig argument for likestilling av heterofile og homofile, men da uten noen form for direkte bibelsk forankring.³⁸⁰ Selv om vi ser at de religionsbaserte holdningene i storsamfunnet har mistet mye av sin troverdighet, kan muligens samfunnsholdningene i vårt sekulære storsamfunn likevel komme fra den tidligere kristne allmenne etikken.³⁸¹ En av dem som tar opp dette spørsmålet er Hans Bringeland.³⁸² Han viser til Ernst-Wolfgang Böckenförde, som har blitt karakterisert som *statsrettens Einstein*.³⁸³ Det Böckenförde er opptatt av er å vise hvordan det har skjedd en gradvis utvikling fra det før-moderne samfunnet, hvor samfunnet stod sammen for å realisere Guds rike på jord, til det moderne sekulære samfunnet. Han påpeker at selv om den nye statsformen vil fremstå som nøytral og løst fra religion, er den likevel unektelig knyttet til sitt opphav; den religiøse tradisjonen.

³⁷⁹ Både de med et kristent perspektiv og de med et sekulært perspektiv vil altså peke på menneskeverdet som en viktig faktor i kampen for likestilling av homofile og heterofile. De med et kristent liberalt ekteskapsyn vil i tillegg peke på at en nytolkning av bibelvers som fordømmer homofili, gjør det mulig å tenke nytt om ekteskapet.

³⁸⁰ Det ble ikke brukt referanser til kristendom og Bibelen direkte, men i praksis brukte man det samfunnmessig innarbeidede bibelske/kristne prinsippet om at alle mennesker er like mye verdt som argumentasjon.

³⁸¹ Dette forutsetter at man ser på sekulariseringsprosessene ut fra den jødisk-kristne teorien. Se fotnote nr.32.

³⁸² Selv om det ikke blir tatt opp i forbindelse med spørsmålet om likekjønnet ekteskap, ser jeg en klar overføringsverdi av denne teorien.

³⁸³ Bringeland, 2014, s.100

Böckenförde peker da på kristendommen og sier at den fortsatt holder staten oppe.³⁸⁴ Og han sier at: «Framleis er nok den politiske ordninga de facto underlagt ei kristen forplikting, men prinsipielt er ho å se på som en emansipert eller sekularisert institusjon.»³⁸⁵ Videre forklarer han at kristendommen ikke er død, den er bare omformet til å fungere som allmenne prinsipp innenfor fornuft og moral.³⁸⁶ Friedrich Gogarten påpeker det samme som Böckenförde, og hevder at det er en koherens mellom det sekulariserte samfunnet og de opprinnelige kristne ideene. Han forfekter også at de kristne ideene i løpet av historiens gang, bare har endret karakter, og at sekulariseringen således viser den kristne tros allmenne betydning.³⁸⁷

Enda mer konkret er Sigurd Skirbekk i sin påstand om at det er kristendommens etikk som fortsatt gjelder, og at det er de kristne normene rettet mot en individmoral som lever videre i demokratiet vårt. Dette gir individet en spesiell plass i samfunnet og individets verdi og rett til likebehandling blir fremmet som er direkte videreført fra kristen etikk. Han peker da også på at dette gjør kristendom, demokrati og sekularitet til sider av samme sak; i motsetning til andre religioner sine samfunn som har et mer kollektivt preg.³⁸⁸

Ut fra disse teoretikernes utlegninger kan man se at argumentet som blir brukt for likekjønnet ekteskap, om menneskets verdi, opphavelig kan komme fra et kristent perspektiv på mennesket. Slik sett er dette er paradoks, at kristne ideer i omgjort form, nå gjør at de med et klassisk syn på ekteskapet møter de liberales argumenter i debatten om ekteskapet.

³⁸⁴ Böckenförde taler da ikke her spesifikt om Norge, men om de europeiske stater.

³⁸⁵ Bringeland, 2014, s. 104

³⁸⁶ Tanken om at sekulariseringen er et produkt av protestantismen har jeg allerede vært innom i Max Webers teorier i fotnote 32. I sin forlengelse av Max Webers analyser av sekulariseringsprosessen, kom så Peter Berger med uttalelsen om at *Kristendommen har gravd sin egen grav*. Poenget hans med denne formuleringen var at kristendommen gjennom sin overføring av verdier til samfunnet, fokus på individet og oppfordring til selvstendig tenkning og rasjonalitet, hadde vært pådriver for sekulariseringen og ført til at religionen selv ble sett på som noe irrasjonelt. Berger gikk som kjent tilbake på denne teorien da nyere forskning viste til at religionene slett ikke var død. (Se til dømes Furseth, 2015, s.15-16). I tillegg til at kristendommen da likevel ikke har gravd sin egen grav, og deres partikulære etikk fremdeles gjelder innenfor en kristen sfære, kan man også se at dens verdier er videreført i en ny form, gjennom en allmenetisk forståelse av menneskeverdet.

³⁸⁷ Henriksen, 2014, s.152

³⁸⁸ Skirbekk, 209, s.153

7 Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?

I kapittel 4 viste jeg til Pinsebevegelsens opprinnelse som en vekkelse som spredte seg på tvers av konfesjoner. Tanken var at dette skulle være en ny oppvåkning for alle kirkesamfunn, og at de skulle styrkes av Den Hellige Ånd. I *Pentekostale Perspektiver* påpeker Knut-Willy Sæther³⁸⁹ og Karl Inge Tangen³⁹⁰ at: «Historisk sett vokser pentekostalismen i sin klassiske form frem med en økumenisk grunntone, der synet er at det genuint pentekostale gjelder alle, uavhengig av hvilken trostradisjon man har tilhørighet til.»³⁹¹ Pionerne innenfor pinsevekkelsen ønsket altså ikke å starte et nytt kirkesamfunn, men å bygge opp de allerede eksisterende kirkesamfunnene. Etter hvert, når de økumeniske idealene likevel forsvant, ble fokus å bygge menigheter ut fra et nytestamentlig ideal.³⁹² De ønsket å bringe de nyetablerte menighetene tilbake til urkristendommen. Således ble de stående i opposisjon til de mer etablerte kirkesamfunnene.³⁹³

Terje Hegertuns påstand om at den norske Pinsebevegelsen har vært mindre økumenisk i enkelte perioder, hvor de så i senere tid har åpnet seg igjen, gir et inntrykk av at Pinsebevegelsen i dag er mer åpen for økumenisk samarbeid.³⁹⁴ Noe som også vises igjen i deres medlemskap i Norges kristne råd fra 2006.³⁹⁵ Men vil deres ståsted i forhold til likekjønnet ekteskap ha noen innvirkning på dette området? I Dagen, 6. februar 2016 hvor Øyvind Gaarder Andersen skriver om Pinsebevegelsens håndtering av spørsmålet om likekjønnet ekteskap, ser han på varianter av Calmeyergate-linjen som mest nærliggende å følge.³⁹⁶ Altså at man samarbeider med de Pinsebevegelsen ser på som bibeltro.

³⁸⁹ Knut-Willy Sæther er professor ved Høgskulen i Volda.

³⁹⁰ Karl Inge Tangen er førsteamanuensis ved Høgskolen for ledelse og teologi, Stabekk.

³⁹¹ Tangen& Sæther, 2015, s.20

³⁹² Dette ble forklart i kapittel 4.

³⁹³ Hegertun, 2015, s.167

³⁹⁴ Se kapittel 4

³⁹⁵ Hegertun, 2008

³⁹⁶ Calmeyermøtet, var et møte som ble holdt i Calmeyersgatens Misjonshus i 1920. Formålet var å samle de frivillige kristne organisasjonene for å kjempe mot den liberale teologien. De ble ikke enige om alle momentene på dette møtet, men de kunne enes om den forpliktende apostoliske trosbekjennelsen, og at de skulle avstå fra alt frivillig samarbeid med de liberale teologene. Denne ikke-samarbeidslinjen er gått inn i norsk kirkelig tradisjon under navnet *Calmeyergatelinjen*.

Pinsebevegelsens Teologiske refleksjonsgruppe, som Andersen er leder for, kom i januar 2017 med retningslinjer angående økumenikk. Jeg vil i dette kapittelet belyse refleksjonsgruppens anmodninger og hvordan ulike stemmer innenfor Pinsebevegelsen forholder seg til dette temaet.

7.1 Den Teologiske refleksjonsgruppens veiledning

Omtrent samtidig med at Den norske kirke vedtok en ny vigselsturgi for likekjønnede i 2017, kom Pinsebevegelsens Teologiske refleksjonsgruppe med en veiledning til hvordan menighetene innad i bevegelsen bør forholde seg til økumenisk samarbeid med de som har et annet syn enn det klassiske. I innledningen av dokumentet viser de til Pinsebevegelsens *Trosgrunnlag*, og hvordan de forholder seg til Bibelen som øverste autoritet. De påpeker også at ekteskapet, som en samlivsordning mellom mann og kvinne, er nedfelt i *Trosgrunnlaget*. Refleksjonsgruppen skriver at de føler seg trygge på at deres pastorer, ledere og forkynnere står fast på deres trosgrunnlag. Videre i denne veiledningen blir det så vist til at man gjennom likekjønnet ekteskap velsigner noe som Bibelen kaller synd:

Når man godtar likekjønnet ekteskap, bryter man på en avgjørende måte med Bibelens autoritet. Man velsigner noe som Skriften med all tydelighet og uten unntak kaller synd. Det sies klart at de som lever slik: «ikke skal arve Guds rike» (1.Kor 6.9-11). Dette har med andre ord med vår evige frelse å gjøre, og handler også om en grunnleggende skaperordning (1.Mos 1,27. Se også Rom. 1, 25-27 og 1. Tim 1, 9-11).»³⁹⁷

På grunnlag av dette vil ikke refleksjonsgruppen anbefale menighetene å ha preken- eller gudstjenestefellesskap med de som ikke står inne for samme syn som dem.

Refleksjonsgruppen hevder at om man har preken eller gudstjenestefellesskap med de som innehar et synspunkt som fratar Bibelen autoritet, er man med på å bagatellisere betydningen

³⁹⁷ Pinsebevegelsen, 2017, (a)

av dette lærespørsmålet³⁹⁸ Det poengteres at lærespørsmålet skiller seg fra andre typer spørsmål som tidligere har vært aktuelle i forbindelse med fellesmøter og lignende. De påpeker at dette spørsmålet er av en slik fundamental betydning, at de ser på det som problematisk at Den norske kirke nå har innført to ulike syn på likekjønnet ekteskap. De vil likevel ikke kutte ut alt av økumenisk samarbeid med Den norske kirke og viser til at man da kan: «(...) skjelne mellom dem som godtar likekjønnet ekteskap og de som står fast på et bibelsk syn på ekteskapet.»³⁹⁹

Avslutningsvis i denne veiledningen, skriver Teologisk refleksjonsgruppe at de både ønsker å oppmuntre mennesker til å følge Bibelens bud og at deres menigheter skal være et åndelig hjem for alle. Også for de som har utfordringer i forhold til den gitte rammen av Bibelens seksualetikk. Deres avsluttende ord i veiledningen lyder som følger: «Vi ønsker å møte alle mennesker med omsorg, forbønn og hjelp til å leve i samsvar med Guds gode vilje.»⁴⁰⁰ Etter at dette skrevet kom ut, skapte det en del reaksjoner i media. Ville anmodningene i denne veiledningen føre til at Pinsebevegelsen ikke lenger kunne ha noen som helst form for økumenisk samarbeid med andre? Ville ikke homofile være velkomne i menighetene? Spørsmålene var mange, og Teologisk refleksjonsgruppe valgte da å komme med en utdypning 22. februar, altså vel en måned etter det første skrevet:

Utdypning av «Veiledning om likekjønnede ekteskap og økumenikk». I slutten av januar kom Teologisk refleksjonsgruppe med en anbefaling til menighetene om ikke å ha preken- eller gudstjenestefellesskap med dem som forsvarer likekjønnede ekteskap. Etter en del kommentarer og oppslag i media ønsker refleksjonsgruppen å utdype saken. I Norge har vi fått en ny situasjon med loven om likekjønnede ekteskap som tredde i kraft fra januar 2009 og Den norske kirkes innføring av to liturgier for inngåelse av ekteskapet 30. januar 2017. Vi mener dette er alvorlig. Dette handler i første rekke om synet på Bibelens autoritet, dernest om at man velsigner noe som Bibelen kaller synd og til sist

³⁹⁸ Kristoffersen påpeker at om man ikke har gudstjeneste- eller prekenfellesskap med de som lever i homofilt ekteskap, unngår man å gi støtte til, eller legitimere et annet bibel- og ekteskapssyn. For videre lesning se her: <https://idag.no/samfunn/nyheter/kristenliv/frarader-samarbeid-med-prester-som-vier-homofile/19.25668>

³⁹⁹ Pinsebevegelsen, 2017, (b)

⁴⁰⁰ Ibid.

ekteskapet, som Bibelen sier er for mann og kvinne. I Pinsebevegelsens *Trosgrunnlag* står det: «Vi tror at Gud har innstiftet ekteskapet mellom kvinne og mann som den naturlige rammen for samliv».⁴⁰¹ Dette er Guds gode vilje for menneskene. Som menigheter og ledere er vårt oppdrag å hjelpe alle mennesker til å leve i pakt med Guds ord. Mennesker som opplever seg selv med homofil legning, skal på linje med alle andre kunne kjenne seg velkommen i et menighetsfellesskap. Vårt oppdrag er å være medvandrere og strekke oss selv og andre til å leve slik Bibelen lærer. Når det gjelder samarbeid med andre kirker, står vi sammen med dem som fremholder det syn kirken gjennom 2000 år har hatt på ekteskapet. Anliggende med Teologisk refleksjonsgruppes anbefaling vedrørende preken- og gudstjenestefellesskap er å unngå at deltakelse i økumeniske sammenhenger gir støtte til eller legitimerer et annet bibel- og ekteskapssyn. Men det hindrer ikke samarbeid på andre områder lokalt og nasjonalt. Norske pinsemenigheter er selvstendige menigheter, derfor er ansvaret for håndteringen opp til lokale lederskap. Vi oppfordrer våre ledere og forkynnere til frimodig å formidle Guds ord til menneskers omvendelse og personlig Jesus-etterfølgelse.⁴⁰²

I denne utdypningen presiseres det at man i menighetene også skal ta imot de som er homofile, og at økumenisk samarbeid som ikke involverer gudstjeneste- og prekenfellesskap fortsatt er mulig. Refleksjonsgruppen viser også til at alle menighetene innenfor Pinsebevegelsen er selvstendige menigheter, og at det dermed er opp til de lokale lederne hvordan de vil håndtere ulike situasjoner.⁴⁰³

7.2 Calmeyergate-linjen, i strikt- eller light versjon?

Spørsmålet videre blir så hvordan de ulike menighetene og kirkene rundt omkring i Norge vil stille seg til Teologisk refleksjonsgruppes veiledning. Fra svarene i Dagens undersøkelse fra juni 2017, ser vi at det eksisterer ulike tanker om hvorvidt man vil følge refleksjonsgruppens

⁴⁰¹ Pinsebevegelsen, 2012

⁴⁰² Pinsebevegelsen, 2017

⁴⁰³ Ut fra spørreundersøkelsen i Dagen som jeg viser til i kapittel 5, ser vi at det er ulike syn på denne veiledningen. Skagestad stilte seg helt og holdent bak veiledningen, Kvammen mente Teologisk refleksjonsgruppe gikk for langt i sine begrensninger ved økumenisk samarbeid og at det å slippe til de med et liberalt syn på talerstolen ville være avhengig av situasjonen og konteksten. Mens andre igjen, som Hetlelid mente veiledningen ikke var til hjelp for hans menighet.

veiledning eller ikke.⁴⁰⁴ De fleste vil nok likevel følge noen av punktene i veiledningen. Som jeg nevner i innledningen til dette kapittelet, anbefaler Andersen at man følger en Calmeyergate-linje i økumeniske spørsmål. Han skriver at han har inntrykk av at det innenfor pinsemenighetene i hovedsak praktiseres to ulike versjoner av Calmeyergate-linjen. En som er strikt og en mer fleksibel light-versjon:

Ifølge den første linjen vil man ikke på gudstjenester dele plattform eller talerstol med dem som forsvarer likekjønnet ekteskap (men når det gjelder debatter, praktisk samarbeid (for eksempel til forsvar for asylsøkere), etc. er det annerledes). I den mer fleksible linjen inviterer man ikke talere som står for likekjønnet ekteskap, men kan ha plattformfellesskap – for eksempel ved at en «homoliberal» prest forretter som liturg. Men dette vil praktiseres ulikt av ulike pinsemenigheter, og jeg har ikke helt oversikt over hvordan det gjøres.⁴⁰⁵

Men Øyvind Gaarder Andersen presiserer også at selv om menighetene er selvstendige, er *Trosgrunnlaget* forpliktende for pinsemenigheter.⁴⁰⁶ Og selv om han ikke nevner noe om konsekvenser for de som trosser Teologisk refleksjonsgruppes veiledning om økumenikk, er han klar på hva som skjer om en menighet velger å følge en liberal teologi: «Om en menighet vil godta likekjønnet ekteskap, vil den ikke lenger høre til Pinsebevegelsen. Hvordan ville dette bli taklet rent praktisk? Her kan det tenkes flere muligheter. Det beste ville vel være om menigheten selv valgte å gå ut av Pinsebevegelsen.»⁴⁰⁷

For Pinsebevegelsen har altså ståstedet i forhold til spørsmålet om likekjønnet ekteskap en mye mer alvorlig karakter enn spørsmålet om til dømes kvinners rett til å være ledere og å tale i forsamlinger. Men selv om Pinsebevegelsen, med Teologisk

⁴⁰⁴ Se delkapittel 5.4.1

⁴⁰⁵ Dette har jeg fått opplyst i en e-post, (Ø.G. Andersen, 11. mars, 2019).

⁴⁰⁶ Selv om Pinsebevegelsen består av selvstyrte menigheter, og hvor de fleste har en demokratisk styringsmodell, vil ikke lærespørsmål kunne avgjøres ved votering. De kan med andre ord ikke stemme over en endring om likekjønnet ekteskap. Men de kan muligens stemme over hvilken grad av økumenisk samarbeid de vil ha med liberale kristne.

⁴⁰⁷ Dette har jeg fått opplyst i en e-post, (Ø.G. Andersen, 11. mars, 2019).

refleksjonsgruppe som veiledende organ i saken, er klar i sitt skriv om økumenisk samarbeid, kan det virke som at ikke alle pastorer er enige i dette. Jeg vil nå i neste delkapittel gi en innholdsanalyse av en todelt tale av Egil Svartdahl fra Hedmarktoppen, sommeren 2017.

7.3 Egil Svartdahl, Ett hus - mange rom

Egil Svartdahl har som tidligere nevnt, vært en av dem som har talt imot enkelte tidligere veiledninger fra Pinsebevegelsens ledere. Han sa blant annet klart ifra om hva han mente om Gilbrants føringer om hårlengde og hatter. Svartdahl pekte da på at de tekstene Gilbrant nyttet for å forfekte sine synspunkt, måtte leses og forstås ut fra sin kulturelle kontekst. I denne saken, hvor det er et spørsmål av dypere karakter enn hår og hatter, har ikke Svartdahl talt imot selve avgjørelsen om ikke å støtte et nytt ekteskapssyn. Men derimot kan man muligens ut fra hans taler på Hedmarktoppen, sommeren 2017, ane en annen holdning til økumenisk samarbeid med de som innehar en liberal holdning til likekjønnet ekteskap. Med overskriften: *Ett hus - mange rom*, taler Svartdahl om økumenisk samarbeid. Tittelen er hentet fra Johannes 14, vers 2: «I min Fars hus er det mange rom. Var det ikke slik, hadde jeg da sagt dere at jeg går og vil gjøre i stand et sted for dere?»

Svartdahl drar i begynnelsen av talen en vits om at pinsevevnerne tror de er alene i himmelen, da med tanke på at de mener de er de eneste rettroende. Dette skaper latter i salen.⁴⁰⁸Videre viser han til samarbeid med den katolske presten Raniero Cantalamessa på Hedmarktoppen i 2015. Svartdahl påpeker at med dette ble det sprenget en økumenisk grense, da pinsevevnerne og katolikkene teologisk sett er veldig ulike. Svartdahl påpeker at mange reagerte på dette samarbeidet, noe som ikke var så rart da flere innenfor Pinsebevegelsen har vært oppvokst med ytringer som at kirkesamfunn og menigheter som samarbeider med skjøgen i Åpenbaringsboken er skjøgens døtre, da i betydning av at Den katolske kirke er skjøgen.⁴⁰⁹

Dette økumeniske samarbeidet mellom pinsevenner og katolikker, er noe Svartdahl tar med videre i talen sin. Og han viser også til kirkehistoriens største splittelse, hvor uenighet om treenigheten skapte to ulike kirker, men at de i dag kan være enige om å være uenige.⁴¹⁰

⁴⁰⁸ Podcast fra Sommerstevne Ibra radio. Mandag 10. juli, 2017

⁴⁰⁹ Ibid.

⁴¹⁰ Det refereres her til splittelsen mellom øst- og vestkirken i 1054.

Blant annet viser han til at selv om man har ulike dåpssyn, kan man likevel samarbeide. Han taler også om hvordan reformasjonen vil bli feiret av enkelte og sørget over av andre. I første del av talen peker han på at temaet om hvem man kan samarbeide med blir diskutert innenfor menighetene og ulike råd, og også at refleksjonsgruppen har kommet med konkrete anbefalinger. Svartdahl unngår å komme med egne spesifikke meninger, men vil likevel at de eksemplene han har vist til skal ligge som et bakteppe og gi en form for veiledning. Han peker også på at kirken i utgangspunktet er en enhet skapt av Gud, og at enhet dermed ikke er noe man etterstreber, men at det handler om hvordan vi opptrer ovenfor hverandre. Videre preker han om at det er djevelen som vil skape splittelse, og at åndens enhet må *bevares, ikke skapes*.⁴¹¹

Svartdahl forfekter at kampen ikke kommer til å handle om homofili og etikk, men om hvem Jesus er og hva hans rolle var og er. Slik jeg tolker Svartdahl, dreier han på denne måten debatten bort fra et spørsmål om å ha rett i etiske spørsmål, til å heller å fokusere på å dele troen på treenigheten og Jesus Kristus som frelser. Svartdahl fremhever et syn på at kirken ikke først og fremst er et strukturert fellesskap, men et åndelig fellesskap. Og at de som deltar i dette fellesskapet har tilgang til den samme ånd. Han hevder også på denne måten at det ikke er mulig å splitte Guds kirke, siden den er skapt i enhet. Slik jeg tolker Svartdahl her vil han finne tilbake til den økumeniske grunntanken for Pinsebevegelsen, som en vekkelse på tvers av konfesjoner.

I del 2 av denne prekenen starter han med å lese fra 1. Kor 12,12-13. Her utdyper han tanken om enhet i ånden. Han peker på at det ikke handler om å være like. Alle er forskjellige, og at det er Kristus som forener, ikke likheten. Slik jeg ser det vil muligens Svartdahl gjennom dette poengtere viktigheten av at man uansett side i spørsmålet om likekjønnet ekteskap, viser forståelse og respekt for hverandre. Samtidig peker han på at man av og til bruker for mye krefter på samarbeid hvor det ikke er fruktbart, og at man da må bli enige om å skille lag. Liksom fortellingen om Paulus og Barnabas.

Videre sier Svartdahl at i himmelen finnes det ingen grenser som skiller: «Ingen enkelt menighet har eget hus i himmelen.»⁴¹² Og at man tilhører Kristus, ikke *konfesjonen*. Her

⁴¹¹ Ibid.

⁴¹² Ibid.

igjen ser vi tydelige tråder tilbake til pinsevekkelsens opprinnelige tanke, om en vekking innad i alle de allerede eksisterende kirkesamfunnene. På slutten av talen drar Svartdahl en spøk igjen, hvor han sier: «Det er synd å gå på kino.»⁴¹³ Slik jeg ser det, viser han da tilbake til diskusjonene som var på 70-tallet, og at han trekker paralleller mellom datidens diskusjoner med dagens homofili og økumenikk-diskusjoner.⁴¹⁴

7.3.1 Reaksjoner på Svartdahls preken

På samme måte som at refleksjonsgruppens føringer om økumenisk samarbeid skapte debatt, skapte også Svartdahls preken under sommerstevnet i 2017 overskrifter. I Dagen i september, kunne man lese: «Svartdahl forsvarer fellesskap med homo-liberale».⁴¹⁵ Her blir en del av Svartdahls tale gjenfortalt, og det pekes på at han har et syn på samarbeid som må kunne anses som et annet syn på økumenikk enn hva Teologisk refleksjonsgruppe står for. Mens Teologisk refleksjonsgruppe påpeker at de anser de liberales tolkning som feil, vil ikke Svartdahl henge *vranglære-lappen* på dem med et annet syn enn hans eget.⁴¹⁶ Men Svartdahl ønsker tydeligvis ikke noe mer oppstyr om denne saken. Journalisten i Dagen skriver: «Svartdahl har ikke svart på Dagens henvendelser om saken. Han skriver i en e-post at han «(...) ikke har mulighet til å gå inn i debatt om hva jeg sa på seminaret under sommerstevnet og hvordan dette blir tolket(...) i Dagen.»⁴¹⁷

Men det er ikke bare Dagen som reagerer på Svartdahls tale på Hedmarktoppen. Håkon Hovda⁴¹⁸, som har vært med i flere verdidebatter, tok også tak i flere av Svartdahls momenter fra talen, Ett hus - mange rom. Hovda argumenter mot Svartdahls sammenligning av homofili-spørsmålet som noe på linje med dåpssyn. Hovda hevder det Svartdahl kommer med er vranglære, og viser til at Svartdahl går imot refleksjonsgruppens føringer.⁴¹⁹ Han skriver blant annet: «En ting er sikkert. Egil Svartdahl sitt lenge etterspurte bidrag på dette området har ikke gjort det noe lettere for pinsebevegelsen å holde en stø kurs bygget på Ordet

⁴¹³ Ibid.

⁴¹⁴ Se delkapittel 4.1.2

⁴¹⁵ Akerhaug, 2017, s.4

⁴¹⁶ Akerhaug, 2017, s.5

⁴¹⁷ Ibid.

⁴¹⁸ Håkon Hovda er pinsevevner og rektor på Vestborg Videregående skole i Stranda.

⁴¹⁹ Her blir altså Svartdahl hengt på den merkelappen han selv ikke vil henge på de som innehar et liberalt syn på ekteskapet.

alene. Og i lys av det, så hadde det kanskje vært bedre om han hadde latt det gå 20 til 25 år til før han sa noe.»⁴²⁰ Men Svartdahl ser ikke ut til å ville utdype sin tale noe mer, selv om kommentarfeltene viser en stor interesse for dette.

7.3.2 *Får Pinsebevegelsens valg om begrenset økumenisk samarbeid konsekvenser?*

Jeg har allerede nevnt et par ganger at Pinsebevegelsen har en annen form for struktur enn det vi kjenner fra Den norske kirke. Der Den norske kirke er både episkopal, synodal og kongregasjonalistisk, er den norske Pinsebevegelsens bare kongregasjonalistisk.⁴²¹ Pinsebevegelsen er altså ikke et kirkesamfunn per se, men en paraply-bevegelse, et nettverk av ulike menigheter med ulik profil. De har som jeg har vist til i kapittel 4, en årlig nasjonal lederkonferanse og en årsmøtekonferanse. I tillegg har det de siste årene skjedd en utvikling i forhold til at man har en større grad av nasjonal samordning.⁴²² Men de ulike vedtakene som blir utarbeidet, er som oftest bare veiledende. Likevel påpekes det at menigheter som bryter med grunnleggende retningslinjer for Pinsebevegelsen kan ekskluderes. Dette gjelder spesielt om det er brudd som strider mot deres *Trosgrunnlag*.⁴²³

Slik jeg tolker dette, betyr det at man kan ha lokale tilpasninger til for eksempel Teologisk refleksjonsgruppes veiledning om økumenisk samarbeid, men man kan ikke velge å innføre likekjønnet ekteskap i menigheter som vil bli værende innenfor paraply-organisasjonen, Pinsebevegelsen. Ifølge enkelte av de pastorene jeg har spurt, vil de anmodningene refleksjonsgruppen kom med, uansett ikke føre til større endringer i deres økumeniske arbeid. Frank Erlandsen, er en av dem som hevder dette:

Jeg tror ikke dette i praksis får veldig stor betydning med tanke på forandring fra det som allerede praktiseres. Grunnen er at stort sett er økumenisk samarbeid etablert relasjonelt over tid, og samarbeidet har bestått i gjensidig tillit. Det kan selvfølgelig være lokale variasjoner av dette og enkelte steder kan muligens tilliten svekkes dersom

⁴²⁰ Hovda, 2018

⁴²¹ I den norske kirke, har man både biskoper (episkopal), Kirkemøte (synodal) og selvstendige sokn (kongregasjonalistisk). Men selv om deres selvråderett innenfor de ulike sokn gir rom for lokale tilpasninger, vil de ikke kunne avgjøre for eksempel håndtering av lærespørsmål.

⁴²² Andersen, 2018, s. 205

⁴²³ Andersen, 2018, s. 205

ledere i andre kirker er meget progressive og profilerte forkjempere for likekjønnet ekteskap. Manglende tillit skaper naturlig nok større avstand. Pinsebevegelsen har historisk sett et nærmere samarbeid med andre frikirker enn med Den norske kirke, og dette vil muligens bli forsterket. Jo mer enhet forskjellige kirker og kirkesamfunn har i teologisk forståelse av Guds ord, jo mer vil en praktisk konsekvens med felles møtepunkter være synlig i samfunnet. Slik har det i grunnen alltid vært. Jo større enhet i forståelse, jo mer nærliggende er det med praktisk samarbeid.⁴²⁴

Det Frank Erlandsen her påpeker med at Pinsebevegelsen ikke har noen lang tradisjon for samarbeid med Den norske kirke, gjør nok saken enklere i den forstand at de fleste andre frikirker som de har sterke bånd til, har samme konservative syn på ekteskapet som Pinsebevegelsen.

7.4 Oppsummering og refleksjoner

Teologisk refleksjonsgruppes veiledning ble publisert omtrent samtidig som Den norske kirkes vedtak om liturgi til likekjønnet vigsel i 2017, og er rettet mot Pinsebevegelsens menigheter. Den første veiledningen fører til at det blir stilt spørsmålstegn til omfanget av begrensningen og om dette vil føre til at homofile ikke lenger er velkomne i menighetene. På bakgrunn av dette, kommer Teologisk refleksjonsgruppe så med en utdypning, hvor det blir påpekt at begrensningen ikke gjelder alle arenaer, og at homofile selvsagt er velkomne på lik linje med alle andre. Pinsebevegelsens menigheter er selvstyrte, uavhengige menigheter, knyttet sammen av et nettverk. De står altså fritt til å håndtere konsekvensene av at Den norske kirke nå har et liberalt ekteskapssyn i tillegg til det klassiske. Andersen peker på at det i forhold til økumenisk samarbeid, mest sannsynlig blir fulgt en av to linjer innenfor Calmeyerlinjen, enten en light-versjon eller en mer strikt versjon. I light-versjonen vil man da ikke invitere talere med et liberalt syn, men kun dele plattform. I den strikte versjonen, vil økumenisk samarbeid innenfor praktiske oppgaver være greit. Begge linjene vil likevel være begrenset, og sende et tydelig signal om at man ikke støtter opp om et liberalt syn.

⁴²⁴ Dette har jeg fått opplyst i en e-post, (F. Erlandsen, 22. april, 2020).

Egil Svartdahl gir på den andre siden gjennom sin todelte tale på Hedmarktoppen i 2017, et inntrykk av at han mener man må kunne arbeide sammen på tross av ulike ekteskapssyn. Han peker på at kirkens enhet er noe skapt av Gud, og ikke noe som kan splittes av mennesker. Svartdahl vil at fokus skal være på Kristus som frelser, at kirken er et åndelig fellesskap, og at man skal utvise respekt for hverandres ståsted i ulike spørsmål.

Ut fra dette ser vi at svaret på underspørsmålet, *Hvordan påvirker spørsmålet om likekjønnet ekteskap Pinsebevegelsens økumeniske side?* er at det er forskjeller på hvordan de ulike menighetene innenfor Pinsebevegelsen ønsker å håndtere økumenisk samarbeid med de som har et liberalt syn på ekteskapet. Dette gir også Pinsebevegelsen rom til, da de er et nettverk av selvstendige menigheter, og det er opp til hver enkelt menighet, hvorvidt de vil følge veiledningen gitt av Teologisk refleksjonsgruppe eller ei.⁴²⁵ Her ser vi en stor forskjell fra Den norske kirke, hvor de fleste vedtak vil være pålagt å følge for alle menigheter og kirker innenfor konfesjonen.⁴²⁶ Hvordan dette vil utvikle seg i fremtiden, blir spennende å se. Kanskje vil menighetene innenfor Pinsebevegelsen få ulike profiler i forhold til samarbeid? Andersen påpeker at Pinsebevegelsen nå er mindre homogen enn den var før, og at man kan tale om ulike nettverk innenfor Pinsebevegelsen, og viser til at noen menigheter er både en del av den internasjonale Hillsong-bevegelsen, samtidig som de er med i Pinsebevegelsen.⁴²⁷ Alternativt kan man se for seg en Pinsebevegelse som endrer struktur, og hvor også ulike vedtak blir sett på som forpliktende.

⁴²⁵ Jeg har tidligere nevnt at de vedtak som blir gjort innenfor ulike råd og grupper innenfor Pinsebevegelsen stort sett bare er veiledende.

⁴²⁶ Pinsebevegelsen har innenfor de fleste områder en demokratisk styringsmodell, men denne gjelder innenfor hver enkelt selvstyrt menighet, og lærespørsmål avgjøres ikke ved votering.

⁴²⁷ Andersen, 2018, s. 206

8 Et sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen

Thomas Erlandsen er som nevnt i kapittel 5, bidragsyter i den svenske antologien, *Välkomna varandra*. Antologien inneholder 14 tekster som åpner for likekjønnet samliv også innenfor frikirkelige menigheter. Bidragsyterne er pastorer, teologer og sakkyndige, og formålet med boken er å kunne åpne for samtaler om homofilt samliv rundt om i ulike menigheter.

Erlandsens bidrag er kapittelet, *Trohet till Ordet*. Her argumenterer han på samme vis som han gjorde i sin dialog med Andersen, ved å peke på den selvutgivende kjærligheten/kenosis som rettesnor, fremfor plikter og påbud. Han skriver blant annet: «Vi kan inte ta Bibelns tal om meningen med mannen och kvinnans förening som ett förbud mot alla andra sätt att leva.»⁴²⁸ I tillegg til antologien som Erlandsen bidrog i, ble det også dette året gitt ut en selvbiografi, *Välkommen in i min garderob*, av Anton Lundholm, hvor man får et innblikk i hans hverdag som homofil og kristen. Jeg vil ikke komme nærmere inn på disse bøkene, men deres utgivelse gjorde meg nysgjerrig på hvilke endringer som skjer ellers i den svenske pentekostale kulturen.

Sverige er et land som er forholdsvis likt Norge, både med relasjonen mellom den tidligere svenske statskirken og staten, og den svenske Pinsebevegelsens struktur. Den svenske kirken var tidligere ute enn Norge med å vedta likekjønnet ekteskap.⁴²⁹ Og i tillegg til å gi ut denne antologien og selvbiografien har de også kommet noe lenger i forskningen. Gregor Andersson har innenfor en svensk kontekst forsket på hvorfor det er så vanskelig å diskutere spørsmålet om homofili og likekjønnet ekteskap innenfor en kristen arena. Andersson har samlet sine funn i en artikkel som bærer overskriften: *Homosexualitetsfrågan – en retorisk kris for kyrkan och dess ledare*. Jeg vil i den følgende teksten gi en kort innholdsanalyse av artikkelen. Som vi vil se, viser Anderssons analyse av ledertekster i svenske Dagen, til mye av de samme funnene jeg viser til i kapittel 5. Videre vil jeg også vise til Joel Halldorf og hans artikkel i Dagen fra 2015, som er en av de innleggene Andersson nytter seg av i sin artikkel.

⁴²⁸ Erlandsen, 2017, s. 48.

⁴²⁹ Den svenske kirken innførte dette samme år som den svenske stat, i 2009.

8.1 Homosexualitetsfrågon – en retorisk kris for kyrkan och dess ledare

I 2016 skrev Gregor Andersson altså denne artikkel hvor han setter fokus på det han kaller, *en retorisk kris*. Han viser til hvordan ledere i Pinsebevegelsen⁴³⁰ velger å stille seg utenfor det offentlige rom i denne debatten. De vil heller føre diskusjonen og forme ståstedet i de lokale kirkene, i fred og ro fra offentligheten. Og her ser vi klare paralleller til hvordan Sigmund Kristoffersen svarer da han blir intervjuet i norske Dagen.⁴³¹

Andersson er ikke opptatt av å dykke inn i de teologiske og etiske argumentene i debatten, spørsmålet han ønsker å besvare er heller *hvorfor* det er så vanskelig å diskutere dette temaet og hvordan man bør samtale om dette spørsmålet. Selv om jeg ikke eksplisitt etterspør *hvorfor*, i kapittel 5, *Hvordan er Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt?* ser jeg likevel de samme tendensene i forhold til deltagelse både i den norske og svenske debatten om spørsmålet om homofili og likekjønnet ekteskap; den er mer eller mindre fraværende.

Andersson nytter seg av ledertekster fra den svenske utgaven av Dagen for å få svar på dette. Årsaken til at han velger å se på akkurat disse tekstene er fordi han oppfatter at de selv⁴³² adresserer spørsmålet som en retorisk krise.⁴³³ Andersson definerer en retorisk krise som noe som oppstår når man ikke klarer å finne en måte å føre dialog på som fungerer. Det vil si at man rett og slett ikke klarer å forstå hverandre, og dermed ikke kan kommunisere. Kort sagt sier han at en sådan krise oppstår når man mister kontrollen over et spørsmål eller en situasjon hvor man ikke klarer å håndtere situasjonen.

Andersson deler lederne inn i ulike perioder. Den første perioden er 2000-2005: I denne perioden trekker han frem lederen fra 17. august 2001, hvor han hevder at spørsmålet om homoseksualitet og kristen tro gjøres om til kun et spørsmål om kampen for å beholde religionsfrihet og kristne grunnverdier. At det handler om at kirken blir angrepet av noe og må stå imot, at man heller vil snakke om det presset som kirken er utsatt for av samfunnet, enn

⁴³⁰ Dette gjelder da selvsagt den svenske Pinsebevegelsen, men slik jeg ser det vil situasjonen være tilnærmet lik her i Norge.

⁴³¹ Se delkapittel 5.2

⁴³² ledertekstene

⁴³³ Andersson, 2016, s.1

om de homofiles situasjon. Spørsmålet om homoseksualitet får således bare en symbolsk verdi, og gjør dermed selve spørsmålet vanskelig å besvare.

Andersson skriver også kort om *Homosexualitet och tro*, som ble utgitt av *Pingst teologiska netverk* i 2005. Han hevder at dette heftet er myntet på kirkens egne medlemmer fremfor allmennheten. Slik jeg ser det er det likevel nyttig for utenforstående å ha lett tilgjengelig informasjon om hva bevegelsen står for i dette spørsmålet. Om dette heftet skriver den svenske Pinsebevegelsen:

Vill man ha en, för Pingströrelsen, representativ bild av hur man ser på homosexualitet så har Teologiska nätverket i Pingst skrivit sig samman i ämnet. Detta är inte ett beslutat policydokument men ger en väl samlad bild av Pingströrelsens församlingar förhållningssätt. Ytterst är det dock varje församling som formar teologin och hur man tillämpar det i mötet med människor.»⁴³⁴

Her ser vi, slik jeg tolker det, et klart skille mellom den norske og den svenske Pinsebevegelsen. Mens man i Sverige står fritt til å forme egen teologi, vil man ikke lenger kunne være med i den norske Pinsebevegelsen om man ikke lenger, som menighet, støtter det klassiske ekteskapet.

Andersson skriver at skriftet kan tolkes som et forsøk på å forme samtalen om kristen tro og homoseksualitet.⁴³⁵ Skriftet prøver å kombinere både en pastoral holdning og en prinsipiell holdning. Andersson likevel peker på viktigheten av dette, da det er akkurat her det ofte skorter i den offentlige debatten. At man ikke klarer å koble sammen en biblistikk holdning med empati for de som blir berørt av dette spørsmålet. Jeg vil ikke gå nærmere inn på de ulike lederne Andersson drøfter innenfor denne perioden, men det som sitter igjen som et hovedtema er at man bør samtale mer om hvordan samfunn og forsamlinger håndterer homoseksualitet i praksis.

⁴³⁴ Den svenske Pingströrelsen, u.å. <https://www.pingst.se/om-pingst/fakta-och-forskning/fragor-och-svar/>

⁴³⁵ 17.april 2015 kommer så den svenske pinsebevegelsens lederskap med en artikkel. Her presiserer de at ekteskapet er mellom mann og kvinne. De peker videre på at bevegelsen ikke har noen policydokument om homoseksualitet, og at samtaler om dette temaet må preges av respekt. «Ytterst är det dock varje församling som formar teologin och hur man tillämpar det i mötet med människor.»⁴³⁵

Perioden 2006-2013: Sveriges ekteskapslov ble fra 2009 kjønnsnøytral. Andersson peker på at det også i denne perioden ble skrevet mye om det presset kirken var under. Men at spørsmålet om religionsfrihet likevel ikke er det dominerende spørsmålet i denne perioden slik det var i den forrige perioden. Fokus er nå mer på om homoseksuelle kan være medlemmer i frikirker. I tillegg begynner mange å hevde at spørsmålet om homoseksualitet tar for stor plass, og at dette gjør at man ikke får viet andre spørsmål nok plass.⁴³⁶

I den siste perioden fra 2014-2015, viser Andersson til at spørsmålet nå enda en gang har vridd seg over til å gjelde noe annet. Denne gangen er det at spørsmålet om homofilt samliv gir kirken feil oppmerksomhet. At kirkens budskap blir glemt, da den kun fremstilles som motstander av *det gode prosjektet som pågår i Sverige*.⁴³⁷ Dette med at kirkens budskap blir glemt, er også noe Egil Svartdahl peker på i sin tale fra Hedmarktoppen, 2017. Andersen viser videre til hvordan vinklingen endrer seg over tid, for etter hvert tar debatten enda en ny vending, og man går over til å diskutere hvem som har rett til å uttale seg på vegne av ulike kirkesamfunn.

Slik jeg ser det er dette sammenlignbart med utvikling også i norske aviser, men vi ligger som sagt senere i løpet. I forhold til diskusjonen om hvordan frikirker, deriblant Pinsebevegelsen, håndterer spørsmålet, kan dette muligens sees i sammenheng med at Den norske kirke var noen år senere til å innføre likekjønnet ekteskap enn Den svenske kirken.⁴³⁸

Som sagt er Anderssons formål med denne undersøkelsen av de ulike ledertekstene ikke å komme frem til noe svar på spørsmålet, men å se på hvordan Pinsebevegelsen håndterer utfordringen. Spørsmålet har som han viser ført til spørsmål om religionsfrihet, ytringsfrihet, kirkens rolle i samfunnet, hva det vil si å være bibeltro og bibeltolkningsprinsipper. Andersson beskriver situasjonen som et *master narrativ* hvor kirker som ikke godtar homoseksuelt samliv har blitt tildelt rollen som motstander av samfunnsutviklingen som stadig går mot et bedre samfunn. Det er nok dette narrative blant annet Tormod Røyland peker på, når han skriver om Ropstad og mørkemannstempelet.⁴³⁹

⁴³⁶ Andersson, 2016, s.11

⁴³⁷ Andersson, 2016, s.13

⁴³⁸ Den svenske kirken innførte likekjønnet ekteskap allerede i 2009: <https://www.svenskakyrkan.se/samkonade-aktenskap>

⁴³⁹ Se delkapittel 5.5.

Dette fører til en konflikt mellom to verdener, kirken og samfunnet. Og Andersson skriver også at det forenklet sagt kan sees på som om samfunnet har en etikk som omfatter en common sense, hvor alle skal leve et så godt liv som mulig, uten at det går på bekostning av andre. I den sammenhengen blir det derfor vanskelig å forstå kirken som da hindrer homofile i å leve ut sin kjærlighet. Et annet resonnement kirken møtes med, går ut på at hvis Gud har skapt deg som homofil, kan det da være feil?

En annen faktor som kan forklare den retoriske krisen, at det er vanskelig å kommunisere, er at medielandskapet har forandret seg. Det blir vanskeligere å kontrollere samtale, spesielt i kommentarfeltene. Flere krever at ledere og pastorer svarer, men ledelsen i den svenske Pinsebevegelsen lar de lokale forsamlingene ta seg av diskusjonen innad i menighetene. Anderson spør om dette kanskje kan bunne i en oppfatning om at dette spørsmålet ikke kan diskuteres på en konstruktiv måte i media.⁴⁴⁰ Men at det også kan bunne i en forståelse av kompleksiteten i den kommunikative situasjonen, og at man ikke vil ende med å håndtere denne *retoriske krisen* på feil måte. Andersson peker på at man må finne en form som samtalen skal føres på, hvem som skal delta og *et felles språk*⁴⁴¹:

Vad skulle då utmaningen vara för Pingströrelsens ledare om de håller fast vid en avvisande syn på utlevd homosexualitet, givet den här föreslagna sammanställningen av hur den retoriska krisen framställs i det material jag granskat? För det första tycks man behöva hitta både en form – var samtalen ska föras och vilka som ska delta – och ett språk för frågan. För det andra förefaller det som att man måste ompröva sin syn på de retoriska omständigheterna och inte längre förutsätta en gemensam doxa bland de egna medlemmarna. I stället antas man behöva kunna redogöra för hur man tolkar skrifterna och motivera hur synen på sexualitet i allmänhet och homosexualitet i synnerhet baseras på en ”biblisk vision om det goda”. Detta skulle i sin tur kräva att man tydliggör den förståelse av kärlek, sex, trohet, etcetera utifrån vilken ett visst synsätt på homosexuell utlevnad och andra etiska ställningstaganden kan motiveras.

⁴⁴⁰ Dette er signaler vi også finner i min fremstilling av Pinsebevegelsens deltagelse i den offentlige debatt.

⁴⁴¹ Da altså i den forstand at man ikke snakker forbi hverandre ved å bruke interne termer og begrep som motparten ikke har kompetanse/evne til å forstå. Det handler altså om Habermas oversettingskrav. Se Habermas, 2005, s.12-15

Man behöver vidare hitta ett språk för hur man håller samman det principiella och det pastorala. Dessutom ska man kunna redogöra för sin hållning både inom kyrkan och gentemot samhället i övrigt. Allt detta ska göras i en infekterad fråga och i förändrade kyrkor och ett föränderligt medielandskap.⁴⁴²

Alle disse spørsmålene som Andersson peker på, er spørsmål som i høyeste grad også er omtalt i kristne norske aviser. Nå har ikke jeg gått like smalt og systematisk til verks i mine analyser som Andersson i sin analyse av ledertekster i den svenske utgaven av Dagen i den gitte perioden. Men jeg vil likevel kunne påstå at den debatten som har pågått i Norge (da noe tidsforskyet) er noenlunde parallell med den svenske. Vi ser ut fra de ulike artiklene jeg har analysert, at vi også her til lands har vært opptatt av de samme spørsmålene knyttet til homofilispørsmålet. Hvorvidt de samsvarer med samme tidsintervaller som Andersson viser til i sin analyse, vil jeg ikke uttale meg for sterkt om, da jeg kun har forsket på perioden 2015-2019, altså en senere tidsepoke enn Anderssons.⁴⁴³

8.1.1 Joel Halldorf

Anderson viser også til en leder av Joel Halldorf fra 2015 i sin artikkel. Det er samme leder som jeg viser til i kapittel 5 i denne oppgaven. I den omtalte lederen hevder Halldorf at man ikke bør gjøre spørsmålet om homoseksualitet til et spørsmål om bibelsyn, da det blir uholdbart i lengden.⁴⁴⁴ Halldorf referer til den amerikanske forkynneren, Rob Bell og argumenter da for at man ikke må redusere spørsmålet om likekjønnet ekteskap til å være et regel/norm spørsmål. Det bør heller handle om å sette det personlige møtet med mennesker i fremste rekke når man diskuterer spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Han hevder at man derfor i stedet bør argumentere etisk og ikke teologisk i en sådan debatt, da tro og medmenneskelighet kan komme i konflikt. Han viser til at bibelske regler bør ha en visjon av det gode. Halldorf påpeker også, som Thomas Erlandsen, at det i dagens pinsemenigheter

⁴⁴² Andersson, 2016, s.19

⁴⁴³ Selv om Andersson peker på at det er ulike spørsmål som blir sett på i de ulike periodene, vil det ikke si at de andre spørsmålene *forsvinner* fra debatten. Ut fra mine analyser, viser det seg lignende funn ved at også den norske Pinsebevegelsen har vært lite aktive i den offentlige debatt.

⁴⁴⁴ Gjennom debatten mellom Andersen og Erlandsen ser vi tydelig at bibelsyn er et viktig poeng i forhold til argumentering.

gjøres en forskjellsbehandling av homofile og heterofile, så lenge det er lov for pastorer med skilsmisse og gjengifte.⁴⁴⁵

Ut fra de argumentene jeg tidligere har vist til, skjønner man at det blir vanskelig å komme sammen til diskusjon. De ulike partenes doxa⁴⁴⁶ vil da være så langt fra hverandre at Rawls overlappende konsensus kan virke uoppnåelig. Men med en åpen debatt, hvor man møter hverandre med et språk motparten forstår, er man likevel langt på vei. En annen mulig forklaring til at man havner i en såkalt retorisk krise i forhold til homofilis spørsmålet er at som Joel Halldorf påpeker, at man ikke lenger får det forventede resultatet av sin egen kirke i spørsmålet.⁴⁴⁷ For medlemmene som jo i stor grad deler doxa, kommer likevel til ulike holdninger i de pastorale spørsmålene. Dette vil da kanskje spesielt gjelde de unge medlemmene, og Halldorf påpeker at det er vanskelig å både være en del av et samfunn med aksept av homofili, mens man samtidig i kirken holder fast på det som kan virke som å bli en utdatert norm.⁴⁴⁸

⁴⁴⁵ Halldorf, 2015

⁴⁴⁶ Doxa vil kunne defineres som de verdier, oppfatninger, antagelser og tankebaner som er utbredt i en bestemt gruppe.

⁴⁴⁷ Slik jeg tolker Halldorf her, sikter han til at man innenfor den svenske Pinsebevegelsen ikke lenger kan forvente at man holder på det klassiske ekteskapsynet, og at man ved å la være å snakke om det, unngår realiteten av en kirke i endring.

⁴⁴⁸ Slik jeg ser det er dette en veldig aktuell og relevant del av spørsmålet om hvordan Pinsebevegelsen håndterer spørsmålet om likekjønnet ekteskap. De unge medlemmene kan fort komme i et dilemma, da deres doxa også formes i skolen hvor homofili lenge har vært en naturlig del av seksualundervisningen, og derfor alminneliggjort positiv holdning til homofili blant elevene. De står på sett og vis *med en fot i hver leir*. De eldre generasjonene vil mest sannsynlig ikke ha den samme type utfordring. Dette er et svært interessant tema, men som denne oppgavens rammer ikke har plass til.

9 Sammenfatning og konklusjoner

Gjennom redegjørelsen av prosessene i storsamfunnet som førte frem til likekjønnet ekteskap, ser vi at argumentasjonen for en slik likestilling bygger på likeverdstanden om at alle mennesker har lik verdi, og dermed også bør ha like rettigheter. Argumentene i homokampen i storsamfunnet var altså etiske argumenter ut fra menneskeverd, og hadde ikke noen åpenbar teologisk tilknytning. Men denne likeverdstanden, som vi har sett kan ha tilknytning til allmenn kristen etikk, medførte at holdningene ovenfor homofili endret seg i storsamfunnet og plausibilitetsstrukturen endret seg. De tidligere religionsbaserte holdningene om at samliv og ekteskap var forbeholdt en mann og en kvinne, måtte vike for det sekulære samfunnets verdier. Dette ble først synlig i partnerskapsloven fra 1993, og etter flere omganger i det politiske systemet, gjennom den nye ekteskapsloven som ble vedtatt i Stortinget i 2008. Med denne loven blir altså ekteskapsbegrepet utvidet, slik at det nå også rommer det likekjønnede samlivet. Denne endringen av lovverket kan igjen ha ledet til at man fikk et vekselforhold mellom lovverk og holdninger, og kan ha ført til at vi nå har et flertall av homo-liberale i Norge. Etter at likekjønnet ekteskap ble vedtatt av Stortinget, ble så fokus rettet mot Norges største kirkesamfunn, Den norske kirke.

Helt frem til 2012 var Den norske kirke en statskirke, og dens bånd til staten var således sterke. Det var dermed ikke uventet at det var dette kirkesamfunnet som i neste omgang gjorde en revurdering av sitt syn på ekteskapet. Ulike forslag om endringer i forhold til homofilt samliv ble vurdert gjennom det kirkelige systemet i flere omganger. Og i 2013 kom rapporten, *Sammen – samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv*, hvor et utvalg hadde drøftet ulike samlivsformer i lys av befolkningens endrede holdninger og praksis. Rapporten inntok en positiv holdning til å gi homofile samme rettigheter som heterofile innenfor kirken. I denne rapporten blir det også pekt på likeverdet som et viktig argument, men i tillegg hevdes det også at dagens homofile samliv, innenfor rammen av et monogamt, likebyrdig og livslangt forhold, ikke nødvendigvis blir definert som synd i Bibelen. Men selv om denne rapporten var positiv til homofili, tok det enda noen år før det på Kirkemøtet i 2016 ble vedtatt at Den norske kirke har to syn på ekteskapet, det klassiske og det liberale, og at disse to skal være likestilte innenfor kirken. Etter at Den norske kirke vedtok at de skulle ha to likestilte syn på ekteskapet, ble det naturlig at spørsmålet også kom opp innenfor frikirkene. Men det liberale synet har i tillegg til storsamfunnets etiske argumenter, fått en teologisk forankring gjennom nytolkninger av Bibelen.

Spørsmålet om likekjønnet ekteskap som møter Pinsebevegelsen i dag har således vært gjennom en prosess hvor det nå også handler mye om hva som er korrekt bibeltolkning og ikke. Slik jeg ser det er det lite trolig at Pinsebevegelsen hadde måttet håndtere utfordringen med likekjønnet ekteskap, iallfall på et så tidlig tidspunkt, om ikke Den norske kirke også hadde innført det. Slik jeg ser det vil Den norske kirkes avgjørelse om å innføre likekjønnet ekteskap, skape større utfordringer for Pinsebevegelsen enn storsamfunnet i denne saken, og også muligens ha større påvirkningskraft. Dette først og fremst på grunn av at storsamfunnets argumenter ikke har teologiske forankring.

Gjennom fremstillingen av Pinsebevegelsens historikk ser vi at Pinsebevegelsen ikke har den samme struktur eller form for hierarki som vi finner i Den norske kirke. Den norske kirke er et kirkesamfunn, hvor alle vedtak gjelder for alle kirkene i konfesjonen, mens Pinsebevegelsen er et nettverk bestående av selvstendige menigheter. De har også utvalg og råd som gjør vedtak, men vedtakene er som regel bare veiledende. Men samtidig har de forpliktet seg til et felles trosgrunnlag hvor det blir presisert at ekteskapet er mellom mann og kvinne, og at lærespørsmål ikke kan endres gjennom votering. I tillegg til at Pinsebevegelsens struktur skiller seg fra strukturen i Den norske kirke, har også Pinsebevegelsens forhold til samfunnet vært av en mer variabel karakter. De har til tider vært isolert fra samfunnet, i det formål å bevare sin renhet, og således må man kunne anslå at deres medlemsmasse er mindre sekulær enn Den norske kirkes medlemsmasse. Pinsebevegelsens møte med likekjønnet ekteskap, uavhengig av utfall, vil derfor skille seg fra kulturmøtet som skjedde mellom Den norske kirke og storsamfunnet.

Pinsebevegelsens har som regel holdt en forholdsvis lav profil i den offentlige debatten. Dette er på mange måter ikke uventet, da de ikke har tradisjon for å delta aktivt i politiske debatter. Deres møte med de sekulære avisene på begynnelsen av bevegelsens inntog til Norge, kan ha mye av skylden for dette, da de ble hengt ut og gjort narr av. Dette er også noe som blir pekt på som et problem i dag, da flere opplever det som utfordrende å delta i debatten. Det blir hevdet at klimaet i debatten gjør det vanskelig å stå frem med et klassisk syn på ekteskapet, og at de som gjør det, automatisk blir diskvalifisert fra å delta i andre debatter. Men selv om Pinsebevegelsen har blitt beskyldt for å være tause, kom de likevel så smått på banen da deres deltagelse ble etterlyst. Og vi fikk blant annet innblikk i deres ståsted via debatten mellom Øyvind Gaarder Andersen og Thomas Erlandsen. Men deltagelsen har muligens ikke vært av det omfang mange ønsket, da de pastorene og lederne som har uttalt seg, kun har ført de konservatives sak. Samtidig som det har blitt etterspurt deltagelse i den

offentlige debatten, har bevegelsen arbeidet med spørsmålet innad, og den Teologiske refleksjonsgruppen gav i juni 2019 ut dokumentet *Samlivsetikk*, som må kunne sees på som Pinsebevegelsen vedtak på spørsmålet om likekjønnet ekteskap.

Argumentene som Pinsebevegelsen holder fast ved, som blir utdypet i dokumentet *Samlivsetikk*, er ikke nye eller fremmede for kristne i dag. De bygger på det klassiske ekteskapssynet, og er av en 2000 år gammel kristen tradisjon, som også den konservative gruppen innenfor Den norske kirke holder fast ved. Pinsebevegelsen peker på at homofili fordømmes som synd i Bibelen, og at det dermed ikke er noe som kan velsignes av Gud, slik samliv mellom mann og kvinne i et ekteskap blir.

Det mest utbredte bibelsynet blant pinsevenner er feilfrihetssynet som peker på Bibelen som feilfri i alt den sier. De tilbakeviser også tanken om at homofilt samliv i dag skiller seg fra den type homofilt samliv som omtales i Bibelen, ved å vise til forskning som hevder dette ikke stemmer, og leser dermed disse tekstene som omhandler homofili i en transkulturell kontekst. Dermed hevder de det ikke kan tolkes som noe annet enn at homofili fortsatt regnes som synd i dag. De peker også på at det gjennom skaperordningen er tydelig at seksuelt samliv kun er tillatt mellom mann og kvinne i ekteskapet. I det liberale synet blir gjerne kjærligheten fremhevet som noe overordnet enkelte bud og plikter. Men i Pinsebevegelsens konservative syn blir det hevdet at man ikke kan løsrive kjærligheten fra Guds ord og bud, og samtidig være bibeltro.

Pinsebevegelsen startet som en vekkelse på tvers av konfesjoner, men det ble etter hvert dannet selvstendige menigheter, og disse er bundet sammen av nettverket Pinsebevegelsen. Da de dannet menigheter forsvant litt av den økumeniske grunntanken, og økumenisk samarbeid har først kommet på banen igjen de siste årene. De ble til dømes medlemmer av Norges kristne råd i 2006, hvor også Den norske kirke er medlem. Like etter at Den norske kirke vedtok en ny vigselsturgi for likekjønnede ble det gitt ut et veiledende dokument for økumenisk samarbeid med liberale av Teologisk refleksjonsgruppe. Her blir det blant annet påpekt at man ikke ønsker å støtte opp om en liberal holdning til likekjønnet ekteskap, og at det dermed ikke er ønskelig at man deler gudstjenestefelleskap med de som innehar et liberalt syn. Men som sagt er deres dokument bare veiledende, og de enkelte menighetene er frie til å behandle dette slik de vil. Gjennom en spørreundersøkelse i Dagen i 2017 og Egil Svartdahls prekener på Pinsebevegelsens eget sommerstevne samme år, kommer det også frem at ikke alle stiller seg bak veiledningen fra Teologisk refleksjonsgruppe.

Øyvind Gaarder Andersen viser da til at det muligens vil bli et skille mellom en strikt og en light-versjon av Calmeyergate-linjen. Hvordan Pinsebevegelsens økumeniske side vil bli påvirket av denne veiledningen, hvor man ikke ønsker økumenisk samarbeid med liberale, vil dermed være vanskelig å se konturene av enda. Om flertallet velger å følge den strikte versjonen kan det føre til at bevegelsen nå igjen blir mer isolert ettersom deres syn da vil hindre en del samarbeidsformer. Men på den andre siden er det ikke sikkert de vil bli påvirket i særlig grad, da de andre frikirkenes også holder på sine konservative syn, og det er disse som er Pinsebevegelsens fremste samarbeidspartnere.

Ved å gi et sideblikk til den svenske Pinsebevegelsen, får vi et innblikk i hvordan den velger å forholde seg til spørsmålet om likekjønnet ekteskap. Vi ser gjennom Anderssons artikkel at deres deltagelse i den offentlige debatten har samme tendenser som i Norge, at det er få som uttaler seg. Men de har enkelte pastorer innenfor bevegelsen som er frempå og forfekter at man også må åpne opp for det liberale synet i den svenske Pinsebevegelsen. Blant dem er Joel Halldorf som peker på at man må behandle dette spørsmålet ut fra etikk fremfor å følge regler og normer. Hvorfor svenskene synes å være mer åpne for dette enn den norske Pinsebevegelsen, kan ha noe å gjøre med hvor det svenske samfunnet generelt er i prosessen med likestilling av homofile. Og selv om også den svenske refleksjonsgruppen har kommet med et skriv hvor det klassiske ekteskapssynet blir løftet frem, virker de til å være mer åpne for endringer i teologiske anliggender da de gjennom sine nettsider påpeker at det er opp til hver enkelt menighet å forme teologien og tilpasse dette til sitt møte med mennesker.

Men selv om den svenske Pinsebevegelsen muligens er på vei til å åpne for likekjønnet ekteskap og Den norske kirke viser til at det liberale synet kan ha en teologisk forankring, er det ikke dermed sagt at den norske Pinsebevegelsen vil følge etter. For ut fra funnene jeg gjør fra underspørsmålene, vil man kunne se at selv om Pinsebevegelsen tidligere har endret syn i andre teologiske spørsmål, hevder de at det denne gangen dreier seg om noe annet. At denne utfordringen beveger ved selve deres teologiske grunnlag på en slik måte at de ikke kan finne rom til å innlemme denne nye etikken om ekteskapet. For dette er noe som vil oppløse hele deres holistiske verdensbilde, som henger sammen med kjønns-polariteten i skapelsesordningen.

Det samlede bildet på Pinsebevegelsens møte med spørsmålet om likekjønnet ekteskap viser dermed en forholdsvis lukket og samlet konservativ bevegelse som ikke ønsker å støtte det nye ekteskapssynet. Da hverken med å selv åpne opp for to syn, ei heller å ta del i

økumenisk samarbeid slik som felles gudstjenestefelleskap med liberale. Men selv om Teologisk refleksjonsgruppe gjennom dokumentet, *Samlivsetikk*, viser til at diskusjonen er tatt innenfor ulike fora i bevegelsen, vil muligens Pinsebevegelsen i likhet med Den norske kirke ha flere runder på dette spørsmålet. Og jeg håper da på en større åpenhet i denne samtalen også i det offentlige rom. For som Hegertun påpeker: «En større åpenhet i denne samtalen kan like gjerne føre til at Pinsebevegelsen foredler sitt tradisjonelle syn.»⁴⁴⁹

⁴⁴⁹ Hammerstad, 2017, (b)

10 Figurer

Figur 1.....	33	
Figur 2	Figur 3.....	56
Figur 4	Figur 5.....	57
Figur 6.....	58	

11 Litteraturliste

Akerhaug, L. (2017, 2.september). Svartdahl forsvarer fellesskap med homo-liberale. *Dagen*.

Hentet fra: <http://www.e-pages.dk/dagennorge/28210/>

Almås, E., Arntzen, J.G., Benestad, E. (2019, 9.desember). Homofili. I *Store norske leksikon*.

Hentet fra: <https://sml.snø.no/homofili>

Andersen, Ø.G. (2016, 6.februar).(a) Pinsebevegelsen og ekteskapet. *Dagen*. Hentet fra:

<https://www.dagen.no/meninger/debatt/2016-02-06/Pinsebevegelsen-og-ekteskapet-302824.html>

Andersen, Ø.G. (2016, 26.april).(b). Paulus kjennskap til homofili. *Korsets Seier*.

Hentet fra: <https://korsetsseier.no/2016/26/4/paulus-kjennskap-til-homofili/>

Andersen, Ø.G. (2016, 22.mai).(c).Et ufeilbarlig bibelsyn. *Korsets Seier*. Hentet fra:

<https://korsetsseier.no/2016/22/05/et-ufeilbarlig-bibelsyn/>

Andersen, Ø.G. (2017, 7.juli). Likekjønnet ekteskap, bibelsyn og bibelfortolkning. *Vårt Land*.

Hentet fra: <http://www.verdidebatt.no/oganders>

Andersen, Ø.G. (2018). Pinsebevegelsen og den karismatiske bevegelsen -Den hellige ånds gaver og åndserfaringer. I O.Tjørholm (red.). *Kirkesamfunn i Norge*. (s. 191-212).

Oslo: Cappelen Damm AS

Andersson, G. (2016) Homosexualitetsfrågon – en retorisk kris for kyrkan och dess

ledare.Hentet fra: <https://sjlt-journal.com/no3/homosexualitetsfragan-en-retorisk-kris-for-kyrkan-och-dess-ledare/>

Asheim, I., Engelsviken, T., Larsson, E., Lislerud, G., Modalsli, O., Sannes, K... Prenter, R.

(1982). *Jeg tror på den Hellige Ånd*. Oslo: Gyldendal norsk forlag

Askehaug, L. & Hammerstad, B.O. (2017, 28. juni). Pinseledere skiller lag i ekteskapsdebatten. *Dagen*. Hentet fra.

<https://www.dagen.no/Nyheter/HOMOFILI/Pinseledere-skiller-lag-i-ekteskapsdebatten-495351>

Bangstad, S. (2009). *Sekularismens ansikter*. Oslo: Universitetsforlaget

Berg, T. (2016, 2.februar). Utfordringen fra Kleppa. Hentet fra:

<https://www.dagen.no/meninger/debatt/synspunkt/Utfordringen-fra-Kleppa-301367>

Berge, B. (2017, 7. november). Avkriminalisering av homofili. Hentet fra:

https://www.norgeshistorie.no/oljealder-og-overflod/artikler/1969_fra-forbod-mot-homoseksualitet-til-lovregulering-a.html

Berge, J. (2009, 22. oktober). Svenske homofile får gifte seg i kirken. *Nettavisen*. Hentet fra:

<https://www.nettavisen.no/nyheter/utenriks/svenske-homofile-far-gifte-seg-i-kirken/2738173.html>

Bringeland, H. (2014). Den moderne statens verdigrunnlag. Ei framstilling av Ernst-Wolfgang Böckenfördes tenkning, med utmynting på norske tilhøve. I, H. Bringeland & A. Brunvoll, *Religionen og verdigrunnlaget for samfunnet* (s. 99-146) Oslo: Vidarforlaget

Bolstad, J. (2019, 20 april). Med pop og EDM har pinsebevegelsen stått opp igjen. Hentet fra: <https://www.nrk.no/vestland/xl/med-pop-og-edm-har-pinsebevegelsen-statt-opp-igjen-1.14446009>

Dahl, T. E., & Rudolph, J.-W. (1978). *Fra seier til nederlag: pinsebevegelsen i Norge*. Oslo: Land og kirke.

Den norske kirke.(1997). SAK BM 14/97 Sjelesorg og homofili og SAK BM 15/97 Kirkens enhet og troens fundament. Hentet fra: https://kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/homo_vedtak_bm1997.pdf

Den norske kirke. (2006). Skriftforståelse og skriftbruk med særlig henblikk på homofilisaken Kirken. Hentet fra: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/samfunnsansvar/skriftforstaaelse_skriftbruk_homofilisaken_2006.pdf

Den norske kirke. (2013, 11. februar). Sammen Samliv og samlivsordninger i et kirkelig perspektiv. Hentet fra: <https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/bispemotet/2014/dokumenter/rapporter/sammen-2013-hele-ny-low.pdf>

Den norske kirke. (2013, 17. oktober). Ekteskapet i et evangelisk-luthersk perspektiv. Hentet fra: https://www.kirken.no/globalassets/kirken.no/migrering/bispemoetet_oktober_2013_uttalelse_ekteskap.pdf

Den norske kirke. (2015, 5. mars). Aksepterer kirken homofile? Hentet fra: <https://www.kirken.no/nb-NO/kristen-tro/kristen-tro/sporsmal-og-svar/om-livet/aksepterer-kirken-homofile/>

Den norske kirke. (2015, 30. oktober). Bispemøtet: Kirkemøtet 2016 må åpne for ny vigselsturgi. Hentet fra: <https://www.kirken.no/nb-NO/om-kirken/aktuelt/bispemotet-kirkemotet-2016-ma-apne-for-ny-vigselslurgi/>

- Den norske kirke. (2016). Protokoll kirkerådet. Hentet fra:
https://kirken.no/globalassets/kirken.no/om-kirken/slik-styres-kirken/kirkemotet/2016/vedtak/km_17_16_vedtak.pdf
- Den norske kirke. (2020). Homofile i kirken - 1992-2019. Hentet fra: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/diakoni-og-samfunnsansvar/homofile-kirken/>
- Den norske kirke, (u.å.). Vår Historie. Hentet fra: <https://kirken.no/nb-NO/om-kirken/bakgrunn/var-historie/>
- Dobbelaere, Karel (2004). *Secularization: An Analysis at Three Levels*. Brüssel: P.I.E.-Peter Lang.
- Eidhamar, L.G. Spenningsfylte endringer - Holdninger til kjønnsroller og homofili hos kristne og muslimer i Norge. *Kirke og Kultur 01/2017 (Volum 12)*, s. 6-17 Hentet fra:
https://www.idunn.no/kok/2017/01/spenningsfylte_endringer_-_holdninger_til_kjoennsroller_og_h
- Elstad, H. (2020, 25.februar). Rosemarie Köhn. I *Store norske leksikon*. Hentet fra:
https://nbl.snl.no/Rosemarie_K%C3%B6hn
- Elstad, H., Lundal, T. & Rasmussen, S.O. (2019, 21. desember). Den norske kirke. I *Store norske leksikon*. Hentet fra:
https://snl.no/Den_norske_kirke
- Eriksen, T.H & Vetlesen, A.J. (red). (2007). Innledning i T.H. Eriksen & A.J. Vetlesen (red). *Frihet*, s. 11-31 Oslo: Universitetsforlaget.
- Erlandsen, T. (2016, 25. april).(a) Bibeltroskap som åpner for homofilt samliv. *Korsets Seier*. Hentet fra: <http://korsetsseier.no/2016/04/25/bibeltroskap-som-åpner-for-homofilt-samliv/>
- Erlandsen, T. (2016, 9.mai).(b) Unyansert, urimelig og tendensiøs. *Korsets Seier*. Hentet fra: <http://korsetsseier.no/2016/05/09/unyansert-urimelig-og-tendensiøs/>
- Erlandsen, T. (2017, 18.juni).(a) Pinsebevegelsens teologiske refleksjonsråd diskriminerer – Liberale bibeltolkninger forsørges til de heterofile, men frarøves homofile. *Vårt Land*. Hentet fra: <http://www.verdidebatt.no/innlegg/11688552-pinsebevegelsens-teologiske-refleksjonsrad-diskriminerer-liberale-bibeltolkninger-forsorges-til-de-heterofile-men-fraroves-homofile>
- Erlandsen, T. (2017).(b) Trohet till Ordet, I: T. P. Lundström (Red.), *Välkomna varandra* (s.41-55). Stockholm: Libris.
- Fuglset, W. (2017, 16.juni). Pinsebevegelsens bibelsyn er udiskutabelt. *Korsets Seier*.

- Hentet fra: <https://korsetsseier.no/2017/06/16/pinsebevegelsens-bibelsyn-er-udiskutabelt/>
- Friestad, E. & Misje, I. (2018, 7.mars). Mener det samme, men skiller seg i praksis *Vårt Land*. Hentet fra: <https://www.vl.no/nyhet/mener-det-samme-men-skiller-seg-i-praksis-1.1110682>
- Gilhus, I.S. & Mikaelsson, L. (2012). *Nytt blikk på religion. Studiet av religion i dag*. Oslo: Pax Forlag A/S
- Gjøvsund, A. (2011, 27.mai). Homoliberal boom på presteskole. *Vårt Land*. Hentet fra: <https://www.vl.no/troogkirke/homoliberal-boom-pa-presteskole-1.51147>
- Gregersen, N. H. (2001). «Den klassiske sækulariseringstese i sociologisk helhedsperspektiv: Tradisjonlinjen Weber- Habermas» I, *Teologi og kultur* (s.135-163). Aarhus: Aarhus universitetsforlag
- Gudvangen, S. (2016, 30. januar). Vi har jo Espen Ottesen. Hentet fra: <http://www.e-pages.dk/dagennorge/506/>
- Gustavsen, A. (2016, 1.mai). Debatten om homofilt samliv har nådd Pinsebevegelsen. *Korsets Seier*. Hentet fra: <https://korsetsseier.no/2016/05/01/hva-gjor-vi-med-homofili/>
- Gustavsen, A. (2017, 22.mai). (a). Ukomfortabelt. *Korsets Seier*. Hentet fra: <https://korsetsseier.no/2017/05/22/ukomfortabelt/>
- Gustavsen, A. (2017, 25.mai). (b). Debatt på avveie. *Korsets Seier*. Hentet fra: <https://korsetsseier.no/2017/05/25/debatt-pa-avveie/>
- Habermas, J. (2005, 29. november). *Religion in the public sphere*. Hentet fra: https://holbergprisen.no/sites/default/files/Habermas_religion_in_the_public_sphere.pdf
- Halldorf, J. (2015, 18.mars). Homosexualitet er ingen regelfråga. *Dagen*. Hentet fra: <https://www.dagen.se/ledare/joel-halldorf-homosexualitet-ar-ingen-regelfraga-1.345335>
- Hammerstad, B.O. (2017, 2.juni). (a). Ba om mer åpenhet om homofili - så ble det stille. *Dagen*. Hentet fra: <https://www.dagen.no/Nyheter/2017-06-02/Ba-om-mer-%C3%A5penhet-om-homofili-s%C3%A5-ble-det-stille-485920.html>
- Hammerstad, B.O. (2017, 9.Juni). (b). Pinsebevegelsen må forberede seg på uenighet. *Dagen*. Hentet fra: <https://www.dagen.no/Nyheter/teologi/Mener-pinsevenner-m%C3%A5-forberede-seg-p%C3%A5-to-syn-488409>
- Hegertun, T. (1982). *Pinsebevegelsen i Norge 75 år, 1907-1982: jubileumskonferansen i*

- tekst og bilder. Oslo: Filadelfiaforlaget.
- Hegertun, T. (2008). Kristen Enhet. Pinsebevegelsen og økumenikk. Hentet fra:
<http://www.hegertunblogg.org/2009/02/pinsebevegelse-og-kumenikk-av-terje.html>
- Hegertun, T. (2009). *Det brodersind som pinseaanden nødvendigvis maa føde - analyse av økumeniske posisjoner i norsk pinsebevegelse med henblikk på utviklingen av en pentekostal økumenikk og fornyelse av økumeniske arbeidsformer*. Trondheim: Tapir akademisk.
- Hegertun, T. (2015). Menigheten i lys av den tredje trosartikkel – elementer i en pentekostal ekklesiologi. I, K-W. Sæther & K.I. Tangen (Red.), *Pentekostale perspektiver*. (s. 9-28). Bergen: Fagbokforlaget
- Hegertun, T. (2017, 9.juni). (a). Å tåle uenighet. Hentet fra:
<http://www.hegertunblogg.org/2019/06/a-tale-uenighet-publisert-i-korsets.html>
- Hegertun, T. (2017, 13.juni). (b). Det trange rommet. *Dagen*. Hentet fra:
<https://www.dagen.no/meninger/debatt/2017-06-13/Det-trange-rommet-489822.html>
- Heiene, G. (2001). Homofili som utfordring for kristen etikk. *Kirke og Kultur 03/2001* (Volum105) s. 261-272
- Henriksen, O-J. (2001). Homofilt samliv – en revurdering. *Kirke og Kultur 03/2001* (Volum 105). s. 249-261
- Henriksen J.-O. (2014). Religion mellom sekularitet og sekularisme: Sekularitetens gevinster i et religionsfilosofisk perspektiv. I, S.Bangstad, O.Leirvik & I.T. Plesner (Red). *Sekularisme-med norske briller* (s. 147-161). Bergen: Fagbokforlaget
- Hennum, R. (2003,15. november). En analyse av den norske homobevegelsens legalstrategier. Hentet fra:
<https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/19687/HOMOBEBEGESENSLEGALSTRATEGIER15NOV.pdf?sequence=2>
- Hofgaard, T.L. (2010, 5.august). Diagnosenes definisjonsmakt. Hentet fra:
<https://psykologtidsskriftet.no/leder/2010/08/diagnosenes-definisjonsmakt>
- Holbek, J.A., (2011, 22.mars). Egil Svartdahl får økumenikkprisen. *Vårt Land*. Hentet fra:
<https://www.vl.no/troogkirke/egil-svartdahl-far-okumenikkprisen-1.71574>
- Hovda, H. (2017, 11. september). Er det noe samklang Svartdahl. *Dagen*. Hentet fra:
<https://www.dagen.no/meninger/debatt/ENHET/Er-det-noen-samklang-Svartdahl-520866>
- Human-Etisk Forbund. (u.å.). I 2009 fikk homofile og lesbiske endelig lov til å gifte seg.

- Hentet fra: <https://human.no/artikler/frihet-til-a-velge/2009-homofile-og-lesbiske-far-lov-til-a-gifte-seg/>
- Håland, M. (2009, 4.juni). Homostrid i Pinsemenigheten. *Gaysir*. Hentet fra: <https://www.gaysir.no/artikkel.cshtml?cid=13600>
- Ibra radio (2017, 10. juli). Sommerstevnet på Hedmarktoppen. Egil Svartdahl – Ett hus, mange rom DEL1& DEL2. Hentet fra: <https://ibra.no/sommerstevnet2017/#more-1121>
- Illmann, R. & Nynäs, P. (2017). *Kultur, människa, möte: ett humanistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur
- Jusleksikon. (2017, 25.mars). Husstandsfellesskapsloven. Hentet fra: <https://jusleksikon.no/wiki/Husstandsfellesskapsloven>
- Jusleksikon. (2017, 25. mars). Straffeloven. Hentet fra: [https://jusleksikon.no/wiki/Straffeloven_%C2%A7_213_\(Opphevet\)](https://jusleksikon.no/wiki/Straffeloven_%C2%A7_213_(Opphevet))
- Kristoffersen, S. (2019, 1.februar). *Korsets Seier*.
- Krogh, T. (2017). *Hermeneutikk. Om å forstå og fortolke*. 2. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk
- Korsets Seier. (1982, 27. november)
- Korsets Seier. (1975, 29. januar)
- Korsets Seier. (2015, 18. mai)
- Larsen, A.K. (2017). *En enklere metode. Veiledning i samfunnsvitenskapelig Forskningsmetode*. [2.utgave]. Bergen: Fagbokforlaget
- Leirvik, O. (2008) Religionsdialog og sekularitet. *Kirke og Kultur 05/2008* (Volum112). s. 353-361. Hentet fra: https://www.idunn.no/kok/2008/05/religionsdialog_og_sekularitet
- Liarbø, M. (2018, 25.mai). Pinsebevegelsens takeprat om homofili. *Vårt Land*. Hentet fra: <http://www.verdidebatt.no/innlegg/11727705-pinsebevegelsens-takeprat-om-homofili>
- Lindvåg, A.W.H. (2014, 9.august). Kristenskiller viskes ut
Avkristning i samfunnet gjør at kristne legger mindre vekt på forskjellene seg imellom, sier kristenledere. *Vårt Land*. Hentet fra: <https://www.vl.no/samfunn/kristenskiller-viskes-ut-1.87929>
- Lovdata. (2019, 2.mai). Ekteskapsloven. Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1991-07-04-47/KAPITTEL_2-6#%C2%A755
- Lovdata. (1988). Forskrift om Den norske kirkes lærenemnd. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/1988-02-19-159>

- Maurset, M. (2014). *Frå helgingsrørsle til marknadsrørsle? - endringar i den norske pinserørsla sidan 1977*. (Masteroppgåve). Volda: Høgskulen i Volda
- Opheim, B. (2014, 15.august). Identifiserer seg med Ole Hallesby. *Dagen*. Hentet fra: https://www.dagen.no/Nyheter/15/08/2014/Identifiserer_seg_med_Ole_Hallesby-102977
- Persvold, A. Z. (2019, 4. juni). Konservativ. I *Store norske leksikon*. Hentet fra: <https://snl.no/konservativ>
- Pingst, (u.å). Homosexualitet. Hentet fra: <https://www.pingst.se/om-pingst/fakta-och-forskning/fragor-och-svar/>
- Pinsebevegelsen. (2012). Trosgrunnlag. Hentet fra: <https://pinsebevegelsen.no/pinsebevegelsen/trosgrunnlag>
- Pinsebevegelsen, (2014, desember). Bibelen og etikk. Hentet fra: https://pinsebevegelsen.no/_service/400418/download/id/443161/name/Bibelen+og+etikk+kort.pdf
- Pinsebevegelsen, (2017, 17. januar.).(a). Retningslinjer økumenikk. Hentet fra: <https://pinsebevegelsen.no/pinsebevegelsen/raad-og-utvalg/dokumenter>
- Pinsebevegelsen, (2017, 22. februar).(b) Om likekjønnede ekteskap og økumenikk. Hentet fra: https://pinsebevegelsen.no/_service/400418/download/id/443164/name/Om+likekj%C3%B8nede+ekteskap+og+%C3%B8kumenikk_22022017.pdf
- Pinsebevegelsen. (2019, 23.juni). Samlivsetikk. Hentet fra: https://pinsebevegelsen.no/_service/400418/download/id/452258/name/Samlivsetikk+-+Teologisk+Refleksjonsgruppe_merknadav07.11.19+%28v.4.01%29.pdf
- Rawls, J. (2005). *Political liberalism*. [3.utg]. New York: Colombia University Press
- Regjeringen. (2017, 25.september). Høringsnotat, forslag til ny lov om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven). Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/3e1f412509d348f28dc19343779026b5/no/pdfs/horingsnotat-forslag-til-ny-lov-om-tros--og-livssy.pdf>
- Riedel, N.J. (2020, 25 februar). Siri Sunde. I *Store norske leksikon*. Hentet fra: https://nbl.snl.no/Siri_Sunde
- Sandvei, B.H. (2014). Homofilt samliv i historisk, bibelsk og aktuelt kirkelig perspektiv. Hentet fra: <http://www.morfarbarn.no/site/morfarbarn.no/files/Homofili--Paulus-og-kirken---B.H.-Sandvei.pdf>
- Sandvei, B.H. (2016, november). Homofili – samliv eller singelliv, historisk og aktuelt.

- Hentet fra: <http://morfarbarn.no/site/morfarbarn.no/files/BH-Sandvei---Homofili---samliv-eller-singelliv--historisk-og-aktuelt--nov.-2016.pdf>
- Selbekk, V. (2007). *T.B. Barratt: forfulgt og etterfulgt: en biografi*. Skjetten: Hermon.
- Selbekk, V. (2017, 12.juni). MF`s liberale pinseteolog. *Dagen*. Hentet fra: <https://www.dagen.no/meninger/leder/2017-06-13/MFs-liberale-pinseteolog-489620.html>
- Skeivt kristent nettverk. (2020). Om oss. Hentet fra: <https://www.skeivtkristentnettverk.no/omoss>
- Skirbekk, S. (2009). Religionen i samfunnet – funksjonalitet eller dysfunksjonalitet? I A. Brunvoll, H. Bringeland, N. Gilje, & G. Skirbekk (Red.), *Religion og kultur. Ein fleirfagleg samtale* (s.144-160). Oslo: Universitetsforlaget.
- Somdal, A. (1990). Tro og lære. Oslo: Filadelfiaforlag
- Statistisk sentralbyrå. (2019, 14.juni). Den norske kirke. Hentet fra: https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/statistikker/kirke_kostraaar
- Stortinget. (2008). Felles ekteskapslov. Hentet fra: <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Saker/Sak/?p=39243>
- Sødal. H.K., (2002). Den pinsekarismatiske bevegelsen. I Sødal (Red.), *Det kristne Norge. Innføring i konfesjonskunnskap*. Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Sæther, K-W. & Tangen, K.I. (2015). Historiske og nåtidige bidrag til pentekostal teologi og spiritualitet. En innledning. I, K-W. Sæther & K.I. Tangen (Red.), *Pentekostale perspektiver*. (s. 9-28). Bergen: Fagbokforlaget
- Taraldset, N. (1947). *Pinsevennene: hvordan stille seg til dem?* Oslo: Land og Kirke.
- Troens Bevis, (2017, februar). Nicky Crus blir hovedtaler under stevnet. Hentet fra: https://issuu.com/tbve/docs/magasin.februar.allesiderv2_1
- Våge, I. (2015, 2.mai). Tenker nytt om homofili – sliter med formidlingen. Hentet fra: <https://www.vl.no/nyhet/tenker-nytt-om-homofili-sliter-med-formidlingen-1.355153>
- Walstad, K., (2014, 16 oktober). Åpen Folkekirke etablert. Hentet fra: <https://apenfolkekirke.org/2014/10/pressemelding-apen-folkekirke-etablert/>
- Webb, J.W. (2001). *Slaves, women & homosexuals. Exploring the Hermeneutics of cultural analysis*. Dowers Grove, Illinois: InterVarsity Press